Download from: aghalibrary.com

بسم الله الرحمن الرحیم

د کتاب ځانګړنې:

||||||||||||||||||||||||||||||||||||||||

د کتـاب نـوم : (تعلیم الاسلام) دیني ښوونې

لیـکـــــــوال : مفتي کفایت الله رحمه الله

ژبــــــــاړه : حبیب الله قاسمي

کـــــمـــپـــوز : محمدابراهیم نبیل

دچـاپ کـال : 1383 ل تله، 2004 ستمبر

دچـاپ ځـای : لاهور – پاکستان

خـپـروونـکـي : نفیس علمي ټولنه اکوړه ختټك دارالعلوم حقانیې ته مخامخ دسید احمدشهید مکتبي ترځنګ

تلیفون : 0092-3335199088 _ 0092-3005778253

دمـونـدلـو درکـونـه:

پیښور: سرحد بك ایجنسي خیبربازار، دانش کتابخانه ډهکي نعلبندي ، مکتبه روضۍ القرآن ، مکتبه رشیدیه ، قصه خوانی ، مکتبه سیداحمد شهید اکوړه ختټك.

Download from: aghalibrary.com

ډالۍ:

دخپل ځوربدلي او نیمه خوا اولس هغو کمکیانو ته!

چې زیاتره یې له لیك لوست بې برخې دي او برخمن یې بیا له دیني شوونو محروم دي.

Download from: aghalibrary.com

د خپرندو يې ټولنې ياد ښت

موږ له وړکتوبه خپلو کمکيانو ته داخبره ورزده کوو چې : داسلام بناوې (ارکان) پنځه دي ، ستاسې په لاس کې کتاب په همدې هکله څه دپاسه (670) پوښتنې په ډېره ساده اوداسې روانه ژبه ځوابوي چې راښکون لري او ديني پوهه تاندوي.

په اوس وخت کې زمونږ دکمکيانو اوځوانانو له ديني ښوونو ناخبري اوله هغو سره لاپروايي پټه خبر نه ده ، ځکه خو دامهال ددغه ډېر کتابونو لوستل ، کمکيانو اوځوانانوته ترپخوازيات اړين اوارزښتمن ښکاري.

کوچنيانواولويانوته دزده کړې اولوست لپاره دپښتو داوسني ليکدود له معيارسره سم دديني کتابونو برابرول دنفيس علمي ټولنې (چې يوه آزاده، ناپيلې، اسلامي، علمي اوفرهنګي ټولنه ده) ترټولو ستره هيله ده، بلکې دهمدې موخې دلاسته راوړلو په مقصديې دبنسټ ډېره اېښودل شوې ، زمونږ هيله له ميندو، پلرونو اومشرانو څخه داده چې داکتاب پر خپلو کمکيانو نه يواځې ولولي بلکې داملا په ډول يې پرې هم وليکي، ځويې له يوه پلوه املا زده شوي وي اوله بل لوري به يې دکتاب ديني مسئلې په ذهن کې دژوند ترپايه ناستې وي، همداهيله مو دافغاني مکتبونو اوليسوله مشرانو څخه هم ده چې نوموړی کتاب په خپل نصاب کې داخل کړي.

ټولنه له تاسې سره ژمنه کوي چې په نږدې راتلونکې کې به (که خدای کول) ددې لړۍ يو بل کتاب د (ديني ښوونه) په نامه چې څو تنو افغاني علماوو دوه لسيزې دمخه په ګډه دسړو اوميرمنو لپاره ليکلی اودعقايدو، عباداتو اواخلاقو دری بيلابيلې ګټورې برخې لري له نويو زياتونو اوسمونو سره يو ځای خپورکړي.

دياداولو وړ ده چې ټولنې دغه ډېر دنوروګټورو کتابونو دژباړې ترڅنګ د (معارف القران) تفسير په ژباړه هم لاس پورې کړی ، اوس نوداهرڅه په تاسې کيږي چې څومره په خپلو لورينو، رغوونکو لارښوونو دټولنې کارونه تاند اوچټك ساتيْ، په تلو تلو کې له ټولو هغودوستانو اوملګرومننه کوو چې ددې کتاب په بشپړولو اوخپراوي کې يې راسره زيار ايستلی، په ځانګړې توګه دسعودي عربستان له مسافرورور الحاج عبدالحنان نه يو جهان مننه کوو چې ددې کتاب دخپرولولپاره يې ټولنې ته په ورين تندي پور ورکړ.

سوکاله اونيکمرغه اوسئ!

دنفيس علمي ټولنې له خوا

Download from: aghalibrary.com

زیری

تعلیم الاسلام یا (دیني ښوونې) دمولانا مفتي کفایت الله صاحب هغه اثردی چې دهند په نیمه وچه او ورته څېرمه پرتو نورو هیوادو پاکستان اوافغانستان کې يې شهرت ترهرچارسیدلی ، اوس دپښتو ژبې ته په نوي بڼه ژباړل شوی دنفیس خپروندویه علمي ټولنې له خوا خپورشوی،

کتاب په عام ډول هرچاته اوپه خاص ډول نوي ځوان کول ته ډيرګټور دی چې په ډير ساده او روان انداز کې دژوند په هره برخه کې ټول ضروري احکام دسوال اوځواب په بڼه له ځان سره لري ، دغو ارزښتونو ته په پام سره میندو اوپلرونو ته ښايي چې ددیني مسؤلیت له مخې يې پرخپلو اولادونو هلکانو اوانجونو دلوستلو ګټورې پايلې اونېکمرغه راتلونکې ولوروي .

(دیني ښوونې) له پورته ښېګڼو سره سره له نني مروج اوښکلي صحافت څخه هم بې برخې نه دی . چې ترډيره حده دپښتو لیکدود په معیاربرابردی.

یو نامتو هندی لیکوال ددې کتاب دارزښت په اړه لیکي

آه ..! په رښتیاهم خدایه ! موږ درته ګرم یو اولادونه او تنکی ځوان نسل مودخپلې لاپروایي له امله له دیني ښوونوبې برخې اوناخبره دی، په رڼو سترګو يې وینو چې ورځ تربلې د خپل خواږه پیغمبر ﷺله لارې سره نابلده کيږي اوپه نورو لاروسردي اودتعجب ځای خودادی چې لاهم دډيروپلرونو، میندو اومشرانو سرددیني ښونوپه ارزښت اواړتیا خلاص نه دی.

خوږومیندو! پلرونو! اومشرانو!......که چیرته نن هم دخپلو اولادونو ددیني روزنې غم ونه خورو بیابه يې کله او څه وخت خورو ؟ .... راځئ ګرانو ! .... خپل کمکی ځوان نسل ستاسې په لاس کې کتاب په لوستلودډین له ضروري احکامو خبر کړو اوکه چیرته ددې کتاب یوه یوه کرښه پرې داملاپه ډول ولیکئ یو خو به يې املا زده شي له بلې خوا به يې ددې کتاب هره مسئله دژوند ترپایه په ذهن کې ناسته وي اودتجربې خبره ده چې ددغه ډول بزرګانو په لاس کښلي کتابونه که چیرته په ماشومانو و لوستل شي په آینده کې يې له دیني بې لارۍ (انحراف) ژغوري ....."

Download from: aghalibrary.com

لومړۍ برخه

بســـــم الله الرحـــــمن الـــــــرحـــيم

نحمدالله العلى العظيم ونصلي على رسوله الكريم:

پـوښتـــــنه :ته څوك يې ؟

ځـــــواب :مسلمان.

پـوښتـــــنه :د مسلمانانو د مذهب (دين) نوم څه دی ؟

ځـــــواب :اسلام.

پـوښتـــــنه :اسلام څه ښونه کوي ؟

ځـــــواب :اسلام داښوونه کوي چې : خدای تعالی يودی دبندګۍ لايق يواځې هغه دی ، حضرت محمد دالله تعالی بنده او رسول دی، قران کريم دخدای تعالی کتاب دی، اسلام رښتينی دين دی،د دنيا او اخرت ټولې ښېګنې اونېکې خبر ي اسلام ښايي.

پـوښتـــــنه : داسلام کلمه کومه ده ؟

ځـــــواب :داسلام کلمه داده :

لااِلـهَ اِلاالله مُـحَمّـَدٌ رَّسُولُ اللهِ

ژباړه : له خدای تعالی نه پرته بل دعبادت وړ (معبود) نشته محمددالله رسو ل دی ، دې کلمې ته کلمه طيبه اوکلمه توحيد وايي .

پـوښتـــــنه :دشهادت کلمه کومه ده ؟

ځـــــواب : دشهادت کلمه داده :

اَشهَـدُ اَنَ لا الـهَ الا اللهُ وَحـدَهُ لاشَـرِيكَ لَـهُ وَاَشهَـدُ اَنَ مُـحَـمَّداًعَـبدُه و رَسُولُه

زه شاهدي ورکوم چې دالله نه پرته بل خدای دعبادت وړ نشته هغه يو دی سيال نه لري، اوداشاهدي ورکوم چې محمد يي بنده او رسول دی.

پـوښتـــــنه :ايمان مجمل کوم دی ؟

Download from: aghalibrary.com

ځـــواب :ایمان مجمل دادی :

امـنتُ بـالله كـماهو باسـمائـه وصفاته، وقبلتُ جـميع احكامه

ایمان مې راوړی (باور اويقين مې كړی) پرالله باندې لکه څرنګه چې خدای تعالی هغسې دی اود هغه په هغه نومونواو صفتونو باندې مې ایمان راوړی ، اوما يې ټول حکمونه منلي دي.

پـوښـتـــنه :ایمان مفصل کوم دی ؟

ځـــواب :ایمان مفصل دادي :

اَلمَنـتُ بِـاللهِ وَمَلائکتـهِ وَکُتُبِهِ وَرَسُولِـهِ وَالـيَومِ الآخِـرِ وَالقَـدرَ خَـيرِهٖ وَشَرِهٖ مِـنَ اللهِ تَعـالى وَالبَعثِ بَعدِ الـمَوت

ایمان مې راوړی پرالله ﷻ باندې پرملائکوېې، اوپرکتابونوېې او د هغه پررسولانو، دقیامت پر ورځې او په دې چې دښه اوبد تقدیر دالله تعا لی له لوري دی، او له مرګ وروسته پرژوندي کېدو باندې .

پـوښـتـــنه :تاسې چا پیداکړي یئ ؟

ځـــواب :موږ، زمونږ موراوپلار، اسمانونه، ځمکې او ټول مخلوق خدای تعالی پیداکړي .

پـوښـتـــنه :خدای تعالىدنیا له څه شي نه پيداکړه ؟

ځـــواب :په خپل قدرت اوحکم سره يې پيداکړې ده.

پـوښـتـــنه :کـوم خلك چې الله تعالى نه مني هغوی ته څه وا يي ؟

ځـــواب : هــغوی ته کافران وايي .

پـوښـتـــنه :کوم خلك چې له الله تعالی نه پرته دنورو شیانو عبادت کوي اویادوه دری خدایان مني هغوی ته څه وايي؟

ځـــواب :داسې خلکوته مشرکان او کافران وايي .

پـوښـتـــنه : مشرك ببنل كيږي اوكه نه ؟

ځـــواب :نه ! مشرك نه ببنل كـيږي ، هغه به تل ترتله په تکليف او عذاب کې وي .

پـوښـتـــنه:حضرت محمد ﷺ څوك ؤ ؟

ځـــواب :حضرت محمد ﷺ دالله تعالى بنده ،دهغه رسول اوپیغمبر ؤ مونږ يې امتيان يو .

Download from: aghalibrary.com

پـوښـتــــنه :زمونږ پیغمبر چیرې پیداشوی وْ ؟

ځـــــواب :دعربو په وطن کې دمکې معظمې یو ښار دي، په هغه کې پیداشوی وْ .

پـوښـتــــنه :دده مبارك دپلاراونیکه نومونه څه وه؟

ځـــــواب : دپلار نوم یې عبدالله او دنیکه نوم یې عبدالمطلب وْ .

پـوښـتــــنه :زموږ پیغمبر درتبې له لحاظه له نوروپیغمبرانولوی اوکه وړوکی دي ؟

ځـــــواب :زموږ پیغمبر په رتبه کې ترټولو پیغمبرانو ستر اود الله تعالی له ټول مخلوق نه لوی دي .

پـوښـتــــنه :حضرت محمد عمر چیرې تېرکړی وْ ؟

ځـــــواب :تردرې پنځوسو (53) کالوپورې په خپل ښار، مکه معظمه کې واوسیده اوله هغه وروسته دالله تعالی له حکم سره سم مدینې منورې ته ولاړ ،لس (10) کاله یې هلته تېر کړل او د درشپیتو (63) کالو په عمر له دنیا څخه ولاړ .

پـوښـتــــنه :که چیرې یو څوك حضرت محمد نه مني هغه څرنګه دی ؟

ځـــــواب :څوك چې حضرت محمد دخداتعالی رسول نه بولي

هغه هم کافردی .

پـوښـتــــنه :دحضرت محمد دمنلو مطلب څه دی ؟

ځـــــواب :دحضرت محمد دمنلو مطلب دادی چې : سړی په دې یقین وکړي چې هغه دخدای تعالی رالیږل شوی پیغمبر دی اوپه دې یې عقیده وي چې دی مبارك له خدای تعالی نه وروسته ترټول مخلوق غوره دیاوددده سره مینه ولري، دحکمونو پیروي یې وکړي

پـوښـتــــنه :داڅرنګه معلومه شوه چې حضرت محمد دخدای تعالی پیغمبردی ؟

ځـــــواب : داسې ښه ښه کارونه یې وکړل، اوداسې خبرې یې خلکوته وښودلې چې له پیغمبرپرته یې نه بل څوك ښوولای شي ، اونه یې کولای شي.

پـوښـتــــنه : داڅرنګه معلومه شوه چې قران کریم دخدای تعالی کتاب دی ؟

ځـــــواب :حضرت محمد فرمایلي دي چې قران کریم د الله تعالی کتاب دی او پر ما باندې یې نازل کړی .

پـوښـتــــنه : قرانکریم پر پیغمبر په یوه واراو که لیږ لیږ نازل شوی ؟

Download from: aghalibrary.com

ځـــواب : هو! لیږلیږنازل شوی، کله یوایت، کله دوه،کله څلور آیاتونه اوکله هم بشپړسورت، څومره به چې ورته ضرورت وْ هغومره به نازلېده .

پـوښتــــنه : په څومره وخت کي ټول قران کریم نازل شو.؟

ځـــواب :په درویشت (23) کاله کې.

پـوښتــــنه :قران کریم څه ډول نازلیده ؟

ځـــواب :حضرت جبرائیل ؑ به راغی ده مبارك ته به یي آیت یا سورت تیراوه، ده مبارك به اوریده، یا داوه به یي لیکونکی به یې راوغوښت په هغه به یې ولیکه .

پـوښتــــنه :ده مبارك خپله ولي نه لیکه ؟

ځـــواب :ځکه چې دی مبارك " أُمي" وْ.

پـوښتــــنه : امي چاته وایي ؟

ځـــواب :دچا چې لیك لوست زده نه وي هغه ته " امي " وایي که څه هم پیغمبر ﷺ په دنیا کي دچا څخه علم زده کړي نه وْ خو بیا هم خدای تعالی ده مبارك ته ترټول مخلوق نه زیات علم ورکړي وْ .

پـوښتــــنه : حضرت جبرائیل څوك وْ ؟

ځـــواب : ملائیکه ده،پیغمبرانوته به یې دالله تعالی حکمونه راوړل .

پـوښتــــنه :مسلمانان دالله تعالی بندګي څرنګه کوي ؟

ځـــواب :1_ لمونځ کوي 2_ روژه نیسي 3_زکات ورکوي 4_حج کوي .

پـوښتــــنه :لمونځ څه ته وایي ؟

ځـــواب :لمونځ دالله تعالی دعبادت او بندګۍ یوه خاصه طریقه ده چې الله تعالی په قران کریم کې او رسول الله ﷺ په حدیثونوکې مسلمانانوته ښودلې ده.

.پـوښتــــنه :دبندګۍ هغه طریقه څه ډول ده کومې ته چې لمونځ وایي ؟

ځـــواب :په کور یا په جومات (مسجد) کي خلك دالله تعالی په وړاندې لاس په نامه درېږي قران شریف وایي دالله تعالی ستاینه کوي، دهغه لویي اوتعظیم بیانوي، اودهغه په وړاندې ټیټیږي ،سر په ځمکه ږدي، دهغه لویي او خپله عاجزي ښکاروي .

Download from: aghalibrary.com

پـوښتـــنه : خدای تعالی لمونځ کونکی په جومات کې ښه ويني اوکه په کورکې ؟

ځــــواب :خدای تعالی ته لمونځ کونکی هر ځای ويني،په جومات کې وې اوکه په کورکې ، خو په جومات کې لمونځ کول ډېر زيات ثواب لري.

پـوښتـــنه :له لمانځه مخکې چې خلك مخ لاسونه اوپښې مينځي هغه ته څه وايي ؟

ځــــواب :هغه ته اودس وايي له اوداسه پرته لمونځ نه کيږي .

پـوښتـــنه :په لمانځه کې کوم لورته مخ کول پکاردي ؟

ځــــواب :لويديز لور ته (کومې خواته چې لمر لويږي).

پـوښتـــنه : ولې په لمانځه کې دلويديزلورته مخ گرځوو؟

ځــــواب :دمکې معظمې په ښار کي دخدای تعالی کور چې کعبه يې بولې هغې ته مخ گرځول ضروري دي (هغه زموږ دښار "دهلي" لويديز لورته ده)؛ ځکه خوخلك دلته دلويديځ لورته لمونځ کوي.

پـوښتـــنه :په لمانځه کې چې خلك کوم لورته دريږي هغه ته څه وايي؟

ځــــواب : قبله ورته وايي .

پـوښتـــنه :په شپه او ورځ کې څو واره لمونځ کيږي ؟

ځــــواب :په شپه اوورځ کې پنځه وخته لمونځ فرض دی .

پـوښتـــنه :هغه پنځه وختونه کوم دي ؟

ځــــواب:

_1دسهار(فجر) لمونځ چې دسهار په وخت له لمرختومخکې کيږي.

_2دماسپښين (ظهر)لمونځ: چې دزوال (دسيوري له له ماتېدو) نه وروسته کيږي .

_3دمازديگر(عصر) لمونځ: چې له لمر لويدو يو نيم يا دوه ساعته مخکې کيږي .

_4دماښام (مغرب)لمونځ: چې تر لمر لويدو وروسته کيږي.

_5دماخستن (عشاء)لمونځ: چې له لمر لوېدو يونيم يا دوه ساعته وروسته کيږي.

پـوښتـــنه :آذان څه ته وايي ؟

ځـــــواب :کله چې دلمانځه وخت راشي له لمانځه لږ مخکې يو سړي دربړي په زوره زوره داتوري وايي:

اللهُ اکبـر اَللهُ اکبـَر

خدای ډيرلوی دی خدای ډيرلوی دی

اَللهُ اکبـَر اَللهُ اکبـَر

خدای ډير لوی ده خدای ډيرلوی دی

اَشـهَـدُ اَنَّ لاّ اِلَـه اِلاّالله

شاهديورکوم چې دالله Y نه پرته بل هيڅ يو معبود نشته.

اَشـهَـدُ اَنَّ لاّ اِلَـهَ اِلاّاللهُ

شاهدي ورکوم چې دالله Y نه پرته بل هيڅ يو معبود نشته.

اَشهَـدُ اَنَّ مُـحَـمَـَّد رَسُـولُ الله

شاهدي ورکوم چې محمد eداللهYرسول دی

اَشهَـدُ اَنَّ مُـحَـمَـَّد رَسُـولُ الله

زه شاهدي ورکوم چې محمد eداللهYرسول دی

حَـيّ عَـلىالصَّـلاة حَـيّ عَلَى الصَّلاة

لمانځه ته راشئ لمانځه ته راشئ

حَـيّ عَلَـى الـفَلاح حَـيّ عَلَى الفَلاح

کاميابي ته راشئ کاميابي ته راشئ

اَلله اکبـر اللهُ اکبَـر

خدای ډير لوی دی خدای ډير لوی دی

لاالــــه الاّ الله

دالله نه پرته هيڅګوک دعبادت لايق نشته

دي الفاظو ته اذان وايي.

دسهار په آذان کې د حيّ على الفلاح نه وروسته الصلاۀ خير مّن النّوم (لمونځ له خوبه ښه دي) ويل کيږي.

پـوښـتــــنه :تکبير (اقامت) څه ته وايي ؟

ځـــــــواب :کله چې لمانځه ته خلك دريږي نو دلمانځه له پيل کيدو مخکې يو سړي هاغه کلمې وايي کومې چې په اذان کې ويل کيږي، همدې ته اقامت اوتکبير وايي.

خوپه اقامت کې له حيّ عَلَى الفَلاح وروسته قـدقامت الصّلاۀ وه واري داذان کلمو زياتې ويل کيږي.

پـوښـتــــنه :څوك چې آذان يا تکبير وايي هغه ته څه وايي ؟

ځـــــــواب :څوك چې آذان کوي هغه ته " موذن" (اذان کونکی) اوڅوك چې تکبير وايي هغه ته " مکبر " (تکبيرويونکی)وايي.

پـوښـتــــنه :ډيرخلك چې په ګډه لمونځ کوي لمونځ ورکونکي ،لمونځ کوونکو اوهماغه لمانځه ته څه وايي ؟

ځـــــــواب :کله چې ډيرخلك په ګډه لمونځ کوي هغه لمانځه ته دجمعې (جماعت) لمونځ وايي، لمونځ ور کوونکي ته امام اولمونځ کوونکو ته مقتديان وايي.

پـوښـتــــنه :څوك چې يواځې لمونځ کوي هغه ته څه وايي ؟

ځـــــــواب :يواځې لمونځ کوونکي ته (منفرِد) وايي.

پـوښـتــــنه :داسې ځای ته چې خاص دلمانځه لپاره جوړوي اوخلك پکې لمونځ کوي څه بلل کيږي ؟

ځـــــــواب :هغه ته جومات (مسجد) وايي.

پـوښـتــــنه :څوك چې جومات ته لاړ شي هلته بايدڅه وکړي ؟

ځـــــــواب :په جومات کې دې لمونځ وکړي، قرآن شريف دې ووايي، يا دې يوه بل ذکر وکړي اويادې په ادب سره غلی کېني، په مسجد کې لوبې ، ټوپونه ، شور ، اوددنيا خبرې کول بد کاردی.

پـوښـتــــنه :لمونځ څه ګټې لري ؟

ځـــــــواب : لمونځ ډيرې ګټې لري يو څو يې تاسو ته درښايو:

_1دلمونځ کونکي انسان بدن او کالي تل پاك او صاف وي.

_2له لمونځ كونكي څخه خداى تعالى خوښ او خوشحاله وي.

_3دلمونځ كونكي څخه حضرت محمد eهم خوښ اوخوشحاله وي.

_4لمونځ كونكي دخداى تعالى په نزد ښه وي.

_5دلمونځ كونكي سږي عزت خلك په دنيا كې هم كوي.

_6لمونځ كونكى له ډيرو ګناهونو ساتلى وي.

_7لمونځ كونكى انسان خداى تعالى له مرګ وروسته په راحت كې كوي.

پـوښـتـــنه :په لمانځه كې چې كوم كلمات ويل كيږي ، د هغو نومونه اوهغه كلمات څه دي ؟

ځــــــواب :په لمانځه كې چې كوم كلمات ويل كيږي د هغو ټولو نومونه او الفاظ دادي :

تكبير

الله اكـبـر

خداى ډير لوى دى.

ثـنــــاء

سُبحَانَـكَ اللّـهُمَ وَبِحـَمدِكَ وَتَبـارَكَ اسـمُكَ وَ تـعَالَىَ جَـدُّكَ وَلاَ الـهَ غَـيـرُكَ

ژباړه : اى الله ! ستاينه او ثنا يوازې ستاله پاره ده اونوم دې مبارك دى ، شان دې لوړ دى او پرته له تا بل معبود نشته.

تعــــــوذ

اَعُـوذُ بِالله مِـنَ الّشَّيـطَانِ الرَّجيـم

ژباړه : زه خداى ته پناه وروړم چې له رټلي شيطانه مې وژغوري.

تــســـميـه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

ژباړه : دهغه خداى په نامه شروع كوم چې لورونكى اومهربانه دى.

سـورت فـاتحـه

ژباړه :دټول عالم رب او پالونکي ته ثناده چې لورونکی اومهربانه دی ، دقیامت دورځې خاوند دی .

خدایه! یواځې ستا عبادت کوو اویواځې له تانه مرسته غواړو ، موږ ته نیغه(سمه)لار راوښیه، دهغولارچې تاپرې نعمتونه لورولي دي ، نه دهغو لارچې ته ورته قهرېدلی یې ، اونه هم دبېلارو خلکو لار.

سورت کوثر

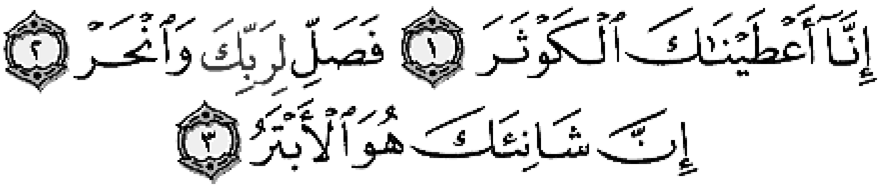

ای پیغمبره ! له شکه پرته مو کوثر(حوض) درکړی، خپل خدانته لمونځ اوقرباني کوه ، ستا دښمن بې نومه اوبې نښانه دی .

سورت اخلاص

ژباړه :ای پیغمبره! دوی ته ووایه چې خدای یو دی ، خدای بې نیازه دی ، نه له ده څخه څوک پیداشوي اونه دی له چا څخه پیداشوی ، اونه یې څوک سیال شته.

سورت فلق

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلْفَلَقِ ﴿١﴾ مِن شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾ وَمِن
شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾ وَمِن شَرِّ ٱلنَّفَّٰثَٰتِ فِى
ٱلْعُقَدِ ﴿٤﴾ وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾

ژباړه : ای پیغمبره ! په دعاء کې داسې ووایه : چې زه پناه غواړم په رب دسباځیرونکي ، له شره د مخلوق، اوله شره د تیارې شپې چې تکه توره شي اوله شره د پوکې کوونکو ساحرانو ښځو چې پوکول کوي په غوټو کې.

سورت الناس

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ ٱلنَّاسِ ﴿٢﴾ إِلَٰهِ
ٱلنَّاسِ ﴿٣﴾ مِن شَرِّ ٱلْوَسْوَاسِ ٱلْخَنَّاسِ ﴿٤﴾ ٱلَّذِى
يُوَسْوِسُ فِى صُدُورِ ٱلنَّاسِ ﴿٥﴾
مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ ﴿٦﴾

ژباړه : ای پیغمبره !په دعاء کې داسې ووایه چې: پناه غواړم په رب دټولو خلکو ، په خاوند دټولوخلکو، په معبود دټولو خلکو ، له شره دهغه وسوسه اچونکي تښتېدونکي (شیطان)چې دخلکو په زړونوکې وسوسه اچوي ، دغه وسوسه اچونکي له پیریانو څخه وي ، اوکه له انسانانو څخه وي.

درکوع تسبیح

سُبحَـانَ رَبيِّ العَـظِيم

زما ستر رب ته پاکي ده.

دقومې (له رکوع څخه دولاړېدو) تسمیع

َسمِعَ اللهُ لِـمَن حَمِـدَه

الله دثنا ویونکو ستاینه واوریده.

دقومې تحمید

رَبَّــنَا لَكَ الـحَـمدُ

ربه ټولې ستاينې ستالپاره دي.

دسجدې (په ځمکه دسر کيښودو) تسبيح

سبُحَن رَبِيِّ الاَعلَی

زما درب شان ډير لوی دی.

تشهد (التحياتِ)

التّحِيّاتُ لِلّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ اَلسّلامُ عَلَيكَ اَيُّهَاالنَبِيُّ وَ رَحمَۃُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ اَلسَّلامُ عَلَينَا وَ عَلَی عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِينَ، اَشَهَدُ اَن لاَ اِلهَ اِلااللهُ وَاَشهَدُ اَنَّ مُحَمَداً عَبدُه وَرَسُولُهُ.

ژباړه: ثنا اوستاينې خدای ته دي اوهم پاکې ، ای نبي! پرتا دې سلام ،دخدای رحمت اوبرکتونه وي . پرموږ اودخدای پرنيکو بنده ګانو دې سلام ي ، شاهدي ورکوم چې بې له خدايه بل معبود نشته او شاهدي ورکوم چې محمد e دخدای بنده اورسول دی .

درود شريف

اَللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَدٍ وّعَلَی آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيتَ عَلَی اِبرَاهِيمَ وَعَلَی آلِ اِبرَاهِيمَ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيد، اَللّهُمَ بَارِك عَلَی مُحَمَّدٍ وَّعَلَی آلِ مُحَمَّدٍ كَما بَارَكتَ عَلَی اِبرَاهِيمَ وَ عَلَی آلِ اِبرَاهِيمَ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ.

ژباړه: يا الله ! پرمحمد eاودهغه پرکورنۍ رحمت ووروه ، لکه پرابراهيم u اودهغه پرکورنۍ دې چې لوروله وْ ، بيشکه ته ستايلی اولوی يې . يا الله ! پرمحمد e اودهغه پرکورنۍ برکتونه واوروه ، لکه پرابراهيم u اودهغه پرکورنۍ دې چې وروله وْ ، بيشکه ته ستايلی او لوی يې.

له درود وروسته دعاء

اَللّهُمَ رَبَّنَا آتِنَافِي الدُّنيَا حَسَنۃً وَّفِي الآخِرَۃِ حَسَنَۃً وَّقِنَا عَذَابَ النَّار

ژباړه :يا الله موږ ته په دنيا کې نعمت اوپه آخرت کې جنت راکړه اوددوزخ له اوره مو وساته.

په ځينو روايتونوکې دادعا هم راغلې ده:

اَللّهُمَّ انِيِّ ظَلَمتُ نَفسِي ظُلماً كَثِيراً وَّلايَغفِرُالذُّنُوبَ الا اَنتَ فَاغفِرلِي مَغفِرَۃً مِّن عِندِكَ وَارحَمنِي اِنَّكَ اَنتَ الغَفُورُ الرَّحِيم

ژباړه : یا الله ما پرځان ډیرظلم کړی دی او بیشکه چې له تا پرته څوك گناوې بښلی نه شي ، نو ماله خپل لوري وبښه،او راباندې ورحمیږه بې شکه ته بښونکی اولورووںکی یې.

ســـــــــلام

اَلسَّلامُ عَـلَیـکُم وَ رَحـمَی اللهِ

پرتاسو دې سلام اودخدای رحمت وي.

له لمانځه وروسته دعاء

اَللَّهُـمَّ اَنتَ السَّـلاَمُ وَ مِـنكَ السَّـلاَمُ تَبـارَكـتَ يَا ذَاالـجَـلالِ وَالاِكـرَام

ژباړه : یا الله! سلامتي ورکونکی یواځې هم ته یې او سلامتي ستا له لوري وي ، دډیر برکت څښتن دلویي اوعزت خاوند یې.

دعاء قنوت

اَللَّهُمَّ اِنَّا نَستَعِينُكِ وَنَستَغفِرُكِ وَنؤمِنُ بِكَ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيكَ وَنُثنِي عَلَيكَ الـخَير، وَنَشـكُرُكَ وَلاَنَكفُرُكَ، وَنـخلَعُ وَ نَترُكُ مَن يَّفجُرُكَ ،اَللَّهُمَّ اِيَّاكَ نَعبُدُ وَلَكَ نُـصَلِّي وَنَسجُدُ وَاِلَيكَ نَسعَى وَنَحفِدُ وَنَرجُوا رَحـمَتَكَ وَنَخشَى عَذابَكَ اِنَّ عَذَابَكَ بِالكُفَّارِ مُلحِق

ژباړه :یا الله ! موږ له تانه مرسته غواړو ، اوله تانه بښنه غواړو اوپرتا ایمان لرو ، پرتا توکل کوو ، ستا غوره ستاینه کوو، ستا شکر ادا کوو، ستا ناشکرې نه کوو، له هغه چا سره پریکون اوداړیکو شلون کوو چې له تاسره پریکون کوي .

یاالله ! یواځې ستاعبادت اوستا لمونځ کوو، تاته سجده کوو، ستاپرلور پنا دروړو ، درمنډې وهو ، یواځې ستادرحمت هیله من یو ، ستاله عذابه ویریږو، اوبې شکه ستا عذاب کافرانو ته رسیدونکی دی .

داوداســـــه طـريـــقه

پـوښـتــنه :اودس څه ډول کول په کاردی ؟

ځــــواب : په پاك لوښي کې پاکې اوبه را واخله، پرپاك صاف او لوړ ځای کښینه، په اوداسه کې قبلې ته مخامخ کیناستل غوره دي ، خوکه چیرته مو که نه وه هیڅ زیان نه لري ، لستوڼي ترڅنګلو پورې پورته کړه، بیا بسم الله ووایه، اودواړه لاسونه ترمړوندو پورې ومینځه، بیادرې وارې په خوله اوبه ورغړوه، مسواك ووهه، که مسواك نه وي نوګوته په غاښوپورې وموښه ، بیا درې ځله پزې ته اوبه واچوه ، دچپه لاس په خچنه ګوته پزه پاکه کړه ، درې ځله مخ ومینځه ، خو مخ ته په تیزې سره اوبه مه اچوه ، بلکې په کرارسره تندې ته اوبه واچوه اومخ ومینځه.

دوېښتانو دشنه کېدو له ځایه نیولې دزنې تر لاندې برخې پورې ، اودیوه غوږ څخه تربل غوږ پورې مخ مینځل پکاردي ، بیا له څنګلو سره درې وارې دواړه لاسونه ومینځه ، لومړی ښی لاس درې وارې بیا چپه لاس درې وارې مینځل په کاردي .

بیا لاس په اوبو لوند کړه دسر مسح وکړه ، اود غوږو مسح وکړه ، بیا د ورمېږ (غاړه) مسح وکړه ، اوپواځې یې یوځل کول په کاردي . درې ځله دواړه پښې له بیډیو سره ومینځه ، لومړی دښی بیا چپه پښې مینځل په کاردي .

دلـمـانـځـه طـریـقـه

پـوښـتـــنـه :دلمونځ کولو طریقه څه ده ؟

ځـــــواب : دلمانځه دکولو طریقه داده چې:

کله چې اودس وکړې ، پاك کالی واغونده ، پرپاك ځای قبلې ته مخامخ ودریږه ، دلمانځه نیت وکړه ، دواړه لاسونه غوږوته یوسه او " الله اکبر" ووایه ،اوبیا لاسونه دنامه دغوټې لاندې داسې وتړه چې دښې لاس ورغوی دچپ لاس پرخپړه راشي .

په لمانځه کې په ادب سره ودریږه یوې بلې خواته مه ګوره دالله تعالی لورته ځیراوسه ، لاسونه چې وتړې لومړی داثناء ولوله :

سُـبحَانَـكَ اللّـهُمَّ وَبِحـَمدِكَ وَتَبـارَكَ اسـمُكَ وَ تَـعالَـىٰ جَـدُّكَ وَلاَ اِلَـهَ غَـيرُكَ

بیا تعوذ (اعـوذ بالله من الشّیطان الرّجیم) او تسمیه (بسم الله الرّحـمن الرّحیم) او الحمد لله ولـوله ، الحمد لله چې کله خلاصه کړې، نو په کراره آمّین (خدایه زما دعا قبوله کړې) ووایه ، په دې پسې سورت اخلاص یا بل سورت چې یاد دې وي ووایه ، بیا " الله اکبر" ووایه رکوع ته کښته شه ، په رکوع کې څنګونه په دواړه ورغوو ونیسه.

درکوع تسبیح (سُبحانَ ربيّ العظیم) دری وراه یا پنځه واره ووایه ، بیا تسمیع (سمِعِ اللهُ لمن حمده) هم ووایه ، بیا تکبیر ووایه اونیغ ودریږه ، تحمید (ربّنا لك الحمد) هم ووایه، بیا تکبیر ووایه ، سجدې ته داسې لاړشه چې لومړی دواړه ځنګنونه پرمځکه ولګوه، دواړه ورغوي کښېږده، پزه ، تندی اومخ مو باید ددواړو لاسو ترمنځ د سجدې پرځای وي ، دسجدې تسبیح (سبحان ربيّ الاعلی) دری یا پنځه وارې ووایه، بیا تکبیر ووایه اوله سجدې راپاځه نیغ کینه ،تکبیر ووایه دوهمه سجده هم په همغه ډول وکړه، بیاوایه پورته شه ، د ولاړېدو په وخت کې پرمځکه لاسونه مه لګوه .

په سجدو سره یو رکعت پوره شو او س نو دوهم رکعت پیل کړه ، بسم الله او الحمد لله ووایه او یو بل سورت هم ورسره ووایه ، بیا رکوع ، قومه اودواړه سجدې وکړه ، کېنه ، اول تشهد بیا درود شریف ووایه ، او بیا لومړی ښي لور، بیاچپ لورته مخ واړوه ، اوس نو دوه رکعته لمونځ پوره شو .

له سلام ګرځولو وروسته اَللّهُمَّ اَنتَ السَّلاَمُ وَمِنكَ السَّلاَمُ تَبَارَکتَ یَا ذَاالجَلاَلِ وَالاکرَام ووایه ، او لاس پورته کړه دعاء وکړه خو ډیر یې مه پورته کوه داسې چې تراوږو دې پورته شي دعا چې کله خلاصه کړې دواړه لاسونه پرمخ تېرکړه .

پوښتنه :ددوو سجدو په منځ کې اویا هم دتشهد د ویلو په حالت کې څه ډول کیناستل په کار دي ؟

ځواب : ښې پښه باید ولاړه اودګوتو مخ یې دقبلې لورته وي اوچپه پښه دې څملوه پرې کینه دناستې په حال کې دواړه لاسونه په ځنګنونو ایښودل پکاردي .

پوښتنه :دامام، مقتدي، اومنفرد (یواځې لمونځ کونکی) په لمانځه کې څه فرق دی ؟

ځواب : دامام، مقتدي اومنفرد په لمانځه کې لږ فرق شته ، یو فرق دادی چې : امام او منفرد دواړه په اول رکعت کې له ثنا وروسته اعوذ بالله او بسم الله او الحمدلله شریفه او سورت ټول پوره وایي ، اوپه دوهم رکعت کې هم بسم الله او الحمدلله شریفه اوسورت پوره وایي خو مقتدي به یواځې په لومړي رکعت کې ثنا وایي اونور په دواړو رکعتونو کې پټه خوله ولاړ وي .

دوهم فرق دادی چې : درکوع څخه دولاړېدو په وخت کې امام اومنفرد دواړه" سمع الله لمن حمده " وایي اومنفرد دتسمیع سره تحمید هم ویلای شي، خو مقتدي ته یواځې " ربنالك الحمد" ویل پکاردي .

پوښتنه :که لمونځ دری یا څلور رکعتي وي نو بیا څه ډول کیږي ؟

ځواب :دوه رکعته لمونځ خو باید همغسې وکړې څرنګه چې پورته تیر شو خوپه اوله قعده کې دې له التحیات اویاتشهد نه وروسته درود شریف نه وایي ، بلکې " الله اکبر" دې ووایي او پورته دې شي .

که لمونځ واجب یاسنت یا نفل وي نو پاتې دوه رکعته دې د مخکني دوو رکعتو نو په څېروکړي ، او که چیرې فرض وي نو په دریم اوڅلورم رکعت کې له " الحمدلله" نه وروسته دې سورت نه وایي ، اوپاته نوردې دهمغو پخوانیو دوو رکعتونو په څیر وکړي .

پـوښـتـنه :آیّا سنت او یانفل لمونځ دري رکعته هم کیږي؟

ځــواب : نه ! سنت یا نفل لمونځ درى رکعته نه کیږي دوه یاڅلور رکعته کیږي .

پـوښـتـنه :درکوع کولو سهي طریقه څرنګه ده ؟

ځــواب :رکوع داسې باید وشي چې ملاله سر سره یو برابر وي ،داسې چې سر نه له ملالوړ اونه ټیټ وي ، او دواړه څنګلې باید له خېټې او تشیو نه لرې وي ، او ځنګنونه باید په خپړو ټینګ ونیسې.

پـوښـتـنه :دسجدې سهي طریقه څرنګه ده ؟

ځــواب : سجده داسې پکار ده چې خپرې پر مځکه وي او مړوندونه اوڅنګلي دمځکې څخه پورته وي، نس (ګیده) دې دورنو څخه لرې او لاسونه دپښو څخه جلا وي.

پـوښـتـنه :له لمانځه وروسته په ګوتو باندې دشمیر په وخت څه ویل کیږي ؟

ځــواب : " سبحان الله " (33)واره الحمدلله " (33)واره ، " الله اکبر" (33) واره ویل کیږي چې ډیر زیات ثواب لري .

اســـــلام کلــمې

اولــه : کلـمـهْ طـیـبـه

لااِلـهَ اِلااللهُ مـُحَـمّـَدٌ رَّسُولُ اللهِ

له خدای تعالی نه پرته بل دعبادت وړ (معبود) نشته محمدeالله Y رسو ل دی .

دوهــمه : د شـهادت کلــمـه

اَشهَـدُ اَنَ لا الـهَ الا اللهُ وَحـدَهُ لاشَـرِیك لَـهُ وَاَشهَـدُ اَنَ مُـحَـمَّداًعَـبدُه و رَسُولُـه

ژباړه : زه شاهدي ورکوم چې داللهYنه پرته بل خدای دعبادت وړ نشته هغه یو دی سیال نه لري، اوداشاهدي ورکوم چې محمد e یي بنده او رسول دی.

دریـمـه : د تـمجـید کـلـمـه

سُبحَانَ اللهِ وَالـحَمدُللهِ وَلا اِلَهَ اِلااللهُ وَاللهُ اَكبَر وَلاحَولَ وَلا قُوَّى اِلا بِاللهِ العَلي العَظِيم

ژباړه : خدای Y پاك دی ستاینې هغه لره دي له خدایه پرته دعبادت وړ بل ذات نشته ، خدای Y لوی دی له گناوو دساتنې اود نیکو کارونو دکولو توفیق یواځې هغه ورکوي هغه دلويي او شوکت څښتن دی .

څـلـورمـه : دتـوحیـد کلـمـه

لااِلَهَ اِلااللهُ وَحدَهُ لاشَرِيكَ لَهُ، لَهُ المُلكُ وَلَهُ الـحَمدُ يُحيِى وَيُمِيتُ وهو حيٌ لا يَمُوتُ اَبداً اَبداً ذُوالجَلالِ وَالاكرَامِ بِيَدِهِ الـخَير وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيءٍ قَدِير.

له خدایه پرته دعبادت وړ بل ذات نشته ، سیال نه لري پاچاهي اوستاینې هغه لره دي، ژوندي کول اومړه کول یې په واك کې دي ، تل ترتله به ژوندی وي، دعزت اوشوکت څښتن دی او ښېگڼه یې په واك کې ده ، په هرڅه قادر دی.

پنـځـمـه کـلـمـه : د استـغـفا ر کـلـمـه

اَستَغفِرُاللهَ رَبِّي مِن كُلِّ ذَنبٍ اَذنَبتُهُ عَمَداً اَوخَطأً سِرّاً اَوعَلانِيَى وَاَتُوبُ اِلَيهِ مِنَ الذَّنبِ الذِي اَعلَمُ وَمِنَّ الذَّنبِ الذِّي لا اَعلَمُ اِنَّكَ اَنتَ عَلّامُ الغُيُوبِ وَستَّارُ العُيُوبِ وغفّارُ الذُّنُوبِ وَلاحَولَ وَلاقُوَّى اِلا بِاللهِ العَلّيِ العَظِيم.

ژباړه : زه له هغه ذاته ښننه غواړم چې زما خدای دی، له هرې هغې گنا څخه چې په قصداويا مې په هېره سره کړې وي ، دهغه په درباركې له هرې گناڅخه چې ماته معلومه وي اويا نه وي توبه باسم

په تحقیق سره خدایه ! په پټو رازونو خبر يې ! دعیبونو پټوونکی، دگناوو ښښونکی یې ! له گناڅخه دساتنې اوښوکارونودکولو توفیق یواځې ته ورکوې! په تحقیق سره دلويي اوشوکت څښتن يې !

شپـږمــه : لـه کفره دبې زارۍ کلـمـه

اَللّـهُمَّ اِنيِّ اَعُـوذُبِكَ مِنَ اَن اُشرِكَ بِكَ شَياً وَاَنَا اَعلَمُ بِهِ وَاَستَغـفِرُبِكَ لِما لا اَعلَمُ بِهِ تُبـتُ عَنـهُ وَتَبرات مِنَ الكُـفرِ وَالـشِركِ وَالكَـذبِ وَالغِـيبَى وَالبِـدعَـى وَالنَمـيمَى وَ الفَـواحِشِ وَالبُهـتَانِ وَالـمعاصِي كُلِّهَا وَاَسلَمتُ وَاَقُـولُ لا اِلَهَ اِلااللهُ مُـحَمَّـدٌ رَّسُولُ اللهِ

خدایه ! زه پرتا پنا غواړم له دې څخه چې له تاسره بل څه سیال وګڼم اوزه پرې پوهیږې اوله هغه شرك څخه چې پرې نه پوهیږم خدایه تاته توبه باسم له هر کفر، شرك، درواغو، غیبت ، بدت، چغل خوري، سپکوسپورو، تور لګولو اوټولو ګناوو څخه، اومااېمان راوړی اووایم چې : له خدای تعالی نه پرته بل دعبادت وړ (معبود) نشته محمدeدالله Yرسو ل دی.

دوهمه برخه

لومـــړی ځـــانـگه

تـعلـيـم الايمان

داسلامي عــقايـدو زده کړه

بســـــم الله الرحـــــمن الــــــرحـــيم

نحمدالله العلى العظيم ونصلي على رسوله الكريم

پـوښـــتنه :داسلام بنیاد پر څو شیانو ولاړ دی ؟

ځـــواب : داسلام بنیاد پر پنځو شیانو ولاړ دی.

پـوښـــتنه :هغه پنځه شیان چې داسلام بنیاد پرې ولاړ دی کوم کوم دي ؟

ځـــواب :هغه پنځه شیان دادي:

اول : کلمهْ طیبه یا کلمه شهادت مطلب دا چې په زړه سره منل اوپه ژبه یې اقرار کول.

دوهم : لمونځ کول.

دريم : زکات ورکول.

څلورم : دروژي په میاشت کې دروژي نیول.

پنځم : حج کول.

پـوښـــتنه :کلمهْ طیبه کومه ده اومعنی یي څه ده ؟

ځـــواب :کلمهْ طیبه داده:

لاا له الاالله محمد رسول الله

او مطلب يي دادي چې دالله تعالی نه پرته بل هيڅ څو ك دعبادت وړ نشته او حضرت محمد e دالله تعالی رالیږلي رسول دی.

پـوښـتنه :دشهادت کلمه کومه اومعنی يي څه ده ؟

ځـــواب :د شهادت کلمه داده:

اشهـد انّ لاّ اله الاّالله واشهـد انّ مـحمّـداً عبده ورسـوله

او معنی يي ده چې: زه شاهدي ورکوم چې دالله تعالی نه پرته دعبادت وړبل هيڅوك نشته او شاهدي ورکوم چې حضرت محمد e دالله تعالی بنده اورسول دي.

پوښتنه : دکلمې دمعنااومطلب له پوهيدلوپرته يواځې يې په ژبه ويلوسره سړی مسلمانيدای شي ؟

ځواب : نه ! بلکې په معنا پوهيدل اوپه زړه سره يقين کول اوپه ژبه يې اقرار کول ضروري دي.

پوښتنه : په زړه سره يقين اوپه ژبه اقرار کولو ته څه وايي ؟

ځواب : ايمان وايي.

پوښتنه :گونگی چې په ژبه اقرار کولای نه شی هغه به څه ډول ايمان راوړي ؟

ځواب : دخدايي عذر له امله دهغه اشاره هم کافي بلله کيږي معنا داچې : هغه دې په اشاره سره داوښيي چې الله تعالی يو دی اوحضرت محمد eدخدای تعالی پيغمبر دی.

پوښتنه : دمسلمانانو لپاره پرڅو خبرو ايمان لرل ضروري دي ؟

ځواب : پراوو "7 "خبرو ، چې يادونه يې په ايمان مفصل کې راغلې:

اَمَـنـتُ بِـاللهِ وَمَلائکـتـهِ وَکُتُـبِهِ وَرَسُولِـهِ وَالـيَومِ الاَخِـرِ وَالقَـدرَ خَـيرِهِ وَشَرِهِ مِـنَ اللهِ تَـعالی وَالبَعثِ بَعدِ الـمَوت

ايمان مې راوړی پرالله Y باندې پرملائکوپې، اوپرکتابونوپې او د هغه پررسولانو، دقيامت پر ورځې او په دې چې دښه اوبد تقدير دالله تعا لی له لوري دی، او له مرگ وروسته پرژوندي کېدو باندې.

دخدای تعالی په هکله دمسلمانانوعقيده

پوښتنه : دخدای تعالىپه هلكه دمسلمانانو عقیده باید څه ډول وي ؟

ځواب : مسلمانان باید داعقیده ولري چې:

-1خدای تعالی یو دی.

-2یواځې همغه دعبادت اوبندګۍ وړ دی اوله هغه پرته دبندګۍ وړ بل هیڅوك نشته.

-3هغه سیال نه لري.

-4له هرڅه خبر دی هیڅ شی ترینه پټ نه دي.

-5دپوره طاقت اوقدرت خاوند دی.

-6ځمكه، آسمان، سپوږمۍ، لمر،ستوري، ملائكې،انسانان، پیریان، او لنډه داچې ټول جهان یواځې هغه Yپیداکړی اوهغه یې مالك دی

-7مرګ اوژوند دهغه له لورې دي، یعنې دټول مخلوق ژوند اومرګ دهغه په واك كې دي.

-8هغه Y ټول مخلوق ته روزي وركوي.

-9خوراك، څښاك او خوب نه كوي.

-10تل ؤ اوتل ترتله به وي.

-11هغه Y هیچا پیداكړی نه دی.

-12نه یې پلار شته نه زوی ، نه لور، نه ښځه ، اونه هم له چاسره دغه ډول خپلوي لري ، له دارنګه ټولو خپلولیو څخه پاك دی.

-13هرڅه ده ته محتاج دي، خودی هیچا ته محتاج نه دی اوهیچ شي ته اړتیانه لري.

-14بې مثله دی هیچ یو شی یې په څېر نه د ي.

-15له ټولو عیبونوپاك دی.

-16دمخلوق په څېر لاس، پښې، پزه او غوږونه نه لري.

-17ملایكې یې پیداكړي اوددنیا په بیلابیلو كارونویې ګمارلې.

-18دخپل مخلوق دلارښوونې (هدایت) لپاره یې پیغمبران رالیږلي، څو خلکو ته رښتیني لار (دین) ور وښیي، ښې خبرې ورزده اوله بدو یې منع کړي.

ملا ئـکـې (فـرښتـې)

پـوښـتنه :ملائکې څوك دي ؟

ځــواب :ملائکې دالله تعالی یو جلا مخلوق دي له نوره یې پیدا او زموږ له سترګوپټا دي نه نارینه او نه هم ښځینه دي، نه دخدای تعالی دحکم نافرماني او نه ګناه کوي، په کومو کارو یې چې مقرري کړې دي په هغو بوختې دي.

پـوښـتنه :ملائکې څومره دي ؟

ځــواب :دملائکو شمیر له خدای تعالی پرته بل هیڅ چاته معلوم نه دی هو! دومره موږ ته معلومه ده چې ملائکې ډیرې اوڅلور یکې مقربې اومشهورې ملائکې دي.

پـوښـتنه :مقربې اومشهورې ملائکې کومې دي ؟

ځــواب :اول : حضرت جبرائیل u چې دالله تعالی کتابونه، احکام، اوپیغامونه به یې پیغمبرانو علیهم السلام ته راوړل.

دوهم: حضرت اسرافیل uچې دقیامت شپیلۍ به پوکي.

دریم: حضرت میکائیل u چې دباران داورښت اومخلوق ته دروزي رسولو په کارو مقرره ده.

څلورم : حضرت عزرائیل u چې له مخلوق دارواوو(روح) په اخیستو مقرره ده.

دخدای تـعـالـی کـتـابـونـه

پـوښـتنه :دخدای تعالی کتابونه څودي ؟

ځــواب :دخداتعالی ډیر زیات واړه اوغټ کتابونه پر پیغمبرانو علیهم السلام نازل شویدي، غټو ته یې کتابونه او وړو ته یې صحیفې وایي څلور کتابونه مشهوردي.

پـوښــتنه :څلور مشهور آسماني كتابونه كوم كوم دي ؟ او په كومو پيغمبرانو نازل شويدي ؟

ځـــواب:

-1تورات : چې په حضرت موسى u نازل شوى.

-2زبور: چې په حضرت داوْ د uنازل شوي ده.

-3انجيل:چې په حضرت عيسى u نازل شوي دى.

-4قرآن كريم : چې په حضرت محمدeنازل شوي دي.

پـوښــتنه :صحيفې څومره دي او پركومو پيغمبرانو نازلي شوي دي ؟

ځـــواب :دصحيفو شميره معلومه نه ده، خو يوڅه صحيفې پر حضرت آدم u اويوڅه پرحضرت شيث uاويوڅه پر حضرت ابراهيم u نازلي شويدي له دې پرته نورې صحيفې هم شته چې پرځينو نورو پيغمبرانوعليهم السلام نازلي شوي دي.

دخداى تعالى پيغمبران عليهم السلام

پـوښــتنه :رسول چاته وايي ؟

ځـــواب :رسول انسان اودخداى تعالى بنده وي خداى تعالى خپلو بندګانو ته دحكمونو رسولوله پاره ټاكلي وي، هغوى رښتيا ويونكي وي درواغ هيڅ كله نه وايي، ګناه نه كوي، دخداى تعالى په امرسره معجزې ښكاروي، پيغامونه يې په پوره ډول مخلوق ته رسوي كموالي او زياتوالي پكې نه كوي اونه هم هيڅ يو پيغام پټوي.

پـوښــتنه :دنبي معنا څه ده ؟

ځـــواب :دنبي معنا همداده چې هغه دخداى تعالى بنده اوانسان وي دالله تعالى حكمونه بندګانو ته رسوي رښتينى وي درواغ نه وايي، ګناه نه كوي، دخداى تعالى Yپه حكمونوكې كموالى او زياتوالى نه كوي او نه هم هيڅ يو حكم پټوي.

پـوښــتنه :دنبي اورسول تر منځ څه فرق شته ؟ اوكه دواړه يو شى دي ؟

ځــواب :دنبي اورسول په منځ کې لږ فرق شته اوهغه داچې : رسول هغه پيغمبر ته وايي چې دخداى تعالى له لورې نوى شريعت اوکتاب ورکړل شوي ويو، اونبي هرپيغمبرته وايي ، نوى شريعت اوکتاب ورکړل شوي وي اوکه نه داسې چې دمخکني شريعت او کتاب تابع وي.

پـوښــتنه :آيا يو سړى په خپل کوښښ اوعبادت سره نبي کيدلي شي ؟

ځــواب :نه ! بلکې هغه څوك نبي وي چې خداى تعالى يي نبي وګرځوي معنا داچې دنبي اورسول کېدل دانسان په کوښښ او ارادې پورې تړلي نه دي، بلکې دامرتبه دخداى تعالى له لورې ورکول کيږي.

پـوښــتنه :درسولانو اونبيانو شمير څومره څه دى ؟

ځــواب :دنيا ته ډير رسولان اونبيان راغلي دي خو دهغوي پوره شميره يواځې خداى تعالى ته معلومه ده، خو مونږ اوتاسو بايد دا عقيده ولرو چې دخداى تعالى ټول رسولان هرڅومره چې وي برحق اوريښتيني دي.

پـوښــتنه : لومړنى پيغمبر څوك وْ ؟

ځــواب :تر ټولولومړى پيغمبر حضرت آدم u دي.

پـوښــتنه :تر ټولو وروستى پيغمبر څوك دي ؟

ځــواب :ترټولو وروستى اوآخري پيغمبر حضرت محمد eدي.

پـوښــتنه :له حضرت محمد e وروسته به بل پيغمبر راځي اوکه نه ؟

ځــواب :نه! ځکه چې پيغمبري اونبوت پر حضرت محمد مصطفى e پاى ته ورسيده له ده مبارك وروسته ترقيامته پورې هيڅ يو نبي نه راځي، له ده مبارك وروسته چې څوك دپيغمبري دعوه کوي هغه درواغجن دى.

پـوښــتنه :په رسولانو کې ترټولو غوره (افضل) رسول څوك دى ؟

ځــواب :زمونږ پيغمبر حضرت محمد e په ټولو نبيانو او رسولانو کې غوره او لوى دى ، دى که څه هم دخداى تعالى بنده او اطاعت کونکى دى خو له دخداى تعالى وروسته په مخلوق کې ترهرچا دده مبارك مرتبه زياته ده.

دقيامت بيان

پـوښــتنه :دقيامت ورځ کومې څه ته وايي ؟

ځـــواب :دقیامت هغې ورځې ته وایي په کومه کې به چې ټول انسانان او حیوانان مړه کیږي، اوټوله دنیا به له منځه ځي، غرونه به دپمبوو دګلانو په څېر په هوا کې والوزي ستوري به ټوټه ټوټه شي لاندې به راولوېږي، لنډه داچې هرشی به زره زره او له منځه ولاړشي.

پـوښـــتنه :ټول انسانان اوحیوانان به څرنګه مړه کیږي ؟

ځـــواب :حضرت اسرافیل u به شپیلۍ پوه کړي د شپیلۍ آواز به یې دومره "ویروونکی" اوسخت وي چې له هیبت به یې ټول خلك مړه اوهر شی به زره زره او فنا شي.

پـوښـــتنه :قیامت به څه وخت وي ؟

ځـــواب :قیامت راتلونکی دنخو ټاکلی وخت یې له الله تعالی پرته هیچاته معلوم نه دی، هو ! دومره معلوم دي چې دجمعې په ورځ دمحرم په لسمه نیټه به وي اوزمونږ پیغمبر e ځینې نښانې یې ښودلې دي هغو ته که وکتل شي معلومیږي داچې قیامت نږدې دی.

پـوښـــتنه :دقیامت نښانې کومې دي ؟

ځـــواب :پیغمبر eفرمایلي دي چې:

-1کله چې په دنیاکې ګناوې زیاتې شي.

-2خلك دخپل مور او پلار نافرمانه شي اوپرهغوی سختي پیل کړي.

-3په امانت کې خیانت پیل شي.

-4سندرې غږول، رقص، اوسرود زیات شي.

-5وروستي خلك مخکنیو بزرګانو ته بد ویل پیل کړي.

-6بې علمه اوکم عمله خلك مشران شي.

-7شپانه اودټیټې درجې خلك لوړ لوړ عمارتونه جوړول پیل کړي.

-8ناپوه خلکو ته غټې چوکۍ په لاس ورشي، نو په دې پوه شه چې قیامت نژدې دی.

دتقدير بيان

پـوښــتنه :تقدير څه ته وايي ؟

ځـــواب :دهرې خبرې او هرشي دښه اوبد اندازه چې له پخوانه دخدای تعالی په علم کې ټاکلې شوې اودهرشي له پيداکيدو دمخه خدای تعالی ته معلومه وي ، دالله تعالی همدې علم او اندازې ته تقديروايي ، هيڅ يوښه اوبد شی دالله تعالی له علم او اندازې څخه دباندې نه دی.

لـه مـرگ وروسـتـه بيــا ژونـدي کېـدل

پـوښــتنه :له مرگه وروسته دبياژوندي کيدلو مطلب څه دی ؟

ځـــواب :کله چې دقيامت په ورځ ټول شيان له منځه ولاړ شي اسرافيل u به دوهمه شپيلۍ پوه کړي چې په دې سره به بيرته ټول شيان او انسانان راژوندي شي ، د حشر په ميدان کې به ټول مخلوق دالله تعالی درانه حضورته وړاندې شي ، حساب به اخستل کيږي ، دښو اوبدو کارو بدله به ورکول کيږي ، په کومه ورځ چې داکارونه ترسره کيږي هغې ورځې ته "يوم الحشر" (دجمع کيدو ورځ)، "يوم الجزا" او "يوم الدين" (بدلي ورکولو ورځ)، او"يوم الحساب" (حساب ورځ) وايي.

پـوښــتنه :په ايمان مفصل کې چې دکومو اوو (7) شيانو يادونه راغلې په هغو کې که څوک يو يا دوه خبرې نه مني مسلمان بلل کيدای شي اوکه نه ؟

ځـــواب :نه ! هيڅکله نه ، کله چې يوڅوک دالله تعالی کتابونه، ملائکې، دقيامت ورځ، تقدير، اوله مرگه وروسته بياژوندي کيدل نه مني مسلمان کيدلای نه شي.

پـوښــتنه :حضرت پيغمبر eداسلام بنياد پنځه شيان ښولي، په هغو کې خو دملائکو اودالله تعالی دکتابو ،دقيامت ، تقدير اونورو يادونه گ نه ده شوې ؟

ځـــواب :په هغو پنځو شيانو کې يوهم پرحضرت محمد eباندې دايمان راوړل دي اوکله چې يوڅوک پرحضرت محمد e باندې ايمان راوړي ، نوهغه به خامخا دده مبارک ټولې ښوولې خبرې مني ، اودالله تعالی کتاب کوم چې

پيغمبر eراوړى دى پرهغه به هم خامخا ايمان راوړي او ټولې هغه خبرې چې په ايمان مفصل کې يې يادونه راغلې دخداى تعالى له کتاب (قرآن کريم)اودپيغمبر eله ويناوو (احاديثو)څخه ثابتې شوې.

پـوښـتـنه :که يوڅوك ددې ټولو خبرو په زړه سره يقين اوژبه سره اقرار وکړي ، خو لمونځ نه کوي او يازکات نه ورکوي يا روژه نه نيسي، يا حج نه کوسي هغه مسلمان دى ؟

ځـــواب :هو ! مسلمان دى خو سخت گناه گار اودالله تعالى نه ياغي دى ، داسې مسلمان ته فاسق وايي ، دوى به لومړى دخپلو گناوو په سزا رسول کيږي بيا به خلاصون مومي.

دوهـــمـــه څـــانـگـه

دعـبـاداتـو ښــوونـه

تعليم الاركان

داسلامي اعمـالو زده کړه

بســـم الله الرحـــمن الـــرحـــيم

پـوښـتـنه :اسلامي اعمال څه ته وايي ؟

ځـــواب :هغه پنځه شيان پرکومو چې داسلام بنياد ولاړ دى چې لومړني ته يې ايمان وايي ، چې بيان يې تاسې داسلامي عقايدو ترعنوان لاندې په اوله څانگه کې لوستلى ، پاته څلور نور شيان (لمونځ، زکات، روژه او حج) دې واړو ته اسلامي اعمال وايي ، په همدې دويمه څانگه کې به لومړى تاسې دلمانځه بيان ولولئ.

لـمـونـځ

پـوښــتنه :لمونځ څه ته وايي ؟

ځـــواب :لمونځ دالله تعالی دعبادت اوبندګۍ یوه غوره او جلا طريقه ده چې الله تعالی اودهغه رسول e بندګانو ته ښولې.

پـوښــتنه :له لمانځه مخکې دکومو شیانو کول ضروري دي ؟

ځـــواب :له لمانځه مخکې اووه (7) خبرې ضروري دي ، چې له هغو پرته لمونځ نه کیږي همدې خبرو ته دلمانځه شرطونه او فرايض وايي.

پـوښــتنه :هغه اوه (7)خبرې کومې دي چې له لمانځه نه يې مخ ته کول ضروري دي ؟

ځـــواب :اول :- دبدن پاکوالی، دوهم :- دجامو يا کاليو پاکوالی، دريم :- دلمانځه دځاپاکوالی، څلورم :- دعورت پټول، پنځم:- دلمانځه دوخت پېژندل، شپږم:- قبلې ته مخ کول، اووم:- نيت کول.

دلمانځه دلومړي شرط(پاکوالي) بيان

پـوښــتنه :دبدن پاکوالی څه ته وايي ؟

ځـــواب :دبدن پاکوالی دادی چې هیڅ ډول پلتي اونجاست پرې نه وي.

پـوښــتنه :پلتي (نجاست) څو ډوله دی ؟

ځـــواب : دوه ډوله ده : یوه حقیقي اودوهمه حکمي.

پـوښــتنه :حقیقي پلتي (نجاست) څه ته وايي ؟

ځـــواب :هغه ښکاره پلتي چې په سترګو ليدل کيږي حقيقي نجاست بلل کيږي لکه : وړې بولې (متيازې)، غټې بولې ، وينې ، او شراب.

پـوښــتنه :حکمي نجاست څه ته وايي ؟

ځـــواب :هغه پلتي چې په سترګو نه لېدل کيږي خو د شريعت د حکم له مخې ثابته شوې وي حکمي نجاست بلل کيږي لکه : بې اودسي، جنابت.

پـوښــتنه :دلمانځه لپاره له کوم ډول نجاست څخه دبدن پاکوالی ضروري دی ؟

ځـــواب :له دواړه ډوله نجاست څخه دبدن پاکوالی ضروري دی.

پـوښــتنه :حکمي نجاست څو ډوله دی ؟

ځـــواب :دوه ډوله دی : لومړی کمکی حکمي نجاست چې حد ث اصغر ورته وايي ، دوهم غټ حکمي نجاست چې حد ث اکبر او جنابت يې بولي.

پـوښــتنه :دکمکي حکمي نجاست څخه دبدن دپاکولو طريقه څه ډول ده ؟

ځـــواب :له کمکي حکمي نجاست څخه بدن په اوداسه سره پاکيږي.

داوداسه بيان

پـوښــتنه :اودس څه ته وايي ؟

ځـــواب :کله چې سړی دلمانځه اراده وکړي ، نو په پاك لوښي کې دې پاکې اوبه را واخلي ، لومړی دې ترمړوندو پورې دواړه لاسونه ومينځي ، ورپسې دې درې واري په خوله اوبه ورغړوي ، مسواك دې ووهي ، بيا دې درې ځله پوزې ته اوبه واچوي او په کيڼ لاس دې پاکه کړي بيابه درې واري مخ ومينځي ، ورپسې دې درې واره دواړه لاسونه ترڅنګلوپورې ومينځي، بيا دې دسر او غوږو مسح وکړي ، بيابه دواړه پښې تر بيډيو ومينځي.

همدې ته اودس وايي چې دکولو طريقه يې تاسې د تعليم الاسلام په لومړی برخه کې لوستې ده.

پـوښــتنه :آيا په اوداسه کې داټولې خبرې ضروري دي ؟

ځـــواب :نه ! په اوداسه کې ځيني شيان ډيرضروري دي ، اوکه پريښودل شي اودس نه کيږي هغوته فرض وايي ،اوځيني خبرې بيا داسې دي چې په کولو سره يې ثواب زياتيږي ، او که پاته شي څه زيان نه لري چې همدې ته مستحب وايي.

پـوښــتنه :په اوداسه کې څو فرضونه دي ؟

ځـــواب :په اوداسه کې څلورفرضونه دي:

1. دمخ مینځل دسرد ویښتانو دشنه کېدو له ځایه نیولې دزنې ترلاندې برخې پورې ،د یوه غوږ له نرمۍڅخه نیولې دبل غوږ ترنرمۍ پورې دي.

2.ترخنګلو ورې دواړه لاسه (لومړی ښی اوبیا چپ) پرمینځل

3. دسر دڅلورمې برخې مسح کول.

4. ددواړو پښومینځل ترښنګرو(بېلېیوپورې).

پـوښـــتنه :په اوداسه کې څو شیان سنت دي ؟

ځـــواب :په اوداسه کې دیارلس (13) شیان سنت دي.

1.داوداسه نیت.

2.بسم الله الرحمن الرحیم ویل.

3.اول ترمړوندو دواړه لاسه مینځل.

4.مسواك وهل.

5.خوله مینځل.

6.دری وراه په کیڼ لاس پوزې ته اوبه اچول.

7.دږیرې خلالول.

8.دلاسو اوپښو د ګوتو خلالول.

9.هراندام (غړی)دری وراه مینځل.

10.دټول سر مسح، یعني لوند لاس پرسرتیرول.

11.ددواړو غوږو مسح کول.

12.په ترتیب سره داندامونومینځل.

13.پیوسته اودس کول داسې چې یواندام لا وچ شوی نه وي سمدستي بل اندام پرېمنځل شي.

پـوښـــتنه :په اوداسه کې څوشیان مستحب دي ؟

ځــواب :په اوداسه کې پنځه (5)شیان مستحب دي:

.1له ښي اندام نه شروع کول ، چې ځینې علمایې په سنتو کې شماري.

.2ورمېږ(غاړه) مسح کول.

.3دبل چاله کومك پرته اودس کول.

.4قبلې ته مخامخ کښیناستل.

.5پرپاك او لوړ ځای باندې اودس کول.

پـوښــتنه :په اوداسه کې څو شیان مکروه دي ؟

ځــواب :په اوداسه کې څلور (4) شیان مکروه دي:

.1پرناولي ځای اودس کول.

.2په ښي لاس دپوزې پاکول.

.3په اوداسه کې دنیايي خبرې کول.

.4دسنت پرطرېقې خلاف اودس کول.

پـوښــتنه :اودس په څو شیانو سره ماتیږي ؟

ځــواب :په اتو (8) شیانو سره اودس ماتیږي چې داوداسه نواقض یعني ماتوونکي ورته وایي:

.1غټې او وړې بولې کول، یا دهمدې دوو شرمځایونو څخه دیوبل شي وتل.

.2باد پریکېدل (دشاڅخه هوا وتل).

.3دبدن دیو ځایه څخه دوینې او نوونو بهېدل.

.4په ډکه خوله قی (کانګې)کول.

.5په پروتې اویا ډډه وهلو سره ویدېدل.

.6دناروغۍ او یا بلې وجې څخه بې هوښه کېدل.

.7لیونتوب.

8.په لمانځه کې په زوره خندل.

دغسل بیــان

پـوښــتنه :دغېټ حکمي نجاست (حد ث اکبراوجنابت) څخه دبدن پاکولو طریقه څه ډول ده ؟

ځـــواب :بدن دحدث اکبر یا جنابت څگخه په غسل پاکیږي.

پـوښــتنه : غسل څه ته وایي ؟

ځـــواب :ټول بدن مینځلوته وایي ، چې په شریعت کې جلا طریقه لري.

پـوښــتنه :دغسل شرعي طریقه څه ډول ده ؟

ځـــواب :دغسل کولو طریقه داده چې : اول دواړه لاسونه ترمړوندو پورې پریمینځي بیا استنجا وکړي ، اوله بدن څخه حقیقي نجاست لري کړي ، اودس وکړي بیا پربدن اوبه واچوي ، په لاس یې وموښي ، اوبیا پرې درى واره اوبه تیرې کړي، خوله کنګال اوپوزې ته به هم اوبه اچوي.

پـوښــتنه : په غسل کې څو فرضونه دي ؟

ځـــواب : درى (3)فرضونه دي:

1. خوله منیځل.
2. دپوزې مینځل.
3. ټول بدن مینځل.

پـوښــتنه : په غسل کې څو سنتونه دي ؟

ځـــواب : پنځه (5) ستونه دى:

1.ترمړوندو پورې دواړه لاسه مینځل.

2.استنجا کول، اودبدن پرکوم ځاى چې نجاست وي ، هغه لرې کول.

3.دپلیتۍ دلرې کولوپه نیت غسل کول.

4.لومړی اودس کول.

5.دری واره پرتول بدن اوبه تیرول.

پرموزو دمسح کولو بیان

پـوښـتنه : مسح په کوم ډول موزو رواده ؟

ځـــواب :په دری ډوله موزو مسح کول رواده:

اول : دڅرمنې موزې چې تربیلهیو پورې پښې پټې وي.

دویم: هغه وړینې موزې چې دڅرم تلی ولري.

دریم: هغه وړینې اوتارلرونکې موزې چې دومره پنډې او سختې وي چې په پښو شي په دری اویا څلور میله تګ څیري نه شي.

پـوښـتنه : مسح پرموزو کله رواده ؟

ځـــواب :کله چې اودس وکړې یا پښې ومینځې او موزې په پښوکړې ، اویادې د اوداسه دماتیدو په وخت کې په پښووې.

پـوښـتنه : موزې چې په پښوشي ترڅو ورځو پرې مسح کیږي ؟

ځـــواب :که چیرې سړی په خپل کور اویا استوګنځی کې وي ، نو پوره یوه ورځ اویوه شپه پرې مسح کولای شي اوکه په سفروي نو درې ورځې اودرې شپې یې کولای شي.

پـوښـتنه : پرموزو مسح څه ډول کیږي ؟

ځـــواب :په پورته مخ باندې یې کول پکاردي دتلی اویا پوندې په لوري باندې مسح نه کیږي.

پـوښـتنه :په اوداسه اوغسل دواړو کې پرموزو مسح کیږي ؟

ځـــواب :په اوداسه کې په موزو مسح کیږي اوپه غسل کې نه کیږي.

پـوښـتنه : مسح بایدڅه ډول وشي ؟

ځــواب :دلاسو ګوتې په اوبو لندې کړه ،دلاس درۍ ګوتې دې د پښو پرګوتو کښېږده پورته خواته يې راکش کړه، دلاسو ګوتې پرموزو پوره کښګيږده يواځې دګوتو سرونه ايښودل کافي نه دي.

پـوښـــتنه : په څيرې شوې موزه باندې مسح کيږي اوکه نه ؟

ځــواب :که موزه دومره څيري وي چې دپښو د دريو کوچنيو ګوتو په انداه ترينه پښه ښکاره شي ، اويا دتګ په وخت کې خلاصيږي پدغسې موزه مسح نه کيږي، اوکه له دې کمه څيرې وه بيا مسح پرې کيږي.

پـرپټۍ (جبـېره) د مسح بيــان

پـوښـــتنه : جبيره (پټۍ) څه ته وايي ؟

ځــواب :جبيره هغه دړې ته وايې چې دمات شوې هډوکي د کوشيرولولپاره تړل کيږي خودلته له جبيرې څخه دړه ،دزخم پټۍ ياد مرهمو پټګۍ اوداسې نورې هرډول چې وي هغه ټولې مراد دي.

پـوښـــتنه : پر پټۍ باندې څه وخت مسح کيږي ؟

ځــواب :که چيرته د پټۍ خلاصول اويا يې لرې کول نقصان ولري اويا په تکليف سره لرې کيږي نو پرهغه دړه او ياپټۍ باندې مسح رواده.

پـوښـــتنه : دپټۍ پرکومه برخه باندې مسح کيږي ؟

ځــواب :پرټوله پټۍ مسح کول پکاردي،که لاندې يې زخم وي اوکه نه وي.

پـوښـــتنه : که چيرته د پټۍ خلاصول نقصان اوتکليف نه رسوي ، نو بيايې حکم څه دی ؟

ځــواب :که چيرې په اوبو سره دزخم مينځل زخم ته ضرر ونه لري نومينځل يې ضروري دی ، اوکه مينځل ورته نقصان رسوي او مسح يې نه رسوي نو بيا پرزخم مسح کول واجب دی، اوکه چېرته مسح هم زخم ته زيان رسوي نو بيا هغه وخت يواځې پرپټۍ باندې مسح کول روادي.

دحقيقي نجاست بيان

پوښتنه : حقيقي نجاست څو ډوله دی ؟

ځواب : دوه ډوله دی:

لومړی : غليظه نجاست – دوهم : خفيفه نجاست ،

پوښتنه : غليظه نجاست او خفيفه نجاست څه ته وايي ؟

ځواب :کومه پليتي چې سخته وي هغه ته غليظه نجاست وايي اوکومه چې سپکه وي هغه ته خفيفه نجاست وايي.

پوښتنه :غليظه نجاست کوم شيان دي ؟

ځواب :دانسان وړي او غټې متيازې دحيواناتو گندگي: اودهغو حيواناتو متيازې چې غوښه يې حرامه وي ، دانسان اوحيوان بهيدونکې وينه، شراب اودچرگانو اوهيليو گندگي داټول غليظه نجاستونه دي.

پوښتنه : خفيفه نجاست کوم شيان دي ؟

ځواب : دهغو حيواناتو متيازې چې غوښه يې خوړل کيږي اودحرامو مرغانو گندگي هم خفيفه نجاست دی.

پوښتنه :غليظه نجاست څومره اندازه ښښل کيږي ؟

ځواب :که غليظه نجاست کلك جسم ولري لکه : غټې متيازې نو هغه د درې نيمو ماشو دوزن په اندازه ښښل کيږي اوکه نری وي لکه : شراب، وړې متيازې نو هغه دانگريزي يوې روپۍ (1) په قدر ښښل کيږي د ښښلو مطلب دادی چې که له دومره اندازه نجاست سره چې پربدن يا کالو باندې لگيدلې وي لمونځ وشي نو لمونځ يې له غاړې ساقط شو ، خو مکروه به وي اوکه چيرته همدومره نجاست ته يې پام وي چې لگيدلی دی نو بيا يې لمونځ ورسره نه کيږي.

پوښتنه:

خفيفه نجاست څومره اندازه ښښل کيږي ؟

ځواب :که دجامې اوياهم د اندام دڅلورمې برخې له اندازې نه لږ کمه پرې پليته شوې وي ښښل کيږي اوکه نه نه ښښل کيږي.

پوښتنه :دحقيقي نجاست څخه جامه يابدن څه ډول پاکيدلی شي ؟

ځــواب :حقيقي نجاست که غليظه او يا خفيفه وي په جامه اوکه په بدن وي درى واري په اوبو مينځلوسره پاکيږي خو دجامې درى واره نښتيځل هم ضروري دي.

پـوښــتنه :له اوبو څخه پرته په بل شي سره پاکيدلى شي اوکه نه ؟

ځــواب :هو! کوم شى چې نرى اوبهيدوکى وي لکه سرکه، يادهندوانې اوبه ، په هغو سره هم حقيقي نجاست پاکيږي.

داســتنـجا بيـان

پـوښــتنه :استنجا څه ته وايي ؟

ځــواب :دغټو يا وړو متيازو له کولو وروسته کومه پليتي چې په شرمګاه لګيدلې وي دهغې پاکولوته استنجاء وايي .

پـوښــتنه :له متيازو وروسته داستنجا کولوطريقه څه ډول وي ؟

ځــواب :له متيازو وروسته په پاکه لوټه سره شرمګاه وچول اوبيا وروسته يې په اوبو سره مينځل پکار دى.

پـوښــتنه :دمتيازو له کولو وروسته داستنجا طريقه څه ډول ده ؟

ځــواب :دمتيازوله کولو وروسته شرمګاه بايد دخاورو په درى يا پنځو لوټو سره پاکه اوصافه کړىْ اوبياې په اوبو سره ومينځې.

پـوښــتنه :داستنجا حکم څه دى ؟

ځــواب :که چيرته غټې يا وړې بولې له خپل ځاى هاخوا او دې خوا تللې نه وي نو استنجا کول مستحب دي اوکه چيرته نجاست يوې خوا بلې خواته تللى وي ، خو دشرعي روپۍ په اندازه ياله هغه څخه کمه وي بيا استنجا کول سنت دي ،اوکه چيرته پليتي له يوه درهم څخه زيات خوره شوي وي نو بيا فرض دي.

پـوښــتنه :په کومو شيانو سره استنجا کول پکاردي ؟

ځــواب :دخاورو په پاکو لوټو او ياکاڼو (تيږو) سره.

پـوښــتنه :په کومو شيانو استنجا مکروه ده ؟

ځــواب :په هډوکى، ليدان، خوشايي اودخوراك په شيانو ،په جامو اوکاغذسره استنجا کول مکروه دي.

پـوښـــتنه :په کوم لاس سره استنجا کول په کارده ؟

ځـــواب :په چپه لاس يې کول په کاردي په ښي لاس سره استنجا کول مکروه دي.

د اوبـــو بيـــان

پـوښـــتنه :په کومو اوبو اودس رواد ی ؟

ځـــواب :دباران، چينې ، څاه، ويالې، درياب او ويلې شوې واوررې

يا دړلې په اوبو ، دغټ تالاب يالوی حوض په اوبو په دې واړو اودس اوغسل دواړه روادي.

پـوښـــتنه :په کومو اوبو اودس نه کيږي ؟

ځـــواب :په لاندي اوبو سره اودس نه کيږي :دمېوې او ونو په نښتيځل شويواوبو ، ښورا، هغه اوبه چې رنګ او خوندېې ديو پاك شی د يوځای کيدو له امله بدل او ټينګې شوي وي دغه څېرهغه اوبه چې کمې وي او پليت شی پکې لويدلی وي ، او يا حيوان پکې مردار شوی وي ، اوهغه اوبه چې اودس ياغسل پرې وشي ، اويادپليتي اثر پرې غالب وي ، دحرامو حيواناتو څخه پاتي اوبه ، د سونف، ګلاب او يا نورو درملو نه ايستل شوې خوله.

پـوښـــتنه :په کومو اوبو چې اودس اويا غسل شوی وي هغو ته څه وايي ؟

ځـــواب :داسې او بو ته مستعملې اوبه وايي چې په خپله پاکې دي خو اودس او غسل کول پرې نه کيږي.

پـوښـــتنه :دکومو حيواناتو نه پاته اوبه پليتي وي ؟

ځـــواب :دسپي، خنزيراو ښکاري چارپای نه پاتي اوبه پليتي دي همدا راز دپشي چې موږك اويا بل حيوان يې په هغه ساعت خوړلی وي که اوبه وڅښي نو پاته اوبه يې پاتې شوني (پس خورده) او پاکې نه دي.

پـوښـــتنه :دکومو حيواناتو پاته شوني اوبه مکروه دی ؟

ځـــواب : دپشۍ نه پاتي اوبه په دې شرط چې سمدستي يې موږ ك خوړلی نه وي ، موږ ك ، شرموښکۍ ، کوڅه ګښتي چرګې، نجاست خوړونکې غوا، مېښې، کارغه، څرخك، شاهين، اوهمداځيردنورو ټولو حرامو حيواناتو پاته شوني (پسخورده) مکروه ده.

پـوښـــتنه :دکومو حيواناتونه پاته اوبه پاکې وي ؟

ځـــواب :دانسان، اوحلالو حيواناتو پاته اوبه پاکې دي ، لکه : غوا، غوايی، وزه، کوتره، زرکه، آس.

پـوښــتنه :دنجاست په لویدلو سره کومې اوبه پلیتیږي ؟

ځـــواب :له دوه ډوله اوبو پرته نورې ټولې اوبه مرداریږي او هغه دوه ډوله اوبه دادي:

اول : دویالې اودریاب رواني اوبه.

دویم : ډیرې ولاړې اوبه ، لکه : دغټ تالاب یا لوی حوض اوبه.

پـوښــتنه :دډیرو ولاړو اوبو اندازه څومره ده ؟

ځـــواب :کومې ولاړې اوبه چې په نمبري ګز(1) سره پنځه نیم ګزه اوږدوالی او پنځه نیم ګزه پلنوالی ولري هغه ډیرې اوبه بللی شي ، کوم حوض یاتالاب چې همدومره اندازه غټ وي ، غټ حوض اوغټ تالاب بلل کیږي.

پـوښــتنه :لږاوبه دپلیتي له ورلوېدلو پرته په بل کوم شي مرداریږي.

ځـــواب :که په اوبو کې داسي حیوان ولویږي اومړ شي چې بهیدونکې وینه ولري نو اوبه مرداریږي لکه : چرګه، کوتره، پشي، موږك.

پـوښــتنه :دلوی تالاب یاحوض اوبه څه وخت مرداریږي ؟

ځـــواب :کله چې په اوبو کې دنجاست خوند، رنګ، او یا بوی ښکاره شي.

پـوښــتنه :هغه کوم حیوانات دي چې په اوبو کې مړه هم شي اوبه نه مرداریږي.

ځـــواب :کوم حیوانات چې په اوبو کې پیداکیږي او هلته اوسیږي لکه : ماهی، چونګښه. اودغه ځېر هغه حیوانات چې بهیدونکي وینه نه لري لکه : مچ، میاشی، کرړی ، شرموښکی ، میږتون، په اوبوکې ددې شیانو په مرګ سره اوبه نه مرداریږي.

د ځاه بیـان

پـوښــتنه :په کومو شیانو سره ځاه مرداریږي ؟

ځـــواب :کله چې ځاه ته غټ اویا سپك نجاست ورسیږي اویا یو داسې حیوان چې بهیدونکي وینه ولري ځاه ته ورولویږي او پکې مړشي چې بهیدونکې وینه ولري نو ځاه مرداریږي.

پـوښــتنه :که چیرته ځاه ته یو حیوان ولویږي ، او ژوندبیرته راوخیږي نو دځاه اوبه به پاکې وي که ناپاکې ؟

ځــواب :كه يوداسې حيوان وي چې پاتې شونې يې پاكه وي او پربدن يې نجاست هم نه وي كه په څاه كې ولوېږي او ژوندى راوخيژي نو ترڅو پورې چې يې هلته د دوړو اوغټو بولو په كولو يقين نه وي راغلى څاه به پاكه وي.

پـوښــتنه :څاه چې پليته شي دپاكيدلو طريقه يې څه ډول ده ؟

ځــواب :دڅاه دپاكيدو پنځه طريقې دي:

-: 1كله چې څاه ته پليتې ولويږي نو دټولو اوبو په راكښلو سره هغه پاكيږي.

-: 2كله چې څاه ته انسان يا خنزير يا سپى يا اوزه يادوه پشيانې او ياد دوى په اندازه له دوى څخه لوى يو بل حيوان ورولويږي او پكې مړشي نو دڅاه ټولې اوبه رااېستل په كارد ي.

-: 3كله چې څاته داسې حيوان ورو لويږي چې بهينده وينه ولري او وپړسيږي او يا وشړيږي نو بيا به دڅاه ټولې اوبه راويستل كيږي كه حيوان غټ اوياهم وړوكى وي.

-: 4كله چې كوتره يا چرګه يا پشى يا هم دومره بل لوى حيوان ورو لويږي او هلته مړ شي خو ونه پړسيږي نو څلويښت بوكې (ستله) اوبه راكښل په كاردي.

-: 5كه چيرې موږك يا مرغۍ اوياهم همدومره لوى يو بل حيوان څاه ته ولويږي اوهلته مړشي نو بيا به شل بوكې اوبه راكاږي ، دشلو پرځاى ديرش اودڅلويښتو په ځاى شپيته بوكې راكښل مستحب دي.

پـوښــتنه :كه مړ حيوان څاه ته ولوريږي نوبيا يې حكم څه دى ؟

ځـــواب :دمړه حيوان دورلويدو حكم هم هغه دى كوم چې څاه ته دژوندي حيوان دورلويدو او مړكيدو په هكله بيان شو مثلاً : كه مړه اوزه ور ولويږي ، نو ټولې اوبه به راكاږي اوكه مړه پشي ورو لويږي نوڅلويښت يا شپيته ، اوكه مړ موږ ك ورولويږي نوشل يا ديرش بوكې به راكاږي.

پـوښــتنه :كه پړسيدلى اويا شړيدلى حيوان څاه ته ورو لويږي نو حكم يې څه دى ؟

ځـــواب :ټولې اوبه به راكاږي چې څاه ته ژوندى حيوان ور ولويدلى او پړسيدلى وي.

پـوښــتنه :كه له څاه څخه مړ حيوان راوخيژي ، اودامعلومه نه وي چې كله ور لويدلى ؤ نو حكم يې څه دى ؟

ځـــواب :كوم وخت چې وليدل شي له همغه وخت څخه څاه ناپاكه ګڼل كيږي.

پـوښــتنه :له بوكې يا ستل څخه مرادڅومره غټه بوكه ده ؟

ځـــواب :په څاه چې كومه بوكه وي همغه اعتبار لري.

پـوښـــتنه :دڅومره بوکو راویستل چې ضروري وبلل شي نو په یو وار به یې راکاړي اوکه په څو وارو یې هم راویستل روادي ؟

ځـــواب :په ډیرو وارو سره یې هم راکښل روادي مثلاً : که شپیته بوکې راویستل کیږي نو شل سهار شل غرمه اوشل ماسپښین راوباسي نو داهم روادی.

پـوښـــتنه :په کومه بوکه او رسۍ چې دمرداري ځاه اوبه راویستل کیږي هغه به پاك وي اوکه نه ؟

ځـــواب : کله چې دومره اوبه راویستل شي دڅومره اوبو راویستل چې ضروري وي نو په دې سره بوکه او رسۍ دواړه په خپله پاکیږي پکې.

دریمه برخه

لومـړۍ ځـانـګه

تـعلیـم الایمان

داسلامي عـقایـدو زده کړه

بســـم الله الرحـــمن الــــرحـــیم

نحمدالله العلی العظیم ونصلي علی رسوله الکریم

تـــوحـــیـــد

پـوښــتـنـه : توحید څه ته وایي ؟

ځــــواب : په زړه سره الله تعالی یو ګڼل اوپه ژبه سره دهمدې خبرې اقرار ته، توحید وایي ؟

پـوښــتـنـه : دالله تعالی یو والي خلکو ته څه ډول معلوم شوی ؟

ځــــواب : اول:خودانسان عقل (په دې شرط چې عقل روغ وي) دالله تعالی په شته والي (وجود) او یووالي (وحدانیت) باور لري له همدې امله ده چې په دنیا کې ځومره سترستر عقلمندان، حکیمان او فلسفیان تیرشویدي هغوی ټولو دالله تعالی په وحدانیت (یووالي) اقرارکاوه.

دوهم:داچې دالله تعالی ټولو پیغمبرانوu خلکوته دتوحید لارښوونه کړې اودایې ویلي چې الله تعالی یو دی، سیال نه لري.

پـوښــتـنـه : ایا په قرآن کریم کې د توحید ښوونه (تعلیم) شوی ؟

ځــــواب :هو ! په قرآن کریم کې دتوحید ښوونه په پوره اوښه ډول سره شوې، بلکې نن په دنیا کې یواځې قران کریم داسکتاب دي چې دتوحیدښوونه کوي ، که څه هم په مخکني اسماني کتابونو کې د توحید ښوونه وه، خو په هغو ټولو کتابونو کې خلکو تحریف (رد وبدل) کړی اودتوحید خلاف خبرې یې ورداخلې کړې، اودالله تعالی رالیږلې اسماني ښوونه یې بدلې کړې دهغو دسموالي ،اوددې لپاره چې نور ریښتینی توحید خپورشي الله تعالی حضرت

محمد e راوليږه اوخپل خاص (ځانګړی) کتاب قران کريم يي پرې نازل کړ اوپه هغه کې يي د سوچه، ريښتيني اوخالص توحيد ښوونه کړې.

پـوښــتـنـه : دقران مجيد له کومو اياتو نه توحيد ثابتيږي ؟

ځـــــواب :ټول قرآن کريم له اوله تر آخره د توحيد له لارښوونو ډك دی يو څو اياتونه يې داديي :

ستاسو معبود يو الله دی دهغه څخه پرته بل معبود نشته هغه خورا لوروونکی اوښه مهربانه دی.

]سوره بقره 163 ايت[

دوهم آيت دادی :

]آل عمران 17 ايت[

الله تعالی شاهد دی چې له ده Y نه پرته بل معبود نشته، ملائکې او دعلم خاوندان هم ددې خبرې ګواهي ورکوي ،هغه انصاف راوستونکی دی له هغه پرته بل معبود نشته هغه زورراود حکمت څښتن دی.

همداراز نور بې شمير ه اياتونه دالله تعالی د يووالي ښوونه کوي لکه :] قل هوالله ډحد[(ووايه ای پيغمبره چی الله يو دی) اوداسې نوراياتونه.

پـوښــتـنـه : دخدای تعالی ذاتي نوم څه دی ؟

ځـــــواب : دخدای تعالی ذاتي نوم الله Yدی چې اسم ذات او ذاتي اسم هم ورته وايي.

پـوښــتـنـه : د الله Y له نامه پرته د خدای تعالی نورو نومونو لکه خالق، رازق، اوداسې نوروته څه وايي ؟

ځـــــواب : دالله تعالی دغه ډول نومونو ته صفاتي نومونه وايي.

پـوښــتـنـه : دصفاتي نوم معنا څه ده ؟

ځـــــواب :داچې‌الله تعالی ګڼ صفتونه لري، لکه قديموالی، (يعني تل تر تله او هميشه پاتې کېدل) ، عالم (په هر شي پوهېدل)، قادر(پرهر شي قدرت لرل)، حیّ (ژوندي کول)، اوداسي نور، کله چې يو صفت له دې صفاتو څخه ښکاره کړي هغه ته صفاتي نوم وايي.

په مثال يې ځان داسي پوه کړيْ چې ديو سړي نوم (جميل) دی او يواځې د ده د ذات د پيژندني لپاره ايښودل شوی دی په دې کې دهيڅ صفت لحاظ نه دی ساتل شوی خو که چيرته ده ليك زده کړی وي اوديني علوم يې لوستلي وي ،قران کريم يې هم يادي کړی وي، ددې صفتونو له امله دی عالم ، محرر اوحافظ هم بلل کيږي، نو جميل دده ذاتي نوم او عالم، محرر، اوحافظ دده صفاتي نومونه دي، ځکه دانومونه ددیني علومودزده کړې اوقران کريم دیادولو دستاينې له لحاظه پرې ايښودل شوي.

همداډول الله Y خو دخدای تعالی ذاتي نوم يا اسم ذات دی او خالق، قادر، عالم، مالك، او نور يې صفاتي نومونه دي.

پـوښـتـنـه : دالله تعالی ذاتي نوم خوګ يو دی دهغه صفاتي نومونه څو دي ؟

ځـــــواب : په قرآن کريم کې الله تعالی فرمايلي :

الله تعالی لره ګڼ شمير ښه نومونه دي نو تاسو يې په هغو نومو نو سره وبوليْ.

په حديث شريف کي دي:

"إن لله تـعالى تسـعى وتسعـين إ سماً، مـائى إلا واحـداً". [بـخـاري]

بې شکه دالله تعالی نه نوي (99) يعني يوکم سل نومونه دي.

مـــلائـــکـــې

پـوښـتـنـه : له مقربو ملائکو پرته دنورو ټولو ملائکو مرتبه په خپل منځ کې برابره ده اوکه کمه يا زياته ده ؟

ځـــــواب : څلور مقربې ملائکې چې نومونه يې تاسو دتعليم الاسلام په دوهمه برخه کې ولوستل ترټولو ملائکو غوره دي خو له دوی پرته نورې ملائکې هم شته چې په خپلو منځو کې دکمې اوزياتې مرتبې لرونکې دي داسې چې ځينې يې ډيرې مقربې اوځيني لږ مقربې دي.

پـوښـتـنـه : ملائکې څه کارکوي ؟

ځـــــواب : په ټولو اسمانو اوځمکو کې بې شميره ملائکې پر بيلابيلو کارو بوختې دي لنډه داچې داسمانو اوځمکوټول کارونه الله تعالی ملائکو ته ورله غاړې کړی اوملائکې يې دالله تعالی له حکم سره سم سرته رسوي.

پـوښــتــنـه : دملائکو یوځو کارونه راته بیان کړه ؟

ځـــــواب : حضرت جبرائیلu به دالله تعالی پیغام، احکام اوکتابونه پیغمبرانو ته راوړل او کله نا کله به دانبیاوْ دمرستې لپاره اود الله Y اودرسول e ددښمنانو سره دجنګ لپاره هم رالیږلي شوې ده، دهمدې په وسېګله ،په ځینو وختونو کې دالله تعالی پریاغي (نافرمانه) بندګانو باندي عذاب هم نازل شوی.

حضرت میکائیل u مخلوق ته دروزي رسولو، باران او رولو، اونورو کارونو په برابرولو باندې بوخته ده اوبې شمېره ملائکې یې ترامر لاندي کار کوي ځیني یې پر دریابونو، سندونو، تالابونو او اور باندې مقررې دي ، دوي ټولې دالله تعالی له حکم سره سم کارونه سرته رسوي.

حضرت اسرافیل u به دقیامت په ورځ شپیلۍ وهي ، حضرت عزرائیل u دمخلوق د ارواوو (روح) په اخیستو مقرره ده اوډېرې ملایکې یې تر امر لاندي کارکوي.

دنیکو بندګانو اروا اخیستونکې ملائکې جلا اود بدکارو انسانانو جلادي، او له دې پرته دملائکو یو څو نور کارونه دادي:

-1دهرانسان سره دوه ملائکې وي یوه یې ښه عمل اوبله یې بداعمال لیکي ، دواړوملایکوته "کرام الکاتبین "وایي.

-2 ځیني ملائکې له آفتونو او بلاوْ څخه دانسانانو پر ساتنه مقررې دي دماشومانو، سپین ږیرو، ضعیفانو نه پرته دهغو انسانانو ساتنه هم کوي چې په اړه یې الله تعالی ورته دساتنې امروکړې.

-3 ځینې ملائکې دانسان له مرګه ورو سته په قبر کې له هغه نه پوښتنې کوي اودهر انسان قبر ته له خښېدو روسته دپوښتنو لپاره دوه ملائکې راځي یوي ته نکیر او بلې ته منکر وایي.

-4 ځیني ملایکې بیاپه دنیا کې ګرځي اوچیرته چې دالله تعالی ذکر او وعظ کیږي یا قرآن کریم لوستل کیږي هلته حاضریږي اوڅومره خلك چې په هغه مجلس اویادې نیك کار کې اخته وي دالله تعالی په وړاندې دهغوي په ګډون شاهدي ورکوي؛ په دنیا کې چګې څومره ملائکې کارونه کوي هغوی سهار اوماښام بدلیږي د سهار دلمانځه په وخت کې دشپې ملایکې اسمانوته خیږي اودورځې ملایکې راکوزیږي بیادمازدیګر له لمانځه وروسته دورځې ملائکې ځي اودشپې کارکوونکې ملایکې راځي.

-5 ځیني ملایکي بیادجنت پر کاروبوختې دي.

-6 ځیني نورې ملایکې بیاددوزخ پرانتظام بوختې دي.

-7 ځینو ملایکو دالله تعالی عرش پورته نیولی دی.

-8 ځیني نورې ملایکې بیا دالله تعالی په عبادت، تسبیح، او پاکي بیانولو کې اخته دي.

پـوښــتـنـه : داله څه معلومه شوه چگې ملايكې دومره كارونه كوي ؟

ځـــــواب : داټولې خبرې په قران كريم او احاديثوكې راغلي دي.

د خدای تعالی كتابونه

پـوښــتـنـه : داڅرنگه معلومه شوه چې تورات، زبور او انجيل هم اسماني كتابونه دي ؟

ځـــــواب : دقرآن كريم څخه ثابتيږي چې دادري واړه كتابونه اسماني دي د تورات په هكله الله تعالی فرمايي:

له شكه پرته موږ تورات نازل كړی په هغه كې هدايت او نوردی.

دزبورپه هكله يې فرمايلي:] وءتينا داودَ زبوراً[دسورت نساء 163ايت . موږ داود uته زبور وركړ.

دانجيل په هكله فرمايي :]وقفينا بعيسی ابن مريم وءتينه الءنجيل [(دحديد سورت 27 ايت] موږ حضرت عيسی بن مريم uراوليږه اوهغه ته مو انجيل وركړ.

نو مسلمانانو ته دقران كريم په واسطه دامعلومه شوه چې دا دری سره كتابونه اسماني دي.

پـوښــتـنـه : كه چېري يو څو ك تورات، زبور، انجيل دالله تعالی كتابونه نه بولي نو هغه څرنگه دي ؟

ځـــــواب : هغه كافردی ځكه چې دقران كريم نه داخبره جوته شوې چې دا واړه دالله تعالی كتابونه دي څوك يې چې د الله تعالی كتابونه نه گڼي هغه دقران كريم ښوولې خبره نه مني اوڅوك چې دقران كريم ښوولې خبره نه مني هغه كافردی.

پـوښــتـنـه : آيا هغه تورات، زبور، انجيل كوم چې نن د عيسايانوپه لاسوكې دي هغه اصلي اسماني كتابونه دي ؟

ځـــــواب : نه ! ځكه دقران كريم نه داخبره ثابتيږي چې دوی اصلي اسماني كتابونه بدل كړي دي او اوس ددوی په لاس كې چې كوم تورات، زبور اوانجيل دي هغه اصلي اسماني كتابونه نه دي بلكې په هغوكې تحريف (ردوبدل) شوی ، له دې امله بايد په اوسني وخت كې په دې كتابونو باندې داعقيده ونه ساتل شي چې گويادا هغه اصلي كتابونه دي.!

پـوښــتـنـه : داڅه ډول معلومه شوه چې پرځينو پيغمبرانو صحيفې هم نازلې شوې دي ؟

ځـــــواب :دقران کریم څخه ثابته ده چې پرځینو پیغمبرانو صحیفې نازلې شوې، دحضرت ابراهیم uدصحیفې یادونه په سورت "الاعلی" کې راغلې.

پـوښـتـنـه :قران کریم دخدای تعالی کتاب دی اوکه یې کلام دی ؟

ځـــــواب : قران کریم دخدای تعالی کتاب اوهم یې کلام دی په خپله په قران کریم کې ورته کتاب او کلام دواړه ویل شوي دي.

پـوښـتـنـه :دخدای تعالی په اسماني کتابو (تورات ، زبور، انجیل او قران کریم) هریوه کې کوم یو کتاب غوره دی ؟

ځـــــواب : قران کریم ترټولو افضل اوغوره دی.

پـوښـتـنـه : قران کریم په مخکنیو کتابونو څه غوره والی اوځانګړتیاوې (خصوصیت)لري ؟

ځـــــواب : ډیرې ځانګړتیاوې لري دهغو څخه یې یو څو دادي:

اول ــ داچې دقران کریم یو یو توری او یویو لفظ ساتل شوی په یوه نقطه کې یې هم نه کموالی او نه هم زیاتوالی راغلي دی اونه به دقیامت ترورځې پکې راشي، خو په نورو اسماني کتابونو کې خلکو زیاتوالی او کموالی راوستی.

دوهم ــ داچې دقران کریم متن عاجزه کونکی (مُعجز) دی په دې معنا چې متن یې دداسې لوړې ادبي درجې دی چې دقران کریم دیو کوچني او وړوکي سورت په څیر هم هیڅو ك ددې وس نه لري چې داسې متن جوړ کړي.

دریم ــ داچې قران کریم دوروستني شریعت احکام له ځانه سره راوړي دي ځکه خو یې دمخکنیوکتابونو ډیرحکمونه منسوخ یا له منځه یوړل.

څلورم ــ داچې مخکې کتابونه به په یو وار پوره نازلېدل خوقران کریم ددرویشتو "23" کالو په موده کې د ضرورت په اندازه لږ لږ نازلیده اودضرورت په وخت کې دلږ ،لږ نازلېدو له امله یې دخلکو په زړونوکې ځای ونیو اوپه سلګونو اوزرګونو انسانانو دهغه حکمونه ومنل اومسلمانان شول.

پنځم ــ داچې قرانکریم دزرهاوواولکونو مسلمانانو په سینوکې ساتلی اوخوندي پروت دی اوداډول ساتنه درسول کریم e له مبارکې زمانې نه تراوسه پورې په پرلپسې ډول روانه ده او انشاء الله تر قیامته پورې به روانه وي اوپه سېنوکې یې دساتنې له امله تر ننه پورې داسلام دښمنانوته هېڅ وخت هم ددې موکه په لاس ورنه غله ،چې په قران کریم کې څه کموالی یا زیاتوالی راولي او یا یې له دنیا نه ورك کړي اونه به ــ که خدای کول ــ تر قیامته پورې داسې موکه په لاس ورشي.

شپږم ــ داچې دقرانکريم احکام داسې معتدل (منځ وميانه)دي چې له هر وخت اوهرولس سره سمون لري په دنياکې هيڅ داسې قوم نشته چې هغوی پرقرانکريم باندې دعمل کولو نه بې وسه وي، داځکه چې دقرانکريم احکام دهرې زمانې اوهر قوم سره مناسبت لري ځکه خو دقران کريم له نزول وروسته بل شريعت او يا بل اسماني کتاب ته اړتيا نشته اودرسول الله e دنبوت ټولې دنيا لپاره عام ګرځول شوی دی.

پيغمبران عليهم السلام

پـوښـتـنـه : دټولو پيغمبرانو شمير اونومونه معلوم نه دي خو ديو څو مشهوره پيغمبرانوu نومونه راته بيان کړه ؟

ځـــــواب : ديوڅو مشهوره پيغمبرانوu نومونه دادي:

حضرت آدمu حضرت شيثu، حضرت ادريسu، حضرت نوحu، حضرت ابراهيم u، حضرت اسماعيلu، حضرت اسحق uحضرت يعقوبu حضرت يوسف u حضرت داوْد uحضرت سليمانu حضرت موسی u حضرت هارونu ، حضرت زکرياu ، حضرت يحيیu ، حضرت الياسu ، حضرت يونسu ، حضرت صالح u، حضرت لوط u، حضرت هود u، حضرت شعيب u، حضرت عيسیu ، حضرت خاتم النبيين محمد. r

پـوښـتـنـه : حضور اکرم e دعربو له کومې قبيلې نه دی ؟

ځـــــواب : حضور e دقريشو له قبيلې نه دی، دعربو په ټولو قبيلو کې دقريشو قبيله تر ټولو زياته دعزت اومرتبې خاونده وه او دقريشو دقبيلې خلك به دعربو په نوروقبيلوکې سرداران ګڼل کيدل، بيا دقريشو دقبيلې يوه څانګه چې دبني هاشم په نامه ياديده او دقريشود قبيلې د نورو څانګو په پرتله ډير زيات دعزت خاوندان وو ،پيغمبر e دهمدې قبيلې څخه وو، ځکه خوپيغمبر r ته هاشمي هم ويل کيږي.

پـوښـتـنـه : هاشم څوك وْ دچااولادې ته بني هاشم ويل کيږي ؟

ځـــــواب : دپيغمبر rدنيکه نوم هاشم دی د پيغمبر rدنسب لړۍ داسې ده : محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب بن هاشم بن عبدمناف.

پـوښـتـنـه : دپيغمبر eپه پښت کې له له حضرت ادمu نه وروسته بل پيغمبرهم شته اوکه نه ؟

ځـــــواب : هو ! دی مبارکe دحضرت اسماعيل uله اولادې څخه دی اوحضرت اسماعيل دحضرت ابراهيم u زوی دی، له دوی دواړو نه پرته حضرت نوح u اوحضرت شيث u هم د حضور e دنسب په لړۍ کې راځي.

پوښتنه : حضرت محمد eدځو کالو په عمر پیغمبر شو ؟

ځواب : دپیغمبر eمبارك عمر څلویښت کاله وْ چې وحي پرې نازله شوه.

پوښتنه : د وحي مانا څه ده ؟

ځواب :دوحي مانا داده چې خدای تعالی خپل احکام اوخپل کلام پرپیغمبر نازل کړي.

پوښتنه : پیغمبر eدوحي له نازلېدو وروسته نورڅومره وخت ژوندی وو ؟

ځواب :درویشت کاله ژوندی وْ ،دیارلس کاله یې په مکه معظمه کې او لس 10 کاله یې په مدینه منوره کې تیر کړل.

پوښتنه : مدینې منورې ته دی مبارك eولې تللي وْ ؟

ځواب : کله چې پیغمبرr دمکې معظمې خلکوته دالله تعالی دیووالي ښوونه کو له اوهغوی ته به یې فرمایل چې بت پرستي پریږدئ اوپریوه الله تعالی ایمان راوړئ ؛نو هغه خلك یې دښمنان وګرځیدل ځکه هغوی دبتانو عبادت کاوه اوهغه یې خدایان ګڼل ،دوی پیغمبر eته ډول ډول تکلیف رسولو هڅې پیل کړې پیغمبر eدهغوی دکېنې اودښمنۍ له امله سخت تکلیفونه ګالل او هغوی ته به یې دتوحید ښوونه کوله اوپه پرلپسې ډول یې دخدای تعالی حکمونه خلکوته رسول خو کله چې دهغوی دښمني له کچې زیاته شوه، اوټولو په یو وار سره دپیغمبر eدوژلو اراده وکړه نوپیغمبر eدالله تعالی په حکم سره خپل ګران وطن (مکه معظمه) پریښودله اومدینې منورې ته مهاجرشو.

د مدینې منورې خلك چې لا پخوا مسلمانان شوي وْ، دوی مدینې منورې ته دپیغمبر e دراتګ ډیره تلوسه لرله کله چې پیغمبر مدینې منورې ته ورسیده نودهغه ځای مسلمانانو دپیغمبر eاودهغه دملګرو سره مالي اوځاني دواړه ډوله مرستې وکړې.

مدیني منورې ته دپیغمبر eدورتګ دخبر په اوریدو نور مسلمانان هم کوم چې کافرانو ځورول ،په کراره کراره مدیني منورې ته وکوچېدل ، له مکې معظمې نه مدیني منورې ته تګ هجرت بلل کیږي اوهغومسلمانانوته مهاجرین وایي کوموچې خپل کورونه په مکه معظمه کې پریښودل اومدینې منورې ته مهاجرشول، اودمدینې منورې مسلمانانو ته انصار وایې کومو چې دپیغمبر e اومهاجرینو سره مرسته کړې وه.

پوښتنه : دنبوت له دعوې نه مخکې عربو دده مبارك e په اړه څه فکر کاوه ؟

ځواب : دنبوت له دعوی دمخه ټولو خلکو دی مبارك eډیر رښتینی، پاك اوامانت داره شخصیت ګڼه او " محمد امین" به یې باله، لنډه داچې دی مبارك دهغوی په وړاندې ډیر داعتباروړ او رښتینی انسان وْ ، ټولو خلکو به یې ډیر عزت او احترام کاوه.

پـوښــتـنـه : ددې خبرې دليل څه دی چې حضرت محمد e ترټولو وروستی پيغمبر دی او له ده نه وروسته به بل هيڅ نبي رانه شي ؟

ځــــواب : اول :- داچې په قران مجيد کې الله تعالی ده مبارك ته د" خاتم النبيين"(وروستی پيغمبر)لقب ورکړی مطلب يې دادی چې دی په ټولو پيغمبرانو کې وروستی پيغمبردی.

دويم :- داچې پيغمبرre رمايي دي " اناخاتمُ النّبيين لانبّيَ بعدي " زه وروستی پيغمبر يم له ماوروسته بل پيغمبر نشته.

دريم :- داچې الله تعالی په قران کريم کې فرمايي :] اليومَ اَکملتُ لکُم دينکم واَتممتُ عليکم نِعمتی ورضيتُ لکمُ الإِسلام ديناً [دسورت المائده 3 ايت.

"ما له نن روځې نه تاسي ته ددين ټول احکام ورسول اوخپل نعمت مې تاسې ته په بشپړه توګه وسپاره اوستاسې لپاره مې داسلام دين خوښ کړ."

له دې نه دامعلومه شوه چې د پيغمبر rپه وسيله الله تعالی خپل دين بشپړ کړ اواسلام په هرډول بشپړ اومکمل دين وګرځيد ځکه خو دبل پيغمبر راتګ ته حاجت نه شته.

پـوښــتـنـه : ددې خبرې دليل څه دی چې پيغمبر eله نورو ټولو پيغمبرانو u نه درتبې په لحاظ غوره او ستردی ؟

ځــــواب : ترټولو پيغمبرانو uدنبي e غوره والی دقران کريم ديو شميرآّياتونو نه معلوميږي، اوپخپله پيغمبر e هم فرمايي :" انا سيّدوُلد آّدم يوم القيمیٰ": دقيامت په ورځ به زه دآّدمu داولادونو سرداريم ، او ښکاره خبره ده چې دآّدم u په اولاده کې ټول پيغمبران u راځي ، ځکه نو دنبي کريم e له ټولو پيغمبرانو غوره اودهغو سردار وګرځېد.

صــحـابـه کـرامy

پـوښــتـنـه : صحابي چاته وايي ؟

ځــــواب : صحابي هغه چاته وايي چې پيغمبر eيې دايمان په حالت کې ليدلی وي اويا دده مبارك e په مخ کې حاضرشوی وي اوبيادايمان په حا لت کې مومن وفات شوی وي.

پـوښــتـنـه : صحابه y خومره دي ؟

ځــــواب : په زرګونو دي کوم چې دپيغمبر eپه خدمت کې حاضر او په ايمان مشرف شوي دي.

پـوښــتـنـه : ټول صحابه y دمرتبې په لحاظ په په خپل منځ کې سره برابر دي او که کموالیاوزیاتوالی لري ؟

ځـــــواب : دصحابه و y مرتبې په خپل منځ کې کمې اوزیاتې دي خوواړه له پاتې ټول اُمت نه غوره دي.

پـوښــتـنـه : په صحابه کرامو y کې ترټولو غوره صحابي څوك دي ؟

ځـــــواب :په صحابه کرامو کې څلورصحابه له ټولو غوره دي:

اول :- حضرت ابوبکرصدیق tچې ترټول امت غوره دي.

دوهم :- حضرت عمرفاروق tچې دحضرت ابوبکرصدیق tڅخه وروسته بیا ترټول امت غوره دی.

دریم:- حضرت عثمان غنيtکوم چې دحضرت ابوبکرصدیق اوحضرت عمرفاروق y نه وروسته بیاترټول امت غوره دی.

څلورم :- حضرت علي tکوم چې له حضرت ابوبکر صدیقt، حضرت عمرفاروقt، حضرت عثمان tڅخه وروسته ترټول امت غوره دی اوهمدغه څلوربزرګان د دپیغمبر eوروسته دده مبارك خلیفه ګان(ځانناستي) دي.

پـوښــتـنـه : دخلیفه معناڅه ده ؟

ځـــــواب :دنبي eله وفات وروسته ددین یوشخص چې ددین دهغوکارونوپه سرته رسولوکې دده eپه ځاناست(قایم مقام)وي کوم به چې ده e په خپل ژوند کې سرته رسول خلیفه بلل کیږي دخلیفه معنا ده قایمقام " ځای ناستی" اونائب.

دحضورeله وفات وروسته ټولو مسلمانانو په یو اتفاق سره حضرت ابوبکرصدیق tدنبي e قائم مقام وګرځاوه له همدې کبله دی لومړی خلیفه دي.

دده مبارك نه وروسته حضرت عمر فاروق tدوهم خلیفه شو له هغه وروسته بیاحضرت عثمان tدریم خلیفه شو له هغه وروسته بیاحضرت علي tڅلورم خلیفه وګرځید.

همدې څلورو ته خلفاء اربعه ، خلفاء راشده اوچاریار یعني څلوریاران هم وایي.

د خدای تعالی دوستان(اولـیـاء الله)

پـوښــتـنـه : ولي چا ته وایي ؟

ځــــواب :کوم مسلمان چې دالله تعالی اودپیغمبر eدحکمونو پیروي کوي، ډیر زیات عبادت کوي ، له گناوو ځان ساتي ، ددنیاله ټولوشیانوزیاته مینه او محبت یې دالله تعالی اودهغه درسول سره وي داسي مسلمان الله تعالی ته نژدې اوپرې گران وي ،او هغه ته ولي) د خدای Yدوست (وایي.

پـوښـتـنـه : دولي نښانې څه وي ؟

ځــــواب :دولي نښه اوعلامه داده چې هغه مسلمان ، متقي او پرهيزگار وي ، ډير زيات عبادت کوي اودالله تعالی اودهغه درسول e محبت اومينه پرې غالبه وي ،ددنيا حرص نه لري اوداّخرت فکرتل ورسره وي.

پـوښـتـنـه : صحابي ته "ولي" ويل کيدای شي ؟

ځــــواب : هو ! ټول صحابه y وليان وو ، دپيغمبر e دصحبت له برکته دهغوی په زړو دالله اودهغه درسول مينه غالبه وه، له دنياسره يې هيڅ مينه نه لرله ، ډير زيات عبادت به يې کاوه له گناوو به يې ځانونه ساتل دالله Y اورسول eدحکمونو پيروي به يې تل کوله.

پـوښـتـنـه : آیاصحابي یاولي ديو پيغمبر درجې ته رسيدای شي ؟

ځــــواب : هيڅکله نه ! صحابي یاولي چې څومره لوړه درجه ولري بیاهم دهيڅ يو نبي سره برابريدلی نه شي.

پـوښـتـنـه : داسي ولي چې صحابي نه وي ديوصحابي درجې ته رسيدای شي ؟

ځــــواب : نه ! دصحابي فضيلت ډير زيات دىله همدې امله هيڅ يو ولي (چې صحابي نه وي) په مرتبه کې له صحابي سره برابر یا له هغه پورته کيدلی نه شي.

پـوښـتـنـه : ځينې کسان دشريعت خلاف کارونه کوي مثلاً : لمونځ نه کوي يا ږيره خريي خو خلك يې بياهم وليان گڼي ، نوداسي خلك وليان بلل څرنگ دي ؟

ځــــواب : بومخ غلط دي ، تل موبايد په ياد وي : داسي څوك چې کړه وړه يې دشريعت په خلاف وي هيڅکله وليان) د خدای Yدوستان (کيدلای نه شي.

پـوښـتـنـه : آيا داسي ولي هم شته چې شرعي احکام، لکه لمونځ، روژه ورته بښل شوي وي ؟

ځــــواب : نه ! ترڅو چې انسان ژوند وی ، روغ رمټ وي هيڅ يو عبادت هم ورته بښل کيدی نه شي ، اونه هم گناه کول ورته روادي ، کوم کسان چې روغ رمټ وي اوبياهم عبادت نه کوي او دشرع خلاف کارونه کوي ، او بياوايي چې زمونږ دپاره داکارونه روا دي ، هغه بې دينه دی ، هيڅکله ولي کيدای نه شي.

دمعجزې اوكرامت بيان

پـوښـتـنـه : معجزه څه شي ته وايي ؟

ځـــواب : الله تعالى دخپلو پيغمبرانوu په لاس كله ناكله دعادت خلاف داسې خبرې ښكاره كوي ، چې ددنيا نور خلك يې له كولو نه عاجزه وي ، ترڅو خلك هغه ووينې اوپوه شي چې دادالله تعالى استازى (رسول)، دى داسي خبروته معجزه وايي.

پـوښـتـنـه : پيغمبرانوu څه ډول معجزې ښكاره كړي دي ؟

ځـــواب : پيغمبرانوuدالله تعالى په حكم سره بې شميره معجزې ښكاره كړي ، چې يو څومشهورې معجزې يې يادوو:

دحضرت موسى u عصا (لكړه) دمارپه شكل شوه، اودفرعون دساحرانو ماران يې وخوړل.

-: 2دحضرت موسى u په لاس كې به خداى تعالى داسي رڼا پيداكوله چې دلمرله رڼګابه تيزه وه.

-: 3دحضرت موسى uلپاره دنيل درياب (رودنيل) كې وچې كوڅې جوړې اوله خپلو ملګرو سره يوځاپردغو لارو تردرياب پورېوت ، خوكله چې دفرعون سره له لښكره په دغو لارو داوښتو په نيت ورګډ شواود درياب منځته ورسيد نو اوبه راړنګې شوې اوفرعون يې له لښكرسره يوځاى غرق كړ.

-: 4حضرت عيسى u دالله تعالى په حكم سره مړه را ژوندي كول ، مورزاده ړانده به بيناكول ،دپيس ناروغان به يې جوړول، له خاورو به يې مرغان جوړ اوبيا به يې ژوندي كړل اوپه هواكې به الوتل.

-: 5زموږ درسول الله e ستره معجزه قرآن كريم دى چې : تقريباً ديارلس نيم سوه كاله تيرشوو خو تر ننه پورې دعربي ژبې داسې ستر عالم اوپوهاند (له خپل كوښښ سره سره) بياهم پيدا نه شو چې دقرآن كريم له ټولو نه ديو كوچني سورت په څېر سورت جوړ كړي اونه به يي هم ترقيامته جوړ كړاى شي.

-: 6دوهمه معجزه يې معراج دى.

-: 7دريمه معجزه يې شق القمر (دسپوږمۍ ټوټه كېدل)دى.

-: 8څلورمه معجزه يې داوه چې دپيغمبر eددعاپه بركت سره ديو يا دوو كسانو ډوډۍ به سلهاوو تنو په مړه خېټه خوړله.

له دې پرته دحضور e په سلګونو نورې معجزې هم شته چې په غټو كتابونوكې به يې (كه خداى كول) ولولئ.

پوښتنه : معراج څه ته وايي ؟

ځواب : دالله تعالی په حکم سره پیغمبر rدشپې په ویښه پربراق باندې سپور شو ، دمکې معظمې څخه بیت المقدس ته اود هغه ځای څخه بیااووم آسمان ته اوبیا ترکومه ځای پورې چې دالله تعالی خوښه وه هلته ولاړ ، په همدې شپه يې جنت اودوزخ دواړه ولیدل او بیا خپل ځای ته بیرته راغی همدې ته معراج وايي.

پوښتنه : دشق القمر معنا څه ده ؟

ځواب : دشق القمر څخه مطلب دادی یوه شپه کله چې د مکې کفارو پیغمبر eته وویل چې : موږ ته یو معجزه راښکاره کړه ، حضور r سپوږمۍ دوه ټوټې کړله او ټولوخلکو دواړه ټوکړې ولیدې، بیادواړه بېرته سره یوځای شوې اوڅه ډول چې وه هماغسې جوړه شوه.

پوښتنه : کرامت څه ته وايي ؟

ځواب : الله تعالی دخپلو نیکو بندګانو دعزت زیاتولو لپاره کله ناکله دهغوی په لاس دعادت خلاف داسې حیرانوونکي کارونه ښکاروي چې دنورو خلکو په وس پوره نه وي ،داسې کارونوته کرامات وايي ، اود اولیاء الله څخه دکراماتو ښکاره کېدل حق دی.

پوښتنه : د معجزې اوکرامت ترمنځ فرق څه دی ؟

ځواب :چاچې دپیغمبري دعوه کړې وي ، اوپه لاس يې دعادت خلاف حیرانوونکی کار ښکاره شي معجزه بلل کیږي ، اوچاچې د پیغمبري دعوه کړې نه وي خو متقی او پرهیزګار وي اودده ټول کړه وړه دشریعت سره سم وي ، که چیرې له ده څخه داسې کار ښکاره شي نودې ته کرامت وايي او که دعادت خلاف دغه ډول کاردشرعې خلاف له بې دینه خلکو څخه ښکاره شي استدراج بلل کیږي.

پوښتنه :آیاداولیاء الله څخه دکرامتونو ښکاره کېدل ضروري دي؟

ځواب : نه ! داخبره هیڅ ضروري نه ده چې دولي څخه به خامخا کرامت ښکاره کیږي ، ممکنه ده چې یو څوك د الله Yدوست اوولي وي او په ټول عمر کې دهغه څخه هیڅ کرامت ښکاره نه شي.

پوښتنه : دشرعې خلاف له ځینو فقیرانو څخه داسې کارونه ښکاره کیږي کوم يې چې نورخلك نه شي کولای، ددې په اړه څه عقیده په کارده؟

ځواب : دداسې خلکو څخه دکوموکړه وړه چې دشرع خلاف وي که چیرې دغه ډول یوه خبره ښکاره شي نو پوه شه چې دا سحر یا استدراج دی ، هغه هیڅکله کرامت نه شي کیدلای ، داسې خلك ولیان) دخدایYدوستان(بلل او دعادت خلاف ددوی کارونوته کرامت ویل شیطاني تېروتنه ده.

دریمه برخه

دوهـــمـــه څـــانـګه

تـعلیـم الارکان

داسلامي اعمالو زده کړه

بســـم الله الرحـــمن الـــرحـــیم

د اوداسه پاته مسئلې

پـوښـتـنـه : بې اودسه لمونځ کول څرنګه دي ؟

ځـــواب : سخته ګناه ده ! ځینو علماوو خولا دا سي چاته چې په لوی لاس بې اودسه لمونځ کوي کافر ویلی.

پـوښـتـنـه : ددې خبرې دلیل څه دی چې اودس دلمانځه لپاره شرط دی ؟

ځـــواب : دقرآّن کریم لاندې آّیت یې دلیل دی :

"ای دایمان خاوندانو ! کله چې تاسو د لمانځه اراده وکړئ نو

(لومړی) خپل مخونه اولاسونه ترڅنګلو پورې ومینځئ ، اوپرخپلو سرو مسح وکړئ اوتر بیدیو (بجلکو) پورې پښې ومینځئ.

اورسول الله e فرمایي:

"مفتاح الصّلاۃ الطّهور" [ترمذي] ، دلمانځه کیلي (یاشرط) پاکوالی دی.

داوداسه دفرضونو پاته مسئلې

پـوښـتـنـه :اندامونه بايد څومره ومينځل شي ؟

ځـــــواب : اوبه پراندام بايد دومره واچول شي چې پرې وبهيږي ، يو يا دوه ځاڅکې ترينه هم وڅڅيږي ، همدا دمينځلو کمه اندازه ده ، له دې څخه کمې اندازې ته مينځل نه ويل کيږي داسي چې يو څو ك لاس لوند کړي اوپرمخ يې تير کړي اويا دومره لږ اوبه پرمخ توی کړي چې يواځې يې پرمخ وبهيږي او ونه څڅيږي، نودې ته دمخ مينځل نه شي ويل کيدلای اونه يې هم اودس کيږي.

پـوښـتـنـه : دکومو اندامونو مينځل چې فرض دي ، پرڅو ځله مينځلو سره يې فرض ادکيږي ؟

ځـــــواب : يوځل مينځل يې فرض دي، درې واري مينځل يې سنت دي اوله دری وارو څخه زيات مينځل يې ناروا او مکروه دي.

پـوښـتـنـه : دمخ مينځل دکوم ځای څخه ترکوم ځای پوري فرض دي ؟

ځـــــواب :دتندي د ويښتانودشنه کيدو له ځايه نيولې درېږې دشنه کيدوترځايه پورې ، او ديوه غوږ له نرمۍ نه دبل غوږ ترمۍ تر نرمۍ پورې دټول مخ مينځل فرض دي.

پـوښـتـنـه : دکومو اندامو مينځل چې فرض دي ، په هغو کې که چيرې لږ ځای وچ پاتې شي نو اودس يې کيږ ي اوکه نه ؟

ځـــــواب : نه !که ديوه ويښته په اندازه هم وچ ځای پاتې شي اودس نه کيږي.

پـوښـتـنـه : که ديو سړي شپږ گوتې وي نو دشپږمې گوتې مينځل پرې فرض دي اوکه نه ؟

ځـــــواب : هو ! فرض دي ، همداراز دهرداسې نوې زيات شوي غړي مينځل هم فرض دي کوم چې دبدن په داسې ځای کې پيدا شوی وي چې مينځل يې فرض وي.

پـوښـتـنـه : مسح څه ته وايي ؟

ځـــــواب : لاس په اوبولندول اوبيا پرپوانداام تيرول مسح بلل کيږي.

پـوښـتـنـه : دسر دمسحې لپاره تازه اوبه اخيستل ضروري دي اوکه په لاس باندې پاته لندوالی يې هم بس دی ؟

ځـــــواب : نوې اوبه اخيستل غوره دي ، خو که چيرته د لاس مينځلو نه پاته لندوالي باندې مسح وکړي هغه هم کافي ده ، خو ياد مو وي ! چې کله په لوند لاس باندې يوځل مسح وشي بيا پرې بل ځای نه مسح کيږي، همداراز داهم روا نه ده چې لاس لوند نه وي اوپه بل لانده اندام باندې لوند ، اوبيا پرې مسح وشي.

پـوښــتــنــه :که چيرته پرلوځ سربانديې دباران څاڅکي لوېدلي وي او وچ لاس پرې دمسح په نيت تير شي چې ورسره دباران څاڅکي پرسر خواره شي نودامسح کيږي اوکه نه ؟

ځـــــواب : کيږي.

پـوښــتــنــه : په اوداسه کې دسترګو دننه برخې مينځل فرض دي اوکه نه ؟

ځـــــواب :دسترګو دننه برخې اوهمداځېر دپوزې اوخولې دننه برخې مينځل فرض نه دي.

پـوښــتــنــه : داودس له کولو وروسته که څوك سر وخرېې ، يا نوکان پرې کړي نو دسردوهم وارمسح ، يا دنوکانو مينځل ضروري دي ؟

ځـــــواب : نـــــه.

پـوښــتــنــه : که چيرته د چا لاس له څنګل نه لاندې پرې شوی وي نود هغه لاس مينځل ضروري دي اوکه نه ؟

ځـــــواب : هو ! څنګل او دهغه لاندې دلاس څومره برخه چې پاته وي ميځل يې سره له ټولې څنګل فرض دي.

د اوداسـه د سنتـو نو پا تـه مسئلې

پـوښــتــنــه : که په اوداسه کې نيت ونه شي اودس کيږي اوکه نه ؟

ځـــــواب : که چيرته په اوداسه کې نيت ونه شي داسې چې : په درياب کې ولويږي، يا باران ته ودريږي او داوداسه پرېولو اندامو يې اوبه تيرې شي نو اودس يې کيږي ، معنا داچې په دې اودس سره لمونځ کول روادي ، خو داوداسه ثواب نه ورکول کيږي.

پـوښــتــنــه : داوداسه نيت څه ډول کيږي ؟

ځـــــواب : دنيت معنا ده: اراده كول ، كله چې څوك اودس كوي نو دا اراده دې وكړي چې دناولتيا دليري كولو، پاكي دحاصلولو اولمانځه دروا كيدلو لپاره اودس كوم ، بس همدغه اراده او فكر داوداسه نيت دى.

پـوښــتـنـه : نيت په ژبه ويل ضرور دي اوكه نه ؟

ځـــــواب : په ژبه سره يې ويل ضروري نه دي ، هو ! كه څوك يې ووايي هيڅ پروا نه لري.

پـوښــتـنـه : ديو اوداسه دپاسه دبل نوى اوداسه نيت څه ډول كيږي ؟

ځـــــواب : يواځې دانيت دې وكړي چې ديوه اوداسه دپاسه بل اودس دفضيلت اوثواب دلاسته راوړلو لپاره كوم.

پـوښــتـنـه : په اوداسه كې پوره بسم الله ويل پكاردي اوكه نه ؟

ځـــــواب : بسم الله پوره ويل يا " بسم الله العلىّ العظيم على دين الرسلام " يا " بسم الله والحمد لله " درى واړه ويل روا دي.

پـوښــتـنـه : مسواك وهل څنګه دي او طريقه يې څه ډول ده ؟

ځـــــواب : مسواك وهل سنت مؤ كد دي ، ډير ثواب او زياتې ګټې لري . مسواك ديوې ترخې ونې يا لرګي نه جوړيږي لكه : د"پيلو" ريښه يا د"نيم لكړې" ونې (1)لرګى چې له لوېشتې اوږد پكارنه دى ، لومړى دې مينځې بيادې وهي او مينځلى دې ببرته ږدي ، اول دې دښي لورې بيادې دچپ لورې غاښونه مسواك كړي ، مسواك بايددرى وارې ووهل شي اوهر وارته نوې اوبه رااخيستل پكاردي.

پـوښــتـنـه : غړغړه څرنګه ده ؟

ځـــــواب : په اوداسه اوغسل دواړوكې غړغړه كول سنت دي ، خودروژې په حالت كې يې كول په كار نه دي ، په ښې لاس يې كول ضروري دي.

پـوښــتـنـه : دپوزې دمينځلو طريقه څه ډول ده ؟

ځـــــواب : په ښي لاس پزې ته اوبه واچوه اودسا په وسيله يې پورته كش كړه خو دومره نه، چې دماغ ته ورسيږي ، روژه نيونكي ته په كاردي چې يواځې په لاس سره پزې ته اوبه واچوي او پورته يې كش نه كړي ، خولې اوپوزې دواړوته اوبه اچول سنت مؤ كددي.

پـوښــتـنـه : دږيرې دكومې برخې خلالول سنت دي ؟

ځـــــواب : دږيرې دلاندې اودننه ويښتانو خلالول سنت دي، كوم

ویښتان چې دباندې لورته دمخ له پوستکې سره نښتي وي دهغو مینځل فرض دي.

پـوښــتـنـه : دګوتوخلالول څه ډول پکاردي ؟

ځـــــواب : دلاس دګوتو خلالول داسي دي چې دیوه لاس ګوتې دې دبل لاس په ګوتو کې ننباسي او ودې ښوروي، دپښو دګوتو خلال دي دچپه لاس په خچنې ګوته سره وکړي دښۍ پښې دخچنې ګوتې څخه دي پیل اودچپه پښې پرخچنې ګوته دې پاته ورسوي.

پـوښــتـنـه : ټول سر با ید څه ډول مسح شي ؟

ځـــــواب : له مسح نه مخکې دواړه لاسونه په اوبو لانده کړه، ورغوی له ګوتو سره یوځای دسر پر دواړو طرفونو باندې دتندي دویښتانو له بېخه ترڅټه پورې کش کړه اوبیاېې بیرته راو له، او پام دې وي چې دټول سرپرشاوخوا تیر شي.

پـوښــتـنـه : دغوږونو دمسح لپاره نوي اوبه اخیستل پکاردي اوکه نه؟

ځـــــواب : نه ! دسرد مسح لپاره دې چې کومې اوبه رااخیستې وي هغه بس دي ، دغوږونو د دننه برخې مسح د شهادت په ګوته سره پکارده ، اودباندې برخې مسح په بټو ګوتو سره پکارده.

داوداسسه د مستـحبا تـو پـا تـه مسئـلې

پـوښــتـنـه : په اوداسه کې له ښي لورې څخه شروع کول سنت دي که مستحب ؟

ځـــــواب : ځینو علماوو سنت اوځینو بیا مستحب بللی دي.

پـوښــتـنـه : دغاړې (ورمېږ)دمسح کولو طریقه څه ډول ده ؟

ځـــــواب : دواړه خپرې دشاله خوامخې ته پرورمېږ راکاږل کیږي ، دستوني مسح کول بدعت دی.

پـوښــتـنـه : په اوداسه کې نور آداب کوم دي ؟

ځـــــواب : داوداسه آداب ډیر دي ، لکه داچې:

1)دخچنو ګوتو سرونه لندول ، اوبیاېې په غوږو ننوېستل.

2)دلمانځه له وخت مخکې اودس کول.

3)د اندامود مينځلو په وخت کې يې په لاس سره موښل.

4)گوتمۍ (يا گوتې)ښورول.

5)دنيايي خبرې نه کول.

6)مخ ته په زوره سره اوبه نه اچول.

7)ډيري اوبه نه تويول.

8)دهراندام دمينځلو په وخت کې بسم الله ويل.

9)له اوداسه وروسته درود شريف ويل.

10)د اوداسه له بشپړېدو وروسته د شهادت دکلمې اوددې دعا لوستل په کاردي :" اللّهم اجعلني من التّوابين و اجعلني من المتطهرين" : يا الله ! ما له توبه کوونکو اوپاکانو څنې وگرځوه.

11)له اوداسه نه پاته اوبه په ولاړه څښل.

12)له اوداسه وروسته دوه رکعته د "تحيۍ الوضوء" نفلي لمونځ کول.

داوداسه ماتوونکو شيانوپاته مسئلې

پوښتنه : له بدنه په څومره اندازه پليتي وتلو اوبهېدلو سره اودس ماتيږي ؟

ځواب : (له متيازو پرته) هره پليتي چې له بدن څخه ووزي اودداسې ځای په لور وبهيږي چې مينځل يې په اوداسه کې فرض وي اودس پرې ماتيږي که څه هم لږ وبهيږي.

پوښتنه : سترگه چې کله وينې شي اودننه لور ته وبهيږي ،او وينه يې دباندې را ونه وزي اودس پرې ماتيږي اوکه نه ؟

ځواب :نه ماتيږي ! ځکه دسترگې دننه برخې مينځل نه په اوداسه ، اونه هم په غسل کې فرض دي.

پوښتنه : که چيرته په زخم باندې وينه له ښکاره کېدو وروسته ، گوته يا ټوکر سره وچه کړای شي بيا راښکاره او وچه کړای شي تردې چې څو وراه داسې وشي آيا په دې سره اودس ماتيږي اوکه نه؟

ځــــواب : باید دې ته پام و شي چې که چیرته وچه کړای شوې نه وای نو ایابهېده به او که نه ؟ که چیرې دومره وه چې پرېښودل شوې وای نوبهېده به ، نو بیا اودس ماتیږي اوکه دومره نه وه نو اودس نه ماتیږي.

پـوښـتـنـه : له قي سره چې څه شی ووزي اودس ماتوي ؟

ځــــواب :که زیړه وینه ، خواړه ،اوپه ډکه خوله قی و کړای شي اودس ماتوي اوکه چیرې یواځې بلغم وي اودس بیا نه ماتیږي.

پـوښـتـنـه : که څوك لږ لږقی څو واره وکړي اودس ماتیږي اوکه نه ؟

ځــــواب : که چیرې په یوه وار زړه ډکیدو سره څو واره قی وکړي او ټول دومره وْ چې یوځای شي ډکه خوله ترې جوړیده نو اودس ماتیږي.

هو! که چیرې په یو وار زړه ډکېدوسره یې لږ قی وکړ اوبیایې دزړه ډکوالی لرې شو دوهم وار یې بیا زړه ډك شواو لږ قی یې نور وکړ نو د دواړو وارو قیونه (کانګې) نه یوځای کیږي او نه هم اودس پرې ماتیږي.

پـوښـتـنـه : که پربدن دانه راختلې وي او دوینې یازوې داغ یې پر کالو ولګیږي نوداکالی به پاك وي اوکه ناپاك ؟

ځــــواب : که چیرته وینه یازوې د بهېدو وړ نه وي بلکې کالي له هغې سره دلګیدلو له امله داغي شي نو کالي پاك دي خو مینځل يې غوره دي.

پـوښـتـنـه : که چیرته قی په ډکه خو له نه وي نوهغه پلیت دی اوکه نه ؟

ځــــواب :نــــــه.

پـوښـتـنـه : که ژوره پربدن وموښلي وینه وڅښي اوډکه شي ، یا غوماشې او کړړی سړی په غاښ کړي اودس ماتیږي اوکه نه ؟

ځــــواب : د ژورې په چیچلو سره اودس ماتیږي ، که څه هم د هغې له لاسه درسېدلې زخم وینه ونه بهیږي ، ځکه ژوره دومره وینه څښې چې که چیرته هغه وینه له بدنه وتلې او ددې نس ته تللې نه وای نو خامخا به بهیدلې وای ، غوماشی، کړړی اوسپره که سړی وچیچي اودس پرې نه ماتیږي ځکه هغه دومره لږ وینه څښې چې دبهیدو وړ نه وي.

پـوښـتـنـه : په څه ډول خوب سره اودس نه ماتیږي ؟

ځــــواب : په ولاړه یا له تکیې پرته په ناسته سره خوب یا دلمانځه په یو ډول هیئت سره چې بیده شي اودس نه ماتیږي لکه داچې : په سجده کې ویده شي یا په ناسته ویده شي اودس یې نه ماتیږي.

پـوښـتـنـه : داسې څوك هم شته چې په خوب سره يې اودس نه ماتيږي ؟

ځـــواب :هو ! دانبيا وو uاودس په خوب سره نه ماتيږي ، دا د دوی جلاخصوصيت اوځانګړی فضيلت دی.

پـوښـتـنـه : ايا په لمانځه کې په کړس کړس (قهقه)خندا سره دټولو اودس ماتيږي ؟ اوقهقه خنداڅه ته وايي ؟

ځـــواب : په کړس کړس (قهقه) خندا په داسې لوړغږ خندلو ته واي چې اوازيې نور څوك واوري.

په لمانځه کې په قهقه (په زوره خندا) سره اودس په لاندې شرطونو سره ماتيږي:

.1خنديدونکی به بالغ وي برابره خبره ده که نر يا ښځه وي ، ځکه د نابالغ په قهقه خنداسره اودس نه ماتيږي .

.2خندايې بايدپه ويښه وي ، او که چيرې په لمانځه کې ويده شو اوپه خوب کې يې په زوره وخندل اودس يې نه ماتيږي.

.3په کوم لمانځه کې يې چې خندلې وي هغه به رکوع او سجده لرونکی وي ځکه خو دجنازې په لمانځه کې په کړس کړس خندا اودس نه ماتيږي.

پـوښـتـنـه : دبل چاعورت ته په کتو سره اودس ماتيږي ؟

ځـــواب : نه ! په خپل يا دبل چا په عورت باندې په پام يا له پام پرته چې سترګې ولګيږي اودس پرې نه ماتيږي .

دغسل پاتـه مـسئـلـې

پـوښـتـنـه : غسل څوډوله دي ؟

ځـــواب : درې ډوله دي:

-فرض

-2سنت

-3مستحب

پوښتنه : فرض غسل څو ډوله دی ؟

ځـــواب :شپږ ډو له دی چې بیان به یې دتعلیم الاسلام په راتلونکي برخه کې راشي.

پوښتنه : سنت غسلونه څو او کوم کوم دي ؟

ځـــواب:

-1دجُمعې دلمانځه لپاره.

-2ددواړواخترونودلمانځه لپاره.

-3دحج د احرام لپاره.

-4دوقوف عرفات (دعرفات په میدان کې دولاړې لپاره).

پوښتنه : مستحب غسلونه څو اوکوم کوم دي ؟

ځـــواب : مستحب غسلونه ډیردي چې یوڅو یې دادي:

-1دشعبان دمیاشتې دپنځلسمې په شپه غسل کول چې " شب برات " ورته وایي.

-2دعرفې په شپه (دذی الحجې داتمې نېټې دمازدیگرنه وروسته)د راتلونکې شپې لپاره.

-3لمر اویا سپوږمۍ چې کله تندر ونیسي ، دهغو د لمانځه لپاره.

-4داستسقا دلمانځه لپاره.

-5مکې معظمې یا مدینې منورې ته له داخلیدومخکې.

-6مړي ته دغسل ورکولو نه وروسته.

-7دکافر لپاره تراسلام راوړلو وروسته غسل کول.

پوښتنه : که غسل ته حاجت پیښ وي ،په دریاب کې غوپه وخوړل شي او یا باران ته ودریږي اوپرټول بدن یې اوبه تیرې شي غسل کیږي اوکه نه ؟

ځـــواب : هو ! کیږي ، په دې شرط چې په خوله او پزه اوبه ورغړول شي.

پوښتنه : دغسل په حالت کې قبلې ته مخامخ کیناستل روادي اوکه نه ؟

ځـــــواب : که چيرې دغسل په وخت کې بدن لوڅ وي نو قبلې ته مخامخ کيناستل روانه دي اوکه عورت پټ وي بيا پروانه لري.

پـوښــتـنـه : په بربنډ (لوڅ) حالت کې غسل کول څرنګه دي ؟

ځـــــواب : په غسل خانه يا بل داسي ځاکي،ګ چېرته يې چې په عورت د بل چا سترګې نه لګيږي بربنډ غسل کول روا دي.

پـوښــتـنـه : په غسل کې کومې خبرې مکروه دي ؟

ځـــــواب:

-1زياتي اوبه تويول.

-2په بربنډ حالت کې خبرې کول.

-3قبلې ته مخامخ کيناستل.

-4دسنت خلاف غسل کول.

پـوښــتـنـه : که يوچا له غسل مخکې اودس کړی نه وي ، نود غسل نه وروسته، دلمانځه لپاره پرې بيا اودس کول ضروري دي اوکه نه ؟

ځـــــواب : نه ! له غسل سره اودس هم وشو ، بيا ورته اړتيا نشته.

پـرمـوزو بانـدې دمسح پاتـه مسئلـې

پـوښــتـنـه :   دمسح موده له څه وخته پيليږي ؟

ځـــــواب : کوم وخت چې اودس مات شي ، له هغه وخته څخه دکوردڅښتن (مقيم)لپاره يوه شپه او ورځ اودمسافر لپاره درې شپې او درې ورځې مسح روا ده ، دمثال په ډول دجُمعې په سهار يې اودس وکړ موزې يې په پښو کړې او د دماسپښين دوخت دختميدو سره يې اودس مات شو ، نو داسې که مقيم وي نود شنبې دورځې ترماسپښينه پورې پرموزو مسح کولای شي ، اوکه مسافروي بيادودشنبې تر ماسپښينه پورې په موزو مسح کولای شي.

پـوښــتـنـه : دموزومسح په کومو شيانو سره ماتيږي ؟

ځـــــواب : په کوموشیانوسره چې اودس ماتیږي، له هغه پرته دمسحې د مودې په ختمېدو ، په موزو کښلو ،اود دريو ګوتو په اندازه دموزې په څيرېکيدو سره هم مسح ماتيږي.

پـوښـتـنـه : که چیرې داوداسه په حالت کې يې موزه وکښله اويايې داوداسه په حالت کې دمسحې موده پوره شوه نو حکم یې څه دی ؟

ځـــــواب : په دې صورت کې يواځې پښې مينځل اوموزې پښو کول کافي دي، پوره اودس کول مستحب دي.

پـوښـتـنـه : که چیرې مسافر په موزوباندې مسح پيل کړه اوديوې ورځې او شپې تر تېرولو وروسته بېرته کورته راغی نو مسح به څه ډول کوي ؟

ځـــــواب : موزې دې وکاږي او له سره دې مسح پيل کړي.

پـوښـتـنـه : که مقيم مسح پيل کړه اوپه سفر روان شونو څه دې وکړي؟

ځـــــواب :که سفرېې ديوې ورځې او شپې له پوره کېدو مخکې پيل کړ نو تردريو ورځو اودريو شپو پورې دې پرموزومسح کوي ، اوکه سفرېې د يوې ورځې او شپې له تيرېدو وروسته پيل کړی وي نو موزې دې وکاږي له سره دې مسح پيل کړي.

پـوښـتـنـه : که چیرې موزه څو ځايه لږ لږڅيرې وه نو حکم يې څه دی ؟

ځـــــواب : که موزه څو ځايه لږ لږ څېرې وه نو ټول څيروالی ته دې پام وکړي که چيرته ددوو ګوتو په اندازه وْ نو بيا مسح نه کيږي اوکه چیرته کم وْ، بيا کيږي اوکه چیرته دواړه موزې څيرې وې او څيروالی يې د دوو ګوتو په اندازه وْ خو دهرې يوې څيروالی له دوو ګوتو کم وْ بيا هم مسح کيږي.

د حقيقي نجاست او د هغه د پاکوالی پاته مسئلې

پـوښـتـنـه :که چیرته دځرمنې په شیانو لکه موزې ، څپلی، کمربنداویا نوروداسې شیانو پليتي (نجاست) ولګيږي چې په سترګو ښکاريږي هغه به څه ډول پاکيږي ؟

ځـــــواب : پرځمکه يابل شي باندې په موښلو سره پاکیږي خو شرط يې دادی چې په موښلو سره يې صورت اواثر (رنګ،بوی،خوند) له منځه ولاړ شي.

پوښتنه : که چيرته په همدې شيانو باندې متيازې، شراب، اويا داسې بله پليتي ولګيږي نو هغه به څه ډول پاکيږي ؟

ځواب : په اوبو اويا بل بهېدونکي شي سره يې داسې پاک کړی چې اثريې لرې اوبيا يې ومينځئ نو پاك به شي، مانا دا چې له صورت لرونکو ټول نجاستونو څخه پرته نور ټول نجاستونه چې دڅرمنې په شيانو ولګيږي هغه يواځې په موښلو نه پاکيږي ، بلکې مينځل يې هم ضروري دي.

پوښتنه : چاقو،چاړه، توره اوداوسپنې يا دسپينو زرو يا مسو المونيمو اوداسې نور شيان چې پليت شي نو له مينځلوپرته پاکيږي که نه ؟

ځواب :داوسپنې شيان چې زنګ وهلې نه وي او صاف وي، او همداځير دسپينو ،سروزرو ،مسو المونيمو اوپيتلو او.....، دغه ځېر هندسي،چيني لوښي ،اودفيل له غاښه او هډوکونه جوړ شوي شيان داټول چې پاك وي، کاږه واږه شوي نه وي که يې په مو ښلو سره دنجاست اثر له منځه ولاړ نو پاکيږي.

پوښتنه : دکوړوالی نه مقصد څه دی ؟

ځواب : يعني دهغو په جسم کې بايد داسې کوړوالی نه وي چې له امله يې جسم ټيټ او پاس وي، ځکه په داسې کوږوالي کې له موښلو وروسته هم دنجاست د پاتې کېدو امکان وي.

هو! که په هغو کې يواځې داغونه وي ،کوږوالی نه وي نوبيا دغه شيان په موښلوسره هم پاکيږي.

پوښتنه : که پرځمکه پليتي تويه شي، لکه بولې يا شراب اوداسې نور ،نو څه ډول به پاکيږي ؟

ځواب :ځمکه چې وچه شي اودنجاست اثر (رنګ، بوی، خوند) يې له منځه ولاړ شي بيانوځمکه پاکيږي.

پوښتنه : که دکور ، مسجد اوداسې نور ځايو په پخو خښتو يا د سيمنټو په فرش يا ديوال باندې نجاست ولګيږي نو څه ډول پاکيږي ؟

ځواب :داسې خښتې اوډبرې چې په يوه ودانۍ کې لګيدلې وي دنجاست دوچيدو اوداثر له تللو وروسته پخپله پاکيږي.

پوښتنه : کوم شيان چې د مينځلو په وخت کې يې نښتيځل ممکن نه وي لکه ميسي لوښي يا داواريدو پنډې پنډې توشکې نو دهغو دپاکيدو لاره څه ډول ده ؟

ځواب :داسې شيان چې نښتيځل يې ممکن نه وي ياهم ګګران وي دپاکيدلو طريقه يې داده چې : يو وار ومينځل شي ،بيا پريښودل شي ترڅو يې څاڅکي وچ شي ، دوهم وار بيا ومينځل شي او بيا پريښودل شي ترڅو يې د اوبو څاڅکي ودريږي ، دريم واربياومينځل شي او و غوړول شي نو به پاك شي، خودمينځلو په وخت کې يې په ځمکه

پورې څومره موښل ممکن وي هغو مره موښل يې ضروري دي ، تر څويې دنجاست ايستلو په لار کې تروسه وسه کوشش شوي وي.

پـوښـتـنـه : دخاورو لوښي چې پليت شي نو آيا پاکيږي او که نه ؟

ځـــواب : دخاورو لوښي هم په مينځلو سره پاکيږي او دپاکيدو طريقه يې هغه ده کومه چې په مخکنۍ پـوښـتـنـه اوځـــو اب کې تيره شوه.

پـوښـتـنـه : پليت شی لکه خوشيايي، چې وسوځول شي او ايرې شې يې، ايرې پاکې دي اوکه نه ؟

ځـــواب : پليت شی چې وسوځول شي اوايره شي، ايرې يې پاکې دي.

پـوښـتـنـه : په غوړوکې که موګ ږك ولويږي اومړ شي حکم يې څه دی ؟

ځـــواب : غوړي که يخی (کنګل) وي موږ ك اوورسره دهغه شاوخوا غوړې لرې کړای شي پاته غوړي به پاك شي، اوکه غوړي ويلې (اوبه) وي بيا به ټول غوړ پليت دي.

پـوښـتـنـه :   پليت شوي غوړي اوتيل څه ډول پاکيږي ؟

ځـــواب : په پليت شويو غوړو ياتيلو کې دهغو په مقدار اوبه واچوه او جوش ورکړه کله چې اوبه د غوړو اويا تيلو سرته راشي لرې يې کړه که درې ځله داسي وکړې نو په دې سره به غوړي اوتيل پاك شي.

داستـنجا پاتـه مسئلـې

پـوښـتـنـه : استنجا کوم وخت مکروه ده ؟

ځـــواب:

– 1قبلې ته مخامخ يا د شا له خواستنجا کول.

-2په داسي ځای کې استنجا کول چې داستنجا کوونکي پر عورت ديوچا سترګي لګيږي.

پـوښـتـنـه : دتش اوياډك اودس په وخت کې کومې خبرې مکروه دی ؟

ځــــواب:

.1قبلې ته مخ یا په شا کښینا نستل.

.2په ولاړه متېازې کول.

.3په تالاب ، ویالې اویا ځاه کې اودس ماتی کول.

.4دهمدغو واړو په غاړه اودس ماتی کول.

.5دمسجد له دیوال سره.

.6په هدیره کې.

.7دموږك یا په بل غارکې.

.8 د اودس ماتېډه وخت کې خبرې کول.

.9په تیټ ځای کیناستل پورته لورته متېازې کول.

.10دخلکو دناستې پاستې په ځاوو لاره کې اودس ماتی.

.11داوداسه او یا غسل کولو په ځای کې.

داوبـو پاتـه مسئلـې

پـوښــتـنـه : دلمر په گرمگو شویو اوبواودس کیږي اوکه نه ؟

ځــــواب : کیږي خو ښه نه دی.

پـوښــتـنـه : که داوداس په وخت کې دبدن څخه څاڅکي په لوښي

کې ولویږي ، نو پدې اوبو سره بیا اودس کیږي اوکه نه ؟

ځــــواب : داوداسه په وخت چې له بدن نه چې کومې اوبه لاندې تویږي مستعملې(ناولې) اوبه بلل کیږي (که چیرته پربدن باندې حقیقي نجاست نه وي)؛ مستعملې اوبه چې له ناولو اوبوسره گډې شي، حکم یې دادی چې

:ترخوپورې د ناولو اوبو مقدار له ناولو اوبو څخه کم وي ترهغه وخته پرې اودس کيږي، اوکه د ناولواوبو مقدار له پاکو اوبو سره برابر او يا ترينه زيا ت شي نو بيا پرې اودس اوغسل نه کيږي.

پـوښـتـنـه : که له اوبوسره پاك شی ګډ شي لکه : صابون يا زعفران نو اودس پرې کيږي اوکه نه ؟

ځــــواب : له پاکو اوبو سره چې پاك شی ګډ شي او داوبو يو يا دوه صفتونه (رنګ، خوند،بوی)بدل کړي نو بيا هم اودس پرې کيږي خو که درې واړه صفتونه يې بدل شول او اوبه ټينګې شوې نو اودس پرې نه کيږي.

پـوښـتـنـه : که تالاب يا حوض په شرعي ګز سره دوه ګزه پلن اوپنځوس ګزه اوږد وي ، ياڅلور ګزه برداره او پنځويشت ګزه اوږ د ، يا پنځه ګزه پلن او شل ګزه اوږ د وي نو هغه به دجاري (روانو) اوبو حکم لري اوکه نه ؟

ځــــواب : هو ! حکم يې دروانو اوبو دي.

پـوښـتـنـه : که حوض پټ او خوله يې خلاصه وي او له شرعي مقدار څخه يې خوله کمه وي خو لاندې برخه يې ډيره پلنه وي نو حکم به يې د لوی حوض او روانو او بو وي او که نه ؟

ځــــواب :که چيرته حوض لس ګزه اوږداولس(1) پلن وي خو له څلورو لوريو او يا يو يا دوو (2) لورو څخه پټ کړای شوي وي که چت يې له اوبو نه پورته او جلا وي نودا بيا سهي حوض دی او اوبه يې روانو اوبو حکم لري ، اوکه چيرته چت يي له اوبو سره لګيدلی وي نو بيا سهي حوض نه دی ، اود کمو اوبو حکم لري ؛لنډه داچې داوبو هغه برخه اعتبارلري دکومو سر چې لوڅ وي پدي معنا چې له چت سره لګېدلې نه وي نو دهغو لپاره دشرعي مقدار اندازه پکارده.

اوکه چيرته يې لوڅه برخه کمه وي نو لاندينۍ برخه يې چې هرڅو مره پلنه وي اعتبار نه لري.

دڅاه پاته مسئلې

پـوښـتـنـه : که په څاه کې دکوترې يا مرغۍ ګندګي ولويږي نو حکم يې څه دی ؟

ځــــواب :دکوترې او مرغۍ په ګندګۍ اويا داوښ اومېږې په دوو اوڅلورو پچو سره څاه نه مرداريږي.

پـوښـتـنـه : که چيرې کافر څاه ته د بوکې (ډولچې) راکښلو لپاره ورکوز شي اوپه اوبو کې غوټه ووهي نو دڅاداوبو حکم څه دی ؟

ځـــواب : که چیرته کافر ځاه ته له کوزیدو مخکې ولمبیږي اوپاکې جامې واغوندي اوبیا ورکوز شي نودځاه اوبه پاکې دي اوکه له کوزیدود مخه ونه لمبیږي اوپه خپلو ناولوجامو کې ور کوزشي نو ځاه پاکه ده خو ټولې اوبه یې راکښل په کاردي ، ځکه چې دکافربدن اوجامې یې زیاتره وخت پلیتي وي.

پـوښـتـنـه : که چیرته ځاه ځانګړې بوکه ونه لري بلکې خلك یې اوبه په مختلفو ورو او غټو بوکو راوباسي نو دپاکولولپاره به یې اوبه په کومه بوکه راویستل کیږي ؟

ځـــواب :کله چې ځاه ځانګړې بوکه ونه لري ، اویا ځاه ډیره غټه او یا ډیره وړه وي نو په داسي حالت کې بیا درمیانه (منځنۍ) بوکه اعتبار لري ، درمیانه سولاغه هغه ده په کومې کې چې په انګریزي سیر درى نیم سیره اوبه راځي.

یـــادونه:تردې ځایه پورې دتعلیم الاسلام له ددوهمې برخې سره تړلې مسئلې پاى ته ورسیدې له دې وروسته نورې مسئلې پیلږي.

د تیـمـم بیــان

پـوښـتـنـه : تیمم څه ته وایي ؟

ځـــواب : په پاکه خاوره یاپه داسي پاك شي سره چې د خاورو حکم ولري له حکمي نجاست څخه دبدن پاکولو ته تیمم وایي.

پـوښـتـنـه : تیمم کله روا دى ؟

ځـــواب :کله چې اوبه نه وي ، یا داوبو له استعمال څخه ناروغي پیداکیږي اویاهم دناروغي دزیاتوالې اندیښنه وي نوبیا تیمم روادى.

پـوښـتـنـه : داوبو دنشتوالې صورتونه کوم دي ؟

ځـــواب :داچې اوبه یو میل (یونیم کیلومتر) لرې وي ، یاددښمن له وېرې څخه اوبه راخیستل شوني نه وي داسي چې : دکور دباندې ځاه وي خو اودس کونکى ویریږي چې که له کوره ووځم نو دښمن یا غله به مې ووژني ، یا دځاه له خولې سره یو غټ مار اویازمرى وي ، اویا داچې اوبه ورسره وي خو لږ وي اوله دې ویریږي چې که چیرې په دغو

اوبو اودس وکړم تړی به شم ، اویاخو څاه وي خو بوکه اورسۍ نه وي ، اویاداچې اوبه هم شته خو سړی ددې توان نه لري چې اوبه په ولاړه روباسي اوبل څو ك هم نه وي،داټول هغه صورتونه دي چې داوبو دنشتوالي حکم لري.

پـوښـتـنـه :دناروغۍ وزیره په کوم وخت کې داعتبار وړ ګرځي ؟

ځـــواب :کله چې دخپلې تجربې له مخې يې په هغې باندې غالب ګومان راشي اویا دیوه لوی اوتکړه حکیم (ډاکټر) دوینا له مخې ورته معلومه شي چې داوبو استعمال يې ناروغه کوي نو بیايې تیمم سهي دی.

پـوښـتـنـه :داوبو دیوه میل دلریوالي مطلب څه دی هیله ده چې په یو څه وضاحت سره يې بیا ن کړئ.

ځـــواب : کله چې انسان په داسې ځای کې وي چې هلته اوبه نه وي ، خو دیو چا په ښوونه او یا يې دخپل اټکل له مخې غالب ګومان پدې راشي چې اوبه یو میل لرې دي نو د اوبو راوړل اوپه هغه اودس کول پرې لازم دي.

خو کله چې کوم ښوونکي هم نه وي او داسې لاره هم نه وي چې له هغه څخه داوبو دشتوالي معلومات وشي ، اویا داوبو دشتوالي معلومات وي خو اوبه یو میل اویاله هغه نه هم ډیرې لرې وي نو بیا د اوبو راوړل ضرور نه دي او تیمم کیږي.

پـوښـتـنـه :په تیمم کې څو فرضونه دي ؟

ځـــواب : درې فرضونه دي:

←:1نیت کول.

← :2دواړه لاسونه (چمبې)په خاورو باندې وهل او پرمخ يې تیرول.

← :3بیا دواړه چمبې پر خاوره وهل اوپردواړوڅنګلويې تیرول.

پـوښـتـنـه : دتیمم کولو پوره طریقه راته بیان کړئ ؟

ځـــواب : اول نیت وکړه داسې چې زه د ناپاکي دلیرې کولو او دلمانځه دادا کولو لپاره تیمم کوم بیا دواړه چمبې پر پاکه خاوره ووهه او ويې څنډه که خاورې ډیرې وې نو پوه يې کړه او دواړه لاسونه پرمخ باندې داسې تېرکړه چې هیڅ یوځای پاته نه شي ، که دیوه ویښته په اندازه ځای هم پاتې شي تیمم نه کیږي . دوهم ځل دواړه لاسونه په خاورو ووهه او ويې څنډه اول د چپه لاس څلور ګوتې دراسته لاس دګوتو ترڅوکو لاندې کښیږده او ترڅنګلو پورې يې کش کړه ، نو په دې توګه به دښي لاس په لاندینۍ برخه لاس تېر شي .، بیا دچپه لاس ورغوی دښي لاس په پورته خوا باندې دڅنګلو له لورې ترګوتو پورې کش کړه ، اود چپه لاس دبتې ګوتې مخ دښي لاس دبتې ګوتې پرشا تیرکړه . ، بیا همدغسې ښی لاس په چپه لاس تیرکړه ورپسې ګوتې خلال کړه اوکه دې ګوته په ګوتې وه دهغې کښل یا ښورول ضروري دي.

پـوښـتـنـه : داوداسه اوغسل دواړو لپاره تیمم کیږي او که یواځې داوداسه لپاره ؟

ځـــــواب : ددواړو لپاره روا دی.

پـوښـتـنـه : تیمم پرکومو شیانو کیږي ؟

ځـــو اب :پرپاکه خاوره ، ریګ ، تیږه، چینه دخاورې په خام یا پاخه لوښي چې غوړ نه وي ، پر پخه یاخامه خښته ، دخاورې یا خښتو یا تیږو پر ټوټو تیمم کیږي دغه راز دګچو پر دیوال اوپرسره ملتاني خاوره باندې ، او پرپاك ګرد باندې هم تیمم کیږي.

پـوښـتـنـه : پرکومو شیانو تیمم کیږي ؟

ځـــــواب :پرلرګي، اوسپنې، سرو زرو، سپینو زرو، میسو ، پیتلو، المونیم، شیشه، سرپو، لیم، غنمو، وربشو، په هرډول غله ، جامو، اېرو پردې ټولو شیانو تیمم نه کیږي ، لنډه داچې هر هغه شی چې په اورکې ویلیږي یا په سوځلو سره ایره کیږي پر هغه باندې تیمم پرې نه کیږي.

پـوښـتـنـه : که داېرو ، ګچو یا دخښتو پردیوال باندې ګرد نه وي نو تیمم پرې کیږي اوکه نه ؟

ځـــــواب : پرکومو شیانو چې مونږ تیمم روا بللی پرهغو باندې د ګرد شتوالی شرط نه دی ، په تیږه ،خښته اودخاورې لوښی که مینځل شوی هم وي تیمم پرې روادی.

پـوښـتـنـه : پرکومو شیانو چې تیمم نه کیږي که چیرته ګردپرې پروت وي تیمم پرې روادی اوکه نه ؟

ځـــــواب : هو ! که دومره ګرد ورباندې وْ چې هغه باندې له لاس وهلو سره دوړه پیداکیدله یا پرهغه باندې پاتې شي ، نو بیا تیمم روادی.

پـوښـتـنـه :که چیرې چا دقرآن کریم دویلو او مچو کولو یا مسجد ته دتللو لپاره یا داّذان یا سلام دځو اب په نیت تیمم وکړ ، نو آیا په هغه سره لمونځ کیږي اوکه نه ؟

ځـــــواب : نه کیږي.

پـوښـتـنـه : که یو چا دجنازې دلمانځه یا دسجده تلاوت په نیت تیمم وکړ نو په دغه تیمامه سره لمونځ کیږي او که نه ؟

ځـــــواب :کیږي.

پـوښـتـنـه : داوبو د نشتوالي په صورت کې که یو چا پرتمیامه لمونځ وکړ ، له هغه وروسته بیا اوبه پیداشوې نو دلمانځه حکم څه دی ؟

ځـــــواب :لمونځ يې شوی ، او بيا راګرځولو ته يې حاجت نشته ،که څه هم اوبه په وخت کې د ننه او یاهم له وخت نه دباندې ورپیداشوې.

پـوښـتـنـه : تيمم په کومو شيانو سره ماتيږي ؟

ځـــــواب :په کوموشیانوسره چې اودس ماتيږي په هغو تيمم هم ماتيږي ،هو ! دغسل تيمم يواځې په حدث اکبر سره ماتيږي خو که چيرې يو چا تيمم داوبو دنيستۍ په خاطر کړی وْ، چې کله اوبه ومومي تيمم يې ماتيږي .اوکه چيرې يې ديوبل عذر له امله کړی يْ لکه مرض او يا داسي نور نو د عذر په ختمېدو سره يې تيمم ماتيږي.

پـوښـتـنـه :که یو چا دیوه وخت دلمانځه لپاره تيمم وواهه نو دبل وخت لمونځ هم پرې کولای شي اوکه نه ؟

ځـــــواب :په یوه تیمامه سره ترڅو چې(په کوم لوی او واړه اودس ماتي) مات نه شي دډېرو وختونو لمونځونه پرې کېدلای شي ، دغه راز دفرض لمانځه لپاره چې کوم تيمم شوی وي په هغه سره فرض ، نفل، لمونځ، دقرآن کريم تلاوت ، دجنازې لمونځ ، سجده سهوه او نور ټول عبادتونه کيږي.

پـوښـتـنـه : دتيمم موده څومره ده ؟

ځـــــواب : ترڅو چې اوبه پيداشوې نه وي او یا عذر لرې شوی نه وي تيمم روا دی ، که څه هم په دغسې حالت کې کلونه واوړي هيڅ پروا نه لري.

دلمـانځـه ددوهـم شرط

)دجـامـو دپـاکـوالي بيان(

پـوښـتـنـه : دجامو له پاکوالي نه مقصد څه دی ؟

ځـــــواب :کومې جامې چې دلمونځ کونکی پرتن وي لکه : پرتوګ ، خولۍ، پګړۍ کورتۍ، اوداسي نور ددې ټولو شيانو پاکوالی ضروري دی ، داسي چې له دې ټولونه به په یوه هم غليظه نجاست (لويه پليتي) ديوه درهم له اندازې زياته لګېدلې نه وي او دغه ډېر که خفيفه نجاست وي دجامې څلورمې برخې ته به نه وي رسيدلی اوس که په

جامو غليظه نجاست د يودرهم په اندازه يا له هغه نه کم لګېدلی وي او دغه څېر که خفيفه نجاست وي هغه به دجامې څلورمې برخې ته نه وي رسيدلی ، نو پدغسې جامو کې لمونځ روادی خو مکروه دی.

پـوښـتـنـه : که چيرته دپګړۍ دشملې يوه پيڅکه پليته وه خو لمونځ کونکي هغه خواپرېښودله اونيمايي پګړۍ يې له بلې پيڅکې نه ووهله لمونځ يې کيږي اوکه نه ؟

ځــــواب : کومه جامه چې دلمونځ کونکي له بدن سره داسې تړلې وي چې دده له ښورېدا سره هغه هم ښورېدله دداسې جامې ټول پاکوالی ضرورد‌ی، ځکه خواوس په دې صورت کې چې دلمونځ کونکي له ښورېدا سره پګړۍ ښوريږي لمونځ نه کيږي.

دلـمـانـځـه ددريـم شـرط

(دځای دپاکـوالـي) بيـان

پـوښـتـنـه : دځای دپاکوالي مقصد څه دی ؟

ځــــواب : دلمونځ کوونکي د دواړو پښو ، ځنګنونو، لاسو اوتندې لګولو دځای پاکوالي ضروري دی.

پـوښـتـنـه : په کوم شي چې لمونځ کولای شي که چېرې يې لاندې لوری پليت وي ،لمونځ پرې کيږي اوکه نه؟

ځــــواب : که چيرته دلرګي اويا تيږي تخته وي او يا اوارې شوې خښتې وي ياهم دهغو په څير بل يو سخت او پنډ شی وي اودلمانځه مخ يې پاك وي نو بيا لمونځ پرې کيږي، که څه هم هغه بل لورې يې پليت وي ، هيڅ پروا نه لري ، اوکه چيرې پريوه نازکه جامه لمونځ وکړي چې لاندې برخه يې مردار وي، لمونځ نه کيږي.

پـوښـتـنـه : که جامه غبرګه وي پورته لوری يې پاك او لاندې لوری يې پليت وي حکم يې څه دی ؟

ځــــواب : که دواړه لوري يې سره ګنډلي نه وي او پورتنۍ جامه دومره پنډه وي چې دلاندينۍ جامې دپليتي بوی اورنګ ترينه نه حس کېده، بيا لمونځ کيږي ، اوکه چېرې دواړه سره ګنډلې وې نو د احتياط له مخې دې په داسې جامه لمونځ نه کوي.

پـوښـتـنـه : که چيرته دلمانځه ځای پاك وي خو شا اوخوا يې پليتي وي او بوی يې راځي نو لمونځ کيږي اوکه نه ؟

ځــــواب :لمونځ کيږي خوپه لوبلاس په داسې ځای کې لمونځ کول ښه نه دي.

دلمانځه د څلورم شرط

(عورت پټولو) بیان

پوښتنه : دعورت دپټوالي معنا څه ده ؟

ځواب :دنارينه عورت دنامه له غوټۍڅخه ترځنگنو (گونډو) پورې

دی چې پټول یې پرې په لمانځه کې دننه اوهم دباندې فرض دي.

اوپه ښځو له دوو څپرو او قدمو اومخ پرته د ټول بدن پټول فرض دي خو له لمانځه دباندې هم دوی ته دا روا نه دي چې له نامحرم نارینه سره لوڅ مخ ودریږي.

پوښتنه :که دعورت یوڅه برخه له قصدپرته ښکاره شي حکم یې څه دی ؟

ځواب :که دعورت څلورمه برخه په لمانځه کې دومره وخت لوڅه پاتې شي په څومره وخت کې چې درې واره سبحان ربیّ العظیم ویل کیدلای شي نو لمونځ فاسدیږي ، اوکه ښکاره شي او سمدستي بیرته پټ کړای شي نوبیا لمونځ نه فاسدیږي.

پوښتنه : که یوسړی په تیاره کې لوڅ لغړ لمونځ کوي حکم یې څه دی ؟

ځواب : دجامې دشته والي په صورت کې لمونځ لغړ (لوڅ گ) نه کیږي، برابر ه خبره ده که په تیاره اویاهم په رڼاکې وي.

پوښتنه :که چیرې یوڅوك په لوی لاس د عورت څلورمه برخه په لمانځه کې ښکاره کړي،   حکم یې څه دی ؟

ځواب :په لوی لاس دعورت دڅلورمې برخې ښکارولوسره لمونځ فاسدیږي.

پوښتنه :که له یوچاسره بیخي جامه نه وي نوبیا به څه کوي ؟

ځواب :که چیرې هیڅ ډول جامه ورسره نه وي نو بیادې په یو بل شي ځان پټ کړي ، دمثال په ډول دونو پاڼې یا ټاټ اوداسې نور ، اوکه یومخ دبدن دپټولو لپاره هیڅ نه وي نوبیادې لمونځ وکړي ، خو په داسې وخت کې به بیا په ناسته لمونځ ، رکوع اوسجده په اشاره سره کول غوره دي.

دلـمـانـځـه دپـنــځـم شــرط

د (وخـت پيـژنـدلـو) بيـان

پـوښــتــنــه :دلمانځه لپاره دوخت د شرط کيدو معنا څه ده ؟

ځــــواب :دلمانځه دادا کولو لپاره دوخت دشرط کېدو معناداده چې کوم يووخت د لمانځه لپاره ټاکل شوی وي ، په همغه وخت بايد لمونځ وشي، ځکه چې له وخت دمخه لمونځ ښخي نه کيږي او له وخت وروسته بيا لمونځ کولوته ادا نه وايي بلکې بيابه يې قضايي راگرځوي.

پـوښــتــنــه : په شپه اوورځ کې څو وخته لمونځ فرض دی ؟

ځــــواب :په شپه ورځ کې پنځه وخته لمونځ فرض دی اوله دې پرته يو لمونځ چې واجب دی هغه وتر دی.

پـوښــتــنــه : فرض ، واجب ، سنت ، نفل هريو څه ته وايي او فرق يې څه دی ؟

ځــــواب :فرض دې ته وايي چې په قطعي (مضبوط) دليل سره ثابت وي ، په ثبوت کې يې هيڅ رنگه شك اوشبه نه وي ، دفرضو منکر کافر دی اوله عذره پرته يې پريښونکی فاسق اودعذاب وړ گڼل کيږي.

واجب دې ته وايي چې په ظني (شکمن) دليل سره ثابت وي منکر يې کافرنه دی ، هو ! له عذره پرته پريښوونکی يې فاسق او دعذاب وړ گڼل کيږي.

سنت دې ته وايي چې هغه رسول الله e يا صحابه کرامو کړی وي اويا يې دهغه په کولو امر کړی وي.

نفل هغو کارونو ته وايي چې فضيلت يې له شريعت نه ثابت وي ، په کولو کې يې ثواب وي او په نه کولو کې يې عذاب نه وي .همد ې ته مستحب، مندوب او تطوع هم وايي.

پـوښــتــنــه : فرض څو ډوله دي ؟

ځــــواب :دوه ډو له دي : فرض عين ، او فرض کفايي ، فرض عين خو دې ته وايي چې اداکول يې په هر مسلمان ضروري وي ، له عذره پرته پريښوونکی يې فاسق اوگناهگار وي ، فرض کفايي دې ته وايي چې د يوه يا دوو کسانو په اداکولو سره د ټولو خلکو غاړه خلاصيږي ، اوکه هيڅ څوك يې ونکړي نو بياټول گنهگار دي.

پـوښــتــنــه : سنت څو ډوله دي ؟

ځــــواب :دوه ډو له دي موْکد سنت ، او غير موْکد سنت ، موْکد سنت دې ته وايي چې هغه رسول الله e تل کړې وي اووايي د هغه په کولو امرکړي وي اوتل يې کړې هم وي پدې معنی چې له عذره پرته يې هيڅکله هم پرايښي نه وي ، له عذره پرته ددغه ډول سنتو پريښولو باندې عادتېدل ډېره ګناه لري.

اوغير موْکد سنت دې وايي چې هغه حضور e زياتر وخت کړې وي خو کله ناکله يې له عذره پرته پرايښې هم وي ، دداسې سنتو په کولو کې له مستحبو ثواب زيات دی اوپه پريښولو کې يې ګناه نشته او دغه ډول سنتو ته سنن زوائد هم وايي.

پـوښـتـنـه :دحرام، مکروه تحريمي او مکروه تنزيهي هر يومعنا څه ده ؟

ځـــــواب : حرام داسې کارته وايي چې حرمت يې په قطعي دليل سره ثابت وي ، کونکی يې فاسق او دعذاب وړ بلل کيږي اومنکر يې کافر دی.

مکروه تحريمي داسې کارته وايي چې حرمت يې په ظني دليل سره ثابت وي ، منکريې کافر نه دی، خو کوونکی يې بياهم ګناهګار دی دمکروه تنزيهي په کولوکې که څه هم ګناه نشته خو يوډول بد کار دی.

پـوښـتـنـه :مباح څه ته وايي ؟

ځـــــواب : مباح هغه کارته وايي چې په کولو کې يې ثواب اوپه نه کولو کې يې ګناه او عذاب نه وي.

پـوښـتـنـه :دسهار دلمانځه وخت راته بيان کړئ ؟

ځـــــواب :له لمر ختو تقريباً يو نيم ساعت مخکې دختيز لورته د اسمان په څنډو(کنارو)کې سپينوالی (رڼا) ښکاره شي ، هغه سپين والی او يا رڼا دځمکې نه پورته لورته د يوې ستنې په شکل کې لوړيږي چې صبح کاذب ورته وايي دغه رڼا لږوخت وي اوبيا ورکيږي ،له دې وروسته دوهمه رڼا ښکاره کيږي چې دلمرخاته ښي اوچپ لورته غوړيږي، يعنې دآسمان پرڅوله ختيزه کناره باندې وغوړيږي ،پورته لورته اوږده نه خيژي ، همدې ته صبح صادق (سپيده داغ)وايي ، دهمدې صبح صادق له ختو سره سم دسهار وخت پيل کيږي چې ترلمر ختو پورې وي ، کله چې دلمرلږ څرک هم ښکاره شي نو دسهار وخت ختميږي.

پـوښـتـنـه :دسهار (فجر)دلمانځه مستحب وخت کوم دی ؟

ځـــــواب : کله چې رڼايي خوره شي اودومره وخت وي چې له سنتو سره سم په ښه توګه لمونځ اداشي ، اودلمانځه ترماميدو وروسته بياهم دومره وخت لاپاته وي چې که چيرې په يو وجه سره لمونځ سهي شوی نه وي نو ترلمر ختو مخکې دوهم وار له سنتو سره سم لمونځ وکړل شي ، په داسې وخت کې لمونځ کول غوره دي.

پـوښـتـنـه : دماسپښين (ظهر)دلمانځه وخت راته بيان کړئ ؟

ځـــــواب :دماسپښين دلمانځه وخت دلمردزوال(دسيوري دماتېدو) نه نيولې تردې چې دهرشي سيورى دهماغه شي له اصلي سيوري څخه پرته دوه برابره (چنده) شي ، که له دې کچې څخه سيورى واوښت نوبيادماسپښين وخت تيرشوى دى.

پـوښــتـنـه : دماسپښين دلمانځه مستحب وخت کوم دى ؟

ځـــــواب : په دوبې کې يې دومره ناوخته کول چې دلمر تېزي کمه شي ، په مني ، ژمي او پسرلې کې بايد لمونځ په اول وخت کې چې دشيانو سيورى دخپل اوږدوالي په اندازه وي خامخا وکړاى شي.

پـوښــتـنـه :دمازديگر(عصر) دلمانځه وخت کله پيليږي ؟

ځـــــواب : کله چې دهرشي سيورى له اصلي سيوري څخه پرته دوه برابره شي نود ماسپښين وخت ختميږي اود مازديگر وخت شروع کيږي ،او داوخت ترلمر لوېدو پورې وي ، خو کله چې لمرډېبېدو ته نږدې او زيړشي نو بياهغه وخت دمازديگرلمونځ مکروه دى ، له دې نه مخکې يې کول پکاردي.

پـوښــتـنـه :دماښام دلمانځه وخت کله پيليږي ؟

ځـــــواب :د لمر دسترګې له لوېدو سره دماښام وخت پيل اودشفق ترورکېدو پورې وي.

پـوښــتـنـه : شفق څه ته وايي ؟

ځـــــواب :دلمر ترډوبېداوروسته داسمان پرکنارو چې دلمرلوېده خواته کوم سوروالي پيداشي هغه ته شفق احمر وايي ، بيا له دې سوروالي وروسته يو ډول سپين والى پيداکيږي هغه ته شفق ابيض (سپينوالى) وايي ،څه شېبه وروسته داسپينوالى هم ورکيږي او ټول اسمان يو ډول ښکاري .، دسپين والي له تلو مخکې لا دما ښام وخت پاتې وي.

پـوښــتـنـه : دماښام دلمانځه داداکولو مستحب وخت کوم دى ؟

ځـــــواب :اول وخت يې مستحب دى له عذره پرته دلمانځه ځنډول مکروه (ښه نه)دي.

پـوښــتـنـه :دماخستن دلمانځه وخت کله پيليږي ؟

ځـــــواب : دسپينوالي له ختمېدوسره سم دماخستن وخت پيليږي اودسهارترسپيده چاوده (صبح صادق) نه ترلږ مخکې وخته پورې وي.

پـوښــتـنـه : دماخستن دلمانځه مستحب وخت کوم دى ؟

ځـــــواب :دشپې تر دويمې برخې پورې يې مستحب وخت دی ، له دې وروسته ترنيمې شپې پورې يې مباح وخت دی له هغه وروسته بيا مکروه وخت دی.

پـوښـتـنـه : دوتر لمانځه وخت راته بيان کړئ ؟

ځـــــواب :دوتر لمانځه وخت دماخستن دلمانځه وخت دی ، خو دماخستن له لمانځه مخکې نه کيږي ، بلکې دماخستن له لمانځه وروسته دوترو وخت پيليږي.

پـوښـتـنـه : دوترو مستحب وخت کوم يو دی ؟

ځـــــواب :که چيرته دچګا پرځان باور وي چې دشپې په آخرکې خامخا راپاڅېدلی شم نو دهغه لپاره بيادشپې په آخره برخه کې وترکول مستحب دي ، خو که چيرته يې پر ځان داباور نه وي نوبيا وتر له خوب مخکې کول پکاردي .

دلـمـانـځـه دشـپـږم شـرط

(استـقـبـال قـبـلـې) بيـان

پـوښـتـنـه : داستقبال قبلې معنا څه ده ؟

ځـــــواب :دقبلې په طرف مخامخ دريدلو ته استقبال قبله وايي.

پـوښـتـنـه :په لمانځه کې مخامخ قبلې ته ددريدلودشرطوالي معناڅه ده ؟

ځـــــواب :دلمونځ کولو په وخت کې لمونځ کونکي ته ضروري ده چې مخ يې دقبلې لورته وي.

پـوښـتـنـه :دمسلمانانو قبله کومه ده ؟

ځـــــواب :دمسلمانانو قبله کعبه ده، خانه کعبه دخونې په شکل يوه لويه کوټه او د عربو (سعودي عربستان) په هيواد ، دمکې معظمې په ښار کې ده ، کعبې ته " کعبی الله ، بيتُ الله ، بيت الحرام " هم وايي.

پـوښـتـنـه : قبله کوم لورته ده ؟

ځـــــواب :په هندوستان ، برما، بنګله ديش ، او ډيرو هيوادونوکې (1) خوقبله دلوديز لورته ده ، ځکه چې داټول هيوادونه دمکې معظمې ختيځ لورته واقع دي.

پوښتنه : که چیرته لمانځه په وخت کې دمریض مخ دقبلې لورته نه وي او دښورېدلووس هم نه لري نو څه به کوي ؟

ځواب :که داسې څوك وي ، چې دمریض مخ قبلې لورته واړوي اوله دغه څخه مریض ته دکوم تکلیف رسیدلو ویره هم نه وي ، نو بیا دې مخ قبلې ته واړول شي، اوکه چیرته څوك نه وي ، یا وي خو مریض ته پرې ډېرتکلیف رسیده ، نو بیا یې چې کوم لورته مخ وي هغې خواته دې لمونځ وکړي.

دلمانځه د اووم شرط

(نیت) بیان

پوښتنه : دنیت کولو معناڅه ده ؟

ځواب :نیت دزړه ارادې ته وایي.

پوښتنه : په نیت کې دڅه شي اراده کیږي ؟

ځواب :په نیت کې دهغه فرض لمانځه اراده ضروري ده کوم چې اداکیږي مثلاً:که دسهارلمونځ کوي نواراده دې کوي چې د نن سهار لمونځ کوم، که قضایي لمونځ وي نو داسي نیت دې وکړي چې دفلاني ورځې دسهار قضایي لمونځ کوم ، اوکه چیرته په امام پسې لمونځ کوي نو بیا هم نیت کول ضروري دي.

پوښتنه :نیت په ژبه ویل څرنګه دي ؟

ځواب :مستحب دی ، که په ژبه سره ونه ویل شي نو هیڅ پروا نه لري اوکه یې ووایي نوښه خبره ده.

پوښتنه :دنفل لمانځه نیت څه ډول کیږي ؟

ځواب :دنفل لمانځه لپاره دومره نیت هم کافي دی چې نفل لمونځ کوم اودسنت لمانځه اوتراویح لپاره هم دومره نیت کافي دی.

داذان بیان

پوښتنه :داّذان معنا څه ده ؟

ځواب :داذان معنا خبرول دي خو په شريعت کې دپنځه وخته لمانځه لپاره په ځانګړو الفاظو سره دلمونځ کونکو خبرولوته اذان وايي ، داّذان توري اولفظونه يې دتعليم الاسلام په لومړۍ برخه کې تيرشول.

پوښتنه : آذان فرض دی که سنت ؟

ځواب :آذان سنت دی خوداچې له آذان څخه داسلام يو خاص شان اوبرم ښکاريږي له دې امله پرې ټينګارراغلی.

پوښتنه : آذان دکومو لمونځو لپاره سنت دی ؟

ځواب : دپنځو لمونځو اوجُمعي دلمانځه لپاره سنت دی ، له دې پرته دبل هيڅ لمانځه لپاره سنت نه دی.

پوښتنه :آذان څه وخت کول پکار دي ؟

ځواب :دهرفرض لمانځه په خپل وخت کې کول پکاردي ، اوکه چيرته له وخت دمخه وشي نو دوخت پر راتللو سره بايد دوهم وار بياوشي.

پوښتنه :داّذان مستحبه طريقه کومه ده ؟

ځواب :په آذان کې اووه (7) شيان مستحب دي:

1.دقبلې لورته مخامخ په ولاړه دريدل.

2.داذان کلمې ورو ورو له تلوار پرته ويل.

3.داذان په وخت کې په غوږ کې دشهادت دواړه ګوتې په غوږو کې ورکول.

4.پرلوړ ځګای باندې آذان کول.

5.په لوړ غږ سره آذان کول.

6.دحيّ على الصّلاۍ ويلو په وخت کې ښي لورته اود حيّ على الفلاح په وخت کې چپ لورته مخ ګرځول.

7.دسهار په آذان کې دحي الفلاح نه وروسته " الصّلاۍ خير من النّوم " دوه ځله ويل.

پوښتنه : اقامت څه ته وايي ؟

ځـــــواب : دفرض لمانځه په وخت کې چې کله خلك دجمعي لپاره رابلل کیږي، دآذان کلمې ویل کیږي،خو دحی على الفلاح نه وروسته دقدقامت الصلاۃ کلمې دوه واره دآذان دنوروکلمو نه زیاتې ویل کیږي.

پـوښــتـنـه :اقامت ویل څه حکم لري ؟

ځـــــواب : اقامت ویل دفرض لمنځونو لپاره سنت او دنورو لمنځونو لپاره سنت نه دی.

پـوښــتـنـه : آیاآذان اواقامت ویل دنارینه اوښځودواړولپاره سنت دی؟

ځـــــواب :نه ! هغه یواځې دنارینه وو لپاره سنت دی.

پـوښــتـنـه :بې اودسه آذان او اقامت ویل څرنګه دي ؟

ځـــــواب :له اوداسه پرته اذان کول روا دي ، خو عادت ګرځول یې ښه نه دي ، او اقامت له اوداسه پرته مکروه دی.

پـوښــتـنـه :که چیرته څوك یو وخت پخپل کورکې فرض لمونځ کوي نو آذان او اقامت به وایي اوکه نه ؟

ځـــــواب :دکلي دمسجد آذان او اقامت کافي دی ، خو که چیرته یې ووایي نو ښه دی.

پـوښــتـنـه :مسافربه دسفر په حال کې اذان او اقامت وایي اوکه نه ؟

ځـــــواب :هو ! دسفر په حال کې کله چې له آبادۍ څخه دباندې وي آذان او اقامت دواړه ویل پکاردي . خو که چیرته اذان ونکړي او یواځې اقامت ووایي نو بیاهم هیڅ پروا نه لري ، خو ددواړو پریښودل مکروه دي.

پـوښــتـنـه :که آذان یو سړی وکړي او اقامت بل ووایي نو دا روادي اوکه نه ؟

ځـــــواب :که مؤ ذن نه وْ او یاهم وْ خو دد وهم کس په اقامت ویلو سره نه خفه کېده نو بیا روا دی ، او که چیرته دموذن خوښه نه وي نوبیامکروه دی.

پـوښــتـنـه :ترآذان څومره وروسته اقامت ویل پکاردی ؟

ځـــــواب :دماښام له آذان پرته په نورو ټولو وختوکې دومره وروسته والی پکاردی ترڅو هغه کسان چې په خوراك ، څښاك ، یا قضاي حاجت او بولو بوخت وي هغوی فارغه او په لمانځه کې ګډون وکړای شي.

پـوښــتـنـه :دآذان او اقامت دواړو ځـواب څه ډول وي اوحکم یې څه دی ؟

ځـــــواب :دآذان او اقامت دواړو اجابت (ځـواب ورکول) مستحب دي، داجابت او ځواب معنادا چې : اوریدونکی هم هغه کلمې ووایي کومې چې مؤذن او یا یې مکبر وایي خو حیّ على الصّلاۃ او حیّ على الفلاح چې واوري نو لاحول

ولاقوّی ږلا بالله ویل پکارده اود سهار په آّذان کې چې الصّلاۍ خیر من النّوم واوري نو صدّقتَ و بررتَ ویل په کار دي ، او په اقامت کې چې قدقامتِ الصّلاۍ واوري ډقامها الله وډدامها ویل پکاردي.

پـوښـتـنـه :له آّذان نه وروسته کومه دعاء ویل پکاردی ؟

ځـــــواب :له آّذان وروسته دې دا دعا ووايي:

ډللهمّ ربَ هـذه الـدّعوۍ التّامۍ والصـّلاۍ القائمۍ اتِ مـحمدٍ الـوسیلۍ والـفضیلۍ وابـعثه مـقاماً مـحموداٍ الـذي وعـدّته ږنـك لاتـخلف الـمیعاد.

ای خدایه ! ددغې کاملې بلنې او ړيدونکې اولمانځه پالونکیه ! محمد eته وسېله (دجنت یوه درجه) ورکړه، اولويې وروبښه ، محمود مقام ته يې ورسوه هغه چې تا ورسه لوز (وعده) کړې په تحقیق سره ته دخپلې وعدې پالونکی یې .

دلـمـانـځـه درکـنـونـو بـیـان

پـوښـتـنـه : ارکان څه ته وايي ؟

ځـــــواب : په لمانځه کې ځینې داسې خبرې شته چې کول يې

فرض دي او ارکان ورته وايي ، ارکان درکن جمع ده ،اورکن دفرضو په معنا سره راځي.

پـوښـتـنـه :په لمانځه کې دننه څو فرضونه دي ؟

ځـــــواب :شپږ:

لـومړی : تکبیر تحریمه یااولی تکبیر (الله اکبر).

دوهـم : قیام (ولاړه).

دریـم : قرائت (قران کریم ویل).

څـلورم : رکوع.

پنـځـم : دواړه سجدې.

شپږم : آخره قعده (یانې دلمانځه په آخرکې دالتحیات په مقدار سره کیناستل) ، خو تکبیر تحریمه شرط دی رکن نه دی.

پوښتنه : کله چې تکبیرتحریمه شرط دی اورکن نه دی نو بیا ولې دمخکنیو شرطو نوسره یوځای بیان نه کړای شو ؟

ځواب :ځرنګه چې دتکبیر تحریمه اودلمانځه دنورو ارکانو ترمنځ کومه فاصله نه شته او لمونځ هم په همدې تکبیر سره پیلیږي ځکه نو دلمانځه دنورو ارکانو سره یوځای دتکبیر تحریمه بیانول راته مناسب ښکاره شول.

دتکبیر تحریمه بیان

پوښتنه : دتکبیرتحریمه نه مقصدڅه دی ؟

ځواب :دنیت تړلو په وخت کې چې " الله اکبر" وویل شي په دې سره لمونځ پیلیږي اوخبرې چې لمونځ پرې باطلیږي هغه حرامیږي ، له دې امله ورته تکبیر تحریمه وایي.

پوښتنه :که دفرض لمانځه له نیت نه وروسته تکبیر تحریمه په کړوپه ملا وویل شي نو لمونځ کیږي اوکه نه ؟

ځواب :نه ! ځکه چې دتکبیر تحریمه په وخت کې په فرض او واجب لمنځونو کې چې کله عذر نه وي نیغ درېدل شرط دي.

دلمانځه دلومړي رکن

قیام (درېدلو) بیان

پوښتنه : دقیام (درېدلو) څخه مقصد څه دی ؟

ځواب :قیام ودرېدا ته وایي ، او دودرېدا څخه مقصد داسي ولاړه ده چې لاسونه ترځنګنو پورې ونه رسیږي.

پوښتنه :په لمانځه کې درېدل څومره اوپه کوملمنځوکې فرض ده؟

ځواب : په فرض اوواجب لمنځو دواړو کې دومره ودرېدافرض ده

، چې دفرض په مقدار سره قرائت وويل شي.

پـوښــتـنـه : که دولاړي طاقت نه وي نو بیا به څه کوي ؟

ځــــواب :که دناروغۍ یادزخم یا ددښمن له وېرې یا دهمداسي یو بل غټ عذر په وجه یو څوك نه شي دریدلی نو په ناسته سره فرض او واجب لمونځ کولای شي.

پـوښــتـنـه : په نفل لمانځه کې دودرېدلو حکم څه دی ؟

ځــــواب :په نفل لمانځه کې ودرېدل فرض نه دی ، له عذره پرته په ناسته سره هم نفل لمونځ کېږي خوله عذره پرته په ناسته سره په نفل لمانځه کې نیمايي ثواب وي.

دلـمـانـځـه ددوهـم رکـن

(قـرائـت) بـیـان

پـوښــتـنـه :دقرائت معنا څه ده ؟

ځــــواب :قرأت دقرآن کریم ویلوته وايي.

پـوښــتـنـه :په لمانځه کې څومره قرآن کریم ویل ضروري دي ؟

ځــــواب :کم ترکمه یوآیت ویل فرض دي اوسورت فاتحه (الحمدلله) ویل واجب دي، دفرضو په لومړیو دوو رکعتو اودوترو ، سنتو اونفلو په ټولورکعتونوکې له سورت فاتحې وروسته بل سورت یا یو لوی آیت او یا هم درې واړه ایتونه ویل واجب دي.

پـوښــتـنـه :آیا دسوره فاتحې ویل په هر رکعت کې واجب دي ؟

ځــــواب : دفرض لمانځه له دریم اوڅلورم رکعت نه پرته په هر لمانځه کې که هغه فرض، واجب ،سنت اویاهم نفل وي، ددې ټولو لمنځونو په هر رکعت کې دسورت فاتحې ویل واجب دي.

پـوښــتـنـه :که چیرته دسرې یو آیت هم یادنه وي نو څه به کوي ؟

ځــــواب :سبحان الله یا الحمد لله دې د قرائت په ځای وايي او پرده باندې ژر ترژره دقرآنکریم زده کړه او یادول فرض دي.

دفرض قرائت په اندازه دقرانکريم يادول پرې فرض اودواجب قرأت په اندازه پرې واجب دی ، اودنه زدکولو په صورت کې به ډير زيات گناه گاروي.

پـوښـتـنـه : قرآن کريم دکوم وخت په لمنځونو کې په زوره ويل پکاردي ؟

ځــــواب : په امام باندې واجب دي چې دماښام اوماخستن د لمانځه په اولو دوو رکعتو اودسهار، جُمعې او اخترونوپه ټولو رکعتو، او همدراز دروژې په مياشت کې په تراويح او وتروکې په لوړغږ (جهر)سره قرأت ووايي.

پـوښـتـنـه : په کومو لمنځوکې په ټيټ آواز سره قرائت ويل پکاردي ؟

ځــــواب :دماسپښين اومازديگر په لمانځه کې امام او منفرد ټول ، اوپه وترو کې يواځې منفرد بايدقرائت په ټيټ غږسره ووايي.

پـوښـتـنـه : په لوړغږسره دقرائت ويلو اندازه څومره ده ؟

ځــــواب : کمه درجه يې داده چې ده ته نژدې سړی يې غږ واوري ، اودټيټ غږويلو کمه درجه داده چې خپل اوازيې ترغوږو ورسيږي.

پـوښـتـنـه : په کومو لمنځونوکې چې په لوړغږ قرأت ويل کيږي هغو ته څه وايي ؟

ځــــواب :هغو ته جهري لمنځونه وايي ځکه چې دجهر مانا ده په لوړغږ سره ويل.

پـوښـتـنـه : په کومو لمنځونوکې چې قرأت په ټيټ غږ ويل کيږي هغوته څه ويل کيږي ؟

ځــــواب :هغو ته سري لمنځونه وايي ، ځکه چې د سري ماناده په ټيټ غږ او په کراره ويل.

پـوښـتـنـه : که يوڅوك په ژبه سره دقرائت الفاظ ونه وايي يواځې يې په خيال کې ووايي لمونځ يې کيږي اوکه نه ؟

ځــــواب : نه ! په خيال ځغلولو سره لمونځ نه کيږي ، بلکې په ژبه سره ويل يې ضروري دي.

دلـمـانـځـه د دريـم اوڅـلـورم رکـن

(رکـوع ،سـجـدې) بـيـان

پـوښـتـنـه : درکوع کمه اندازه څومره ده ؟

ځــــواب : درکوع کمه اندازه داده چې ملاکږوپه او ورغوي ځنګنو

ته ورسيږي.

پـوښــتــنـه : درکوع مسنونه طريقه څه ډول ده ؟

ځــــواب : دومره کږوپيدل چې سراوملادواړه برابرشي ځنګلې له تشيونه لري وي اوځنګنونه بايد په دواړو ورغويو ونيول شي.

پـوښــتــنـه : که چيرته دسپين ږيرتوب ياد بل څه له امله ملا دومره کږو په شي چې درکوع شکل ته ورته شي نو بيابه رکوع څه ډول کيږي ؟

ځــــواب :په سر سره دې اشاره کوي داسي چې يواځې سر لږ ښکته کړي نو رکوع يې کيږي.

پـوښــتــنـه : له سجدې نه مقصد څه دی ؟

ځــــواب :پرځمکه باندې تندی اېښودلو ته سجده وايي.

پـوښــتــنـه :که څوك يواځې په پزه ياتندي باندې سجده وکړي نو سجده يې کيږي اوکه نه ؟

ځــــواب :که چيرې دعذر له امله داسې وکړي نو بيا داروادي ، اوکه له عذره پرته يواځګې پرتندي باندې سجده کوي سجده يې کيږي خو داکار مکروه ده ، اوله عذرپرته يواځې پرپزه باندې سجده نه کيږي.

پـوښــتــنـه : په هر رکعت کې يوه سجده فرض ده اوکه دواړه ؟

ځــــواب :دواړه سجدې فرض دي.

پـوښــتــنـه :که چيرته تندی اوپزه دواړه زخمي وي نو بيا به سجده څه ډول کيږي.

ځــــواب :دداسي خلکو سجده يواځې دسر په ښورولوهم کيږي.

پـوښــتــنـه : ددواړو سجدو په منځ کې به څومره وخت کښيني ؟

ځــــواب :له لومړۍ سجدې وروسته دې په ډاډه زړه کښيني اوبيا دې دوهمه سجده وکړي.

پـوښــتــنـه :که چيرته داخترونو يادجُمعي اوياهم په يوه بله ستره غونډه کې دخلکو دزياتوالي له امله که ځای تنګ وو،د شاتني سړی سجده دمخکني سړي په شاباندې کيږي اوکه نه ؟

ځــــواب : کيږي.

دلـمـانـځـه دپـنـځـم رکـن

(آخري نـاسـتـې) بـيـان

پـوښــتــنــه :په اخيره قاعده کې څومره اندازه ناسته فرض ده ؟

ځــــــواب :دالتحيات د آخري تورو (عبده ورسوله)ترويلو پورې ناسته فرض ده.

پـوښــتــنــه :اخيره قاعده په کومو لمنځونوکې فرض ده ؟

ځــــــواب :په ټولو لمنځونوکې فرض ده که هغه فرض ، واجب ، سنت اويا هم نفل وي.

دلـمـانـځـه دواجـبـاتو بيـان

پـوښــتــنــه : دلمانځه واجبات کومو خبروته وايي ؟

ځــــــواب :دلمانځه واجبات هغو خبرو ته وايي چې کول يې په لمانځه کې ضروري وي ، که چيرته له چا څخه يو واجب په هيره سره پاته شي نو دسجده سهوه په کولو سره يې لمونځ بيرته سهي کېدلی شي ، اوکه په هيره سره ديو واجب له پاته کيدو وروسته بيا هم سجده سهوه ونه شي او ياهم په لوی لاس يو واجب پريښودل شي ؛ دلمانځه بيارا گرځول واجب دي.

پـوښــتــنــه : دلمانځه واجبات څو دي ؟

ځــــــواب :دلمانځه واجبات څوارلس (14) دي:

(1دفرض لمانځه په لومړيو دوو رکعتونو کې قرائت ويل.

(2دفرض لمانځه له دريم اوڅلورم رکعت څخه پرته دهرلمانځه په ټولو رکعتونوکې سورت فاتحه ويل.

(3دفرض لمانځه په اولو دوو رکعتونوکې اودواجبو ، سنتو، اونفل لمنځگونو په ټولو رکعتونوکې له سورت فاتحې نه وروسته يو سورت يا يوغټ آيت اويا درې واړه آيتونه ويل.

4)د سورت نه مخکې فاتحه ویل.

5)دلمانځه دبرخو (قرأت، رکوع ، سجدې) او ټولو رکعتونو ترمنځ د ترتیب لحاظ ساتل داسې چې ترپایه پورې په ترتیب سره یوپربل پسې اداشي.

6)قومه کول ، یعني درکوع څخه نیغ ولاړیدل.

7)جلسه (ددواړو سجدو په منځ کې سمه ناسته کول.)

8)دلمانځه دارکانو تعدیل یعنې چې رکوع، سجده اودلمانځه نور ارکان په ښه ډاډه زړه او ښه توګه سره اداکول .

9)ړومبۍ قعده یانې په درې اوڅلور رکعتي لمونځونوکې له اولو دوو رکعتونو څخه وروسته د تشهد (دالتحیات) په مقدار سره کیناستل.

10)په دواړو قعدوکې تشهد (التحیات) ویل.

11)دامام لپاره دسهار ، ماښام ، ماخستن ، جُمعې، اخترونو، تراویح ، او روژې مبارکه په وتروکې په زوره " په لوړاواز" قرأت ویل.

12)د سلام په لفظ سره له لمانځه څخه وتل.

13)په وتروکې دقنوت لپاره تکبیر اوبیا دعاء قنوت ویل.

14)ددواړو اخترونو په لمنځونوکې زائد تکبیرونه ویل.

دلمانځه دسنتونو بیان

پوښتنه : دلمانځه سنتونه کومو خبرو ته وایي ؟

ځواب :په لمانځه کې چې دکومو شیانو ترسره کول له پیغمبر e نه

ثابت وي ، خوتېنګارپرې دفرضو او واجبو د درجې هومره نه وي راغلی سنت ورته وایي که چیرته یوسنت په هیره سره پاتې شي نو نه لمونځ فاسدیږي اونه سجده سهوه واجبیږي اونه هم ګناه لري ، اوکه په لوی لاس سره پریښودل

شي نوکه څه هم نه لمونځ پرې فاسديږي اونه دسهوې سجده پرې واجبيږي خو پريښوونکی يې دملامتۍ وړ بلل کيږي.

پـوښــتــنـه : په لمانځه کې څو سنتونه دي ؟

ځــــواب : په لمانځه کې يو ويشت (21) سنتونه دي:

_1له تکبير تحريمه مخکې دواړه لاسونه غوږو ته وړل.

_2ددواړو لاسو ګوتې پرخپل حال باندې خورې پريښګوول او قبلې ته يې مخامخ کول.

_3دتکبيرپه وخت کې سرنه ښکته کول.

_4دامام لپاره تکبير تحريمه اوديوه رکن څخه بل رکن ته دتلو په وخت کې دضرورت په اندازه ټول تکبيرونه په لوړغږ سره ويل.

_5دښی لاس ورغوی د چپه لاس پرخپړه دپاسه اېښودل.

_6ثناء (سبحانك اللهم) ويل.

_7تعوذ (اعوذ بالله) ويل.

_8تسميه : بسم الله ويل.

_9دفرض لمانځه په دريم اوڅلورم رکعت کې يواځې د فاتحې ويل.

_10آمين " ويل.   "

_11ثنا ، تعوذ، بسم الله، اوآمين ټول په ټيټ غږ ويل.

_12له سنتو سره سم قرائت ويل ، پدې معنی چې په هر لمانځه کې په څومره اندازه دقرانکريم ويل سنت وي هغومره اندازه يې ويل.

_13په رکوع اوسجده کې درى د رى واره تسبيح ويل.

_14په رکوع کې د سر اوملا برابروالی او دواړه ورغوې پرځنګنو کلك اېښودل پداسې حال کې چې دلاس ګوتې خورې وي.

_15په قومه کې امام لپاره " سَمِعَ اللهُ لمن حمده " او مقتدي لپاره " ربّنا لك الحمد" ويل ، او منفرد لره تسميع او تحميد دواړه ويل.

_16دسجدې پر وخت لومړی دواړه ځنګنونه پرځمکه لګول اوبيا دواړه ورغوي ، بيا پزه اوبيا تندی.

_17په جلسه اوقعده کې چپه پښه در ول او پرې کښيناستل ، اوښی پښه داسې درول چې دګوتو سرونه يې دقبلې لور ته وي ، او دواړه لاسونه پر ورنو ايښوول.

_18په تشهد کې پر " ګشهد ږن لاږله ږلاالله " باندې دشهادت په ګوته سره اشاره کول.

_19په آخره ناسته (قعده)کې له تشهد وروسته درود ويل.

_20له درود وروسته دعاء ويل.

_21اول ښي ، بيا چپ لورته سلام ګرځول.

دلمانځه د مستحباتوبيان

پـوښـتـنـه : په لمانځه کې څو شيان مستحب دي ؟

ځـــــواب :په لمانځه کې پنځه شيان مستحب دي:

_:1دتکبيرتحريمه په وخت کې له لستوڼو څخه ددواړو خپرو راايستل.

_:2دمنفردلپاره له درې واره زيات تسبيح ويل.

_:3دولاړې په حال کې دسجدې ځای ، په رکوع کې دپښو خپرو، په جلسه اوقعده کې خپلې سينې، اودسلام په وخت کې خپلو اوږوته کتل

_:4په خپل پوره توان سره ټوخی نه کول.

_:5دارږمي په وخت کې خوله بندول ، اوکه خلاصه هم شي نو دقيام په حال کې يې په ښي لاس سره اوپه نورو حالاتو کې د چپه لاس په خپره سره بندول.

دلـمـانـځه کـولـو پـوره طـريـقـه

کله چې دلمانځه اراده وکړې ، نو لومړی خپل ځان له هرې غټې او وړې ښکاره بې اودسۍ څخه پاك کړه ،پاکې جامې واغونده پرپاکه ځمکه قبلې ته مخامخ داسې ودريږه چې د دواړو پښو په منځ کې دې فاصله دڅلورو ګوتو په اندازه اويا دېته نږدې وي.

کوم لمونځ چې کوې دهغه نيت په زړه کې وکړه ، لکه : دسهار فرض لمونځ خاص خدايه تالره کوم اوکه يې په ژبه سره ووايې نو هم ښه خبره ده ، بيا دواړه لاسونه غوږوته وروړه، دلاس ورغوي اوګوتې قبلې ته مخامخ کړه ، او بتې

ګوتې دغوږو نرميو ته يوسه په داسې حال کې چې ګوتې دې خورې وي ، اوس نو " الله اکبر " ووايه ، دواړه لاسونه د نامه له غوټۍ لاندې وتړه داسې چې دښی لاس ورغوی بايد دچپه لاس پر خپره باندې راشي ، دبټې او خچنۍ ګوتې نه کړی (حلقه) جوړه او چپه لاس پرې ونيسه.

پاته دری ګوتې بايد دمړوند له پاسه وي او نظردې بايد د سجدې پرځای باندې وي ، لاسونه به دې همداځېر تړلي وي اوپه ټيټ غږ ثناء ووايه بيا تعوذ، بيا تسميه، او سورت فاتحه ووايه ، کله چې سورت فاتحه خلاصه شوه نو په ټيټ غږ " آمين" ووايه ، بيا يوسورت يا غټ آيت اويا دری کوچني آياتونه ووايه.

خوکه چيرته په امام پسې ولاړوې؛ نو بياترثناء وروسته چوپ اوسه اوچې امام څه وايي په چوپه خوله يې واوره تعوذ،تسميه، سورهْ فاتحه، اوسورت هيڅ شی مه وايه.

قرائت په ډاډه زړه او سهي طريقه سره ووايه چټکتيا پرې مه کوه ، بيا الله اکبر ووايه رکوع ته لاړشه ، ګوتې خورې کړه اوپه ورغوي ځنګونونه کلك ونيسه ،اوملا داسې آواره کړه که چيرته داوبو ډکه کاسه پرې کښيښنودل شي هغه هم روغه په خپل حال پاته شي سر له ملا سره داسې برابرکړه چې نه لوړ ه اونه ښکته وي.

لاسونه دې بايد له تشيونه لري وي ، پنډۍ بايد نيغي کړې ،بيا په رکوع کې دری واري اوياهم پنځه وارې تسبيح ووايه بياتسميع ووايه او نيغ ودريږه تحميد هم ووايه ، امام به يواځې تسميع اومقتدي به يواځې تحميد وايي ، اومنفرد دې تسميع او تحميد دواړه ووايي.

بياتکبيرووايه اوسجدې ته لاړ شه دسجدې پروخت اول دواړه ځنګنونه پرځمکه ولګوه، بيا دواړه لاسونه ، بيا پوزه بيا تندی اومخ موبايد ددواړه لاسونو تر منځ دسجدې پرځای اوبټې ګوتې مودغوږو مخامخ وي ،د لاسو ګوتې دې بايد سره نښتې وي ترڅو يې سرونه دقبلې لورته شي ،څنګلې له پښتيو او نس (خېټه) له ورنو اوڅنګلو لري وي ، اوڅنګلې پرځمکه مه خملوه ، په سجده کې دری يا پنځه واره دسجدې تسبيح ووايه.

دسجدې نه دراپورته کېدو په وخت کې لومړی تندی ، بيا پوزه، بيا لاسونه راجګ کړه ، تکبير ووايه پورته شه ، اونيغ کښينه ، بياتکبير ووايه دوهمه سجده دلومړي هغې په څېروکړه ، بيا تکبير ووايه اوراپورته شه په راپورته کېدو کې لومړی تندی بياپوزه، بياځنګنونه راجګ کړه اودپښوپرپنجو باندې نيغ ودريږه لاسونه وتړه اوبسم الله ، سورت فاتحه او يو سورت ووايه (که په امام پسې ولاړوې نو هيڅ مه وايه هرڅه په چوپه خوله واوره) بيا په همغه ترتيب سره رکوع ،قومه، سجده ، جلسه اودوهمه سجده وکړه.

له دوهمې سجدې نه چې راپورته شوې چپه پښه څملوه پرې کښينه ، ښۍ پښه داسې ودروه چې دګوتو سرونه يې قبلې ته مخامخ وي، اوس نو دواړه لاسه پر ورنو باندې کښېږده او التحيات ووايه.

Download from: aghalibrary.com

کله چې ډشهد ډن لا ډله ډلاالله ته ورسېدي نو د بټې او دمنځنۍ ګوتې نه حلقه جوړه کړه اودشهادت ګوته پر"لاډله"باندې پورته اوپر" ډلا الله" باندې یې ښکته کړه اوګوتې تراّخره پورې همداسې ترلې وساته.

تشهدچې ختم کړې که چیرته لمونځ دوه رکعته ۈ نودرود شریف ووایه بیادعا ووایه ، لومړی ښي ا و بیاچپ لورته سلام وګرځوه ، د سلام ګرځولو په وخت کې لومړ ښبې لورته مخ وګرځوه او بیاچپ طرف ته هم مخ ورسره وګرځوه.

ښي لورته دسلام ګرځولو په وخت کې دې دښي لوردملائکو اولمونځ کوونکو نیت وکړه او چپه لورته دسلام ګرځولو په وخت کې دې دچپه لور دملائکو او لمونځ کوونکو نیت وکړه ، اوپه کومه خوا کې چې امام وي دهغه لور په سلام ګرځولو کې دامام نیت هم وکړه.

او امام باید په دواړو سلامونوکې دمقتدیانو نیت وکړي.

اوکه چیرته لمونځ درې یا څلور رکعتیه وي نو له تشهد وروسته درود مه وایه ، بلکې تکبیر ووایه او ودریږه ، دریم اوڅلورم رکعت که دفرض لمانځه وي دفرضو له ترتیب سره اوکه واجب یاسنت یا نفل لمونځ وي دهغو له ترتیب سره سم یې پوره کړه ، اوسلام وګرځوه ، له سلام وروسته دا دعا ووایه : " ډللـهمّ ډنـت السّلام ومـنك السّلام، تبارکت یـا ذالـجلال و الږکـرام"

ای خدایه ! ته سلامتیاورکونکی یې، اوسلامتیاهم دتاله لورې ده ، ته دبرکت څښتن یې ای دلویې اوشان څښتنه!

"اللـهم ډعنّي علی ذکـــرك وشکرك وحسـن عبادتك" [ابوداود]

ای خدایه ! له ماسره مرسته وکړه ترڅو تایاد (ذکر) کړم ، ستا شکراداکړم، ستاینه اوبندګي دې وکړم.

او دادعا ویل هم مسنون دي " لاډله ډلاالله وحـده لاشـریك لـه ، لـه الـملك ولـه الـحمد ،وهـو علی کلّ شئٍ قـدیر [بـخاري- مسـلم]

له خدایه پرته بل معبود نشته هغه یواځې دی سیال نه لري، پاچاهي اوتمامې ستاینې هغه لره دي، په هرشي قادردی.

اللّـهمّ لامـانع لـما ډعـطیت ولا مـعطی لـما منـعـت ولاینـفع ذالــجد منـك الـجد " [بـخاري – مسـلم]

ای خدایه ! څه شی چې ته ورکوې هیڅ څوك یې مخه نه شي نیولی، اوڅه شی چې ورکول نه غواړې هیڅوك یې ورکولای نه شي، اودمالداره سړي مالداري ستاله عذابه دخلاصون په لار کې هغه ته هیڅ ګټه رسولای نه شي

Download from: aghalibrary.com